GODINA XXI. (2014.) 11. listopada BROJ 3.–4. CIJENA 10 KUNA

BLAŽENI ALOJZIJE

Stepinac

GLASNIK POSTULATURE

Blaženi Alojzije Stepinče, moli za nas!

»Svaki pokušaj izgraditi kulturu, civilizaciju, sreću jednog naroda bez Boga znači zapečatiti njegovu vremenitu i vječnu propast!«

(Bl. Alojzije Stepinac, *Duhovna oporuka*, 28. svibnja 1957.)

Misli iz poruke pape Franje za Svjetski misijski dan 2014.

PAPINA RIJEČ

»Bog ljubi vesela darivatelja«

Prenoseći radost i ushićenje prvih Isusovih učenika što mogu naviještati Radosnu vijest, Isusa Sina Božjega, rođenog od Djevice Marije, koji je iz ljudske zlobe mučen, umro i uskrsnuo, papa Franjo je u završnim točkama poruke za Svjetski misijski dan 2014. istaknuo:

»Velika opasnost u današnjem svijetu, s pregršt njegovih potrošačkih dobara koje guše čovjeka, jesu pustoš i tjeskoba koji se rađaju iz samodopadna i gramziva srca, grozničava traženja površnih užitaka i otupjele savjesti« (*Apost. pobud. Evangelii gaudium*, 2). Zbog toga čovječanstvo ima silnu potrebu prigrliti spasenje koje je donio Krist. Učenici su oni koji dopuštaju da ih Isusova ljubav sve više zahvati i da budu prožeti velikom ljubavlju prema Kraljevstvu Božjem kako bi bili nositelji radosti evanđelja. Svi su Gospodinovi učenici pozvani njegovati radost evangelizacije. Biskupi, kao oni koji su ponajprije odgovorni za taj navještaj, imaju zadaću promicati jedinstvo mjesne Crkve u njezinoj predanosti misijskom radu. Pritom moraju biti svjesni da se radost naviještanja Isusa Krista izražava u brizi da ga se naviješta i u najudaljenijim mjestima i u stalnom izlaženju prema periferijama svoga vlastitog teritorija gdje velik broj siromašnih čeka tu poruku.

U mnogim se krajevima osjeća pomanjkanje zvanja za svećeništvo i posvećeni život. Često je tome razlog nepostojanje zaraznog apostolskog žara u zajednicama kojima nedostaje zanosa te ne uspijevaju privući ljude k sebi. Radost evanđelja rađa se iz susreta s Kristom i dijeljenja sa siromašnima. Zbog toga potičem župne zajednice, udruge i skupine da žive intenzivnim bratskim životom, utemeljenim na ljubavi prema Isusu i usmjerenim na potrebe onih koji su u najnepovoljnijem položaju. Tamo gdje ima radosti, žara i želje da se donese Krista drugima, rađaju se istinska zvanja. Među tim zvanjima ne smijemo previdjeti laička misijska zvanja. Došlo je naime do porasta svijesti o identitetu i poslanju vjernika laika u Crkvi, kao i svijesti da su oni pozvani preuzimati na sebe sve važniju ulogu u širenju evanđelja. Zbog toga im treba pružiti odgovarajuću izobrazbu kako bi djelotvornije apostolski radili.

»Bog ljubi vesela darivatelja« (2 Kor 9,7). Svjetski misijski dan ujedno je prilika da se ponovno oživi želju i moralnu obvezu radosnog sudjelovanja u misiji *ad gentes*. Osobni novčani prilog znak je prinošenja samoga sebe, najprije Gospodinu, a zatim braći: na taj način materijalni prilog pojedinca postaje sredstvo za evangelizaciju čovječanstva koje se izgrađuje na ljubavi.

Draga braćo i sestre, na ovaj Svjetski misijski dan u mislima sam sa svim mjesnim crkvama. Ne dopustimo da nam se ukrade radost evangelizacije! Pozivam vas da uronite u radost evanđelja i jačate ljubav koja može prosvijetliti vaš poziv i poslanje. Pozivam svakog od vas da se spomenete, kao u nekom duhovnom hodočašću, »prve ljubavi« kojom je Gospodin Isus Krist zagrijao srce svakog od vas, ne zbog nekog osjećaja nostalgije, već zato da ustrajete u radosti. Gospodinovi učenici ustraju u radosti kad su u njegovoj prisutnosti, kad vrše njegovu volju i kad dijele s drugima svoju vjeru, nadu i evanđeosku ljubav.

Mariji, uzoru ponizne i radosne evangelizacije, upravimo svoju molitvu da Crkva postane gostoljubivi dom, majka za sve narode i izvorište novoga svijeta.

»Tko se Boga drži, taj ne može propasti!«

Crkva u Hrvata i hrvatski narod s ponosom se mogu sjećati dana 3. lipnja 2014. Toga je dana u Kongregaciji za proglašenje svetih u Vatikanu teološka komisija (7/7) prosudila istinitost čuda – ozdravljenja – koje se dogodilo na zagovor bl. Alojzija Stepinca. To je radosna vijest koju s ushićenjem priopćujem hrvatskoj javnosti koja je ove godine opsjedana kojekakvim vijestima glede proglašenja svetim bl. Alojzija Stepinca. Želim istaknuti da kanonski postupak time još nije okončan jer mišljenje medicinske i teološke komisije prosuđuje Kardinalska komisija nakon čijega pravorijeka Sveti Otac potpisuje dekret o kanonizaciji. Budući da je odluka o čudu na zagovor bl. Alojzija Stepinca po protokolu vrlo visoko, moramo biti strpljivi dok dođe na red za razmatranje.

Nikakvi drugi razlozi, barem ovaj čas, nisu zaprjeka sretnom okončanju ovoga kanonskog postupka. Bit ću najsretniji čovjek u Republici Hrvatskoj kad budem mogao, u skladu s kanonom, sazvati konferenciju za tisak i obznaniti, zajedno s liječnicima, teolozima i ozdravljenom osobom sve pojedinosti u vezi s nesvakidašnjim događajem u medicini i u teologiji.

Bogoslovi Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu obnovili su scene sa suđenja bl. Alojzija Stepinca u listopadu 1946.; brojni gledatelji sa zanimanjem su pratili dramu i uživljavali se u hrabrost svoga vođe i pastira

Zahvaljujem suradnicima, moliteljima i darovateljima koji shvaćaju opsežnost i težinu ovoga zadatka i nisu prestajali podupirati me u postupku Stepinčeva proglašenja svetim. Odgovorno tvrdim da, vršeći svoju službu, ništa nisam mijenjao, prilagođavao ili falsificirao kako se često podmeće u nekim sredstvima javnog informiranja, pa čak i u nazovi literaturi. Ponajprije, za Stepinčevo 2015., a o 55. obljetnici smrti bl. Alojzija Stepinca, javnost će dobiti knjigu o uzrocima njegove bolesti i smrti, a zatim povijest bolesti i ozdravljenja koje se dogodilo na njegov moćni zagovor.

Kako se u javnosti pojavljuju kojekakvi napisi o protivnostima Stepinčevoj kanonizaciji, u ovome broju *Glasnika* donosim nekoliko misli uz te prigovore, od kojih izdvajam svjedočanstvo Andreja Dimitrijevića, paroha Srpske pravoslavne crkve u New Yorku, i svjedočanstvo o odnosu Srba i Srpske pravoslavne crkve prema bl. Alojziju Stepincu iz pera hrvatskog slikara Joze Kljakovića (Solin 1889. – Zagreb 1969.).

Nastavljaju se rubrike o Euharistijskim kongresima (Zlatar, 1922.), prikaz 80. obljetnice Blaženikova imenovanja nadbiskupom koadjutorom, crtice iz života Slugu Božjih Josipa Langa i Franje Kuharića, završni osvrt Blaženikova pohoda u Sveti Križ pod Golicom (osnivanje Karmela!) te kronika i svjedočanstva o žrtvama Bleiburga, Jasenovca i bezbrojnih jama diljem Hrvatske u kojima su stradale tisuće nevinih žrtava komunističkog režima. Nije izostavljen ni progon Crkve nakon Drugoga svjetskoga rata (*U pandžama UDBE*; aktualnost ondašnjeg komunističkog progona šibenskog biskupa Ćirila Banića prepoznatljiva je u teroru koji nad njegovim nasljednikom danas, mons. Antom Ivasom, vrše

istomišljenici ili sljedbenici Banićevih progonitelja) i svećeničkih žrtava toga progona (*Narod vam to nikada neće zaboraviti*). Slijedi kraći prikaz zatočeništva kardinala Stepinca u Krašiću koji je zapisao župnik Vraneković te životopisi trojice svećenika koji su u bl. Alojziju Stepincu imali uzor svoga svećeničkog života i rada (M. Repić, R. Šutrin, M. Radanović).

S radošću priopćujem čitateljima *Glasnika* da je zagrebački nadbiskup kard. Josip Bozanić za suradništvo u Postulaturi imenovao vlč. Krešimira Žižeka, svećenika Zagrebačke nadbiskupije. Dolazi na veliku njivu na kojoj ga čeka posao, ali i potpora brojnih štovatelja ne samo bl. Alojzija Stepinca nego i drugih kandidata za čast oltara.

Neka i ovaj broj *Glasnika* čitateljima pruži dublji uvid u život Crkve i rasplamsa ljubav prema njoj jer ju je Krist ustanovio s ciljem da bude »stup i uporište istine« u svijetu (usp. 1 Tim 3,15).

Bl. Alojzije Stepinac tijekom pastirskog pohoda

Neka uveća radost i kršćanski ponos, pa i u bolesti i trpljenju radi Krista, što je svaki pojedini izabran da na svoj način doživi iskustvo kojim se odlikovao bl. Alojzije Stepinac. Prisjećajući se zadnjih dana Lepoglave i samog dana izlaska, on je 5. prosinca 1958., župniku Josipu Vranekoviću priopćio: »Bilo je bolno – ali – Bogu hvala nismo poklekli i dok smo ove pameti, nikada se nećemo pokloniti đavlu! Dvanaest je godina zatvora prošlo, a k tome pribrojite i godinu prije toga, jer sam stvarno bio u kućnom zatvoru. A onda cijeli rat, nevolja za nevoljom – i još smo tu! Hvala Bogu, koji je dao prosvjetljenje i jakost! Sve su nam uzeli, pa što nam je manjkalo. Plijenili su Vas, pucali po Vama, poziv za pozivom, i još ste tu, a oni su sretni da mogu riječ s Vama progovoriti! Samo ne klonuti, to govorim svaki dan sebi najprije, a onda svima! Tko se Boga drži, taj ne može propasti!«

U Zagrebu, na svetkovinu sv. Marka Križevčanina, 7. rujna 2014.

dr. Juraj Batelja,
postulator

Od srca zahvaljujemo svim čitateljima *Glasnika* koji su nam proslijedili osobne sastavke ili članke već objavljene o bl. Alojziju Stepincu ili pak dokumente pronađene u pismohranama raznih ustanova, a sve sa željom da s njihovim sadržajem upoznamo širi krug Blaženikovih štovatelja.

Svaki dopis na Postulaturu bl. Alojzija Stepinca kojim se priopćuje primljeno uslišanje ili uspomena neka bude potpisan te obilježen nadnevkom i mjestom pisanja. Anonimna se pisma ne arhiviraju. Vjernici koji žele ostati anonimni neka to napomenu u dopisu.

Hvala svim čitateljima, štovateljima bl. Alojzija Stepinca u domovini i širom svijeta za molitve i darove te za nesebično i velikodušno promicanje glasa svetosti i mučeništva kardinala Alojzija Stepinca.

OBAVIJEST ČITATELJIMA GLASNIKA

Vjernici koji na Blaženikov zagovor budu uslišani – zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje ili koju osobitu milost – neka opis uslišanja i cjelovitu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

dr. Juraj Batelja, postulator
Kaptol 18, p. p. 949
10001 ZAGREB

U Muzeju bl. Alojzija na Kaptolu 31 možete nabaviti medalju bl. Alojzija – odlivenu u srebru ili bronci, uokvirenu staklenim okvirom – koja može biti dragi dar ili uspomena. Cijena je 150 kn.

»Zašto je, Gospode, izbor pao na mene?« (3)

Nadbiskup Alojzije Stepinac pohodio je pravoslavnu obitelji Miloša Ulemeka, trgovca u Karlovcu

Ove godine, 28. svibnja 2014., navršilo se 80 godina od imenovanja dr. Alojzija Stepinca nadbiskupom koadjutorom s pravom nasljedstva zagrebačkog nadbiskupa dr. Antuna Bauera. Za tu je prigodu Uredništvo *Glasnika* u nekoliko nastavaka nastojalo oteti zaboravu tu važnu obljetnicu, a hrvatsku javnost što detaljnije upoznati s »najsvjetlijim likom Crkve u Hrvata«. On je pred biskupsko posvećenje u svom dnevniku zapisao:

»Štampa bez razlike sviju smjerova piše o meni, hvali me i kuje u zvijezde, očekuje sve od mene da ću svakome od njih potpuno udovoljiti. To pak nije moguće 'jer taj se nije rodio, ko bi svima ugodio'. Ekstremna nacijonalistička štampa jugoslavenskog smjera počela je pisati mnogo o meni. Ja se pak nikako ne slažem sa njezinim nasilnim metodama.«[1]

Već tada, vjerojatno pojačano zbog službe koja mu je povjerena, nadbiskup Stepinac suočavao se s masonskim, velikosrpskim, četničkim i komunističkim prijetnjama. Napade i zluradosti objavljivane u tisku brižljivo je, za buduća vremena, posložio u svoj dnevnik. Za današnje doba, kad se na njegovu časnu osobu opet, iz istih izvora, slijeva mutna voda netolerantnosti te vjerske i nacionalne netrpeljivosti, dobro je prisjetiti se nekih događaja.

Duhovne vježbe prije posvećenja obavio je kod isusovaca na Jordanovcu od 19. do 23. lipnja 1934. Već u predvečerje konsekracije pristigli su skoro svi hrvatski biskupi i nuncij Pellegrinetti. Za suposvetitelje odabrao je dr. Ivana Šarića, nadbiskupa sarajevskog, i dr. Kvirina Bonefačića, biskupa splitskog. Na taj je način s glavnim posvetiteljem hrvatskim metropolitom dr. Antunom Bauerom »simbolički bio zastupan cijeli hrvatski narod«. Tom je gestom nadbiskup Stepinac želio »barem neku utjehu u ovim crnim danima pružiti svome hrvatskom narodu«.[2]

1 Dr. Alojzije STEPINAC, Nadbiskup-koadjutor, *Dnevnik*, sv. I., (dalje: *Dnevnik*), str. 7.

2 *Dnevnik*, str. 9.

Bl. Alojzije Stepinac na dan posvećenja za biskupa u zagrebačkoj katedrali, 24. lipnja 1934.

U zahvali na čestitkama, progovorio je dirljivim riječima, osobito mladeži: »Mladost je naša nada i naša uzdanica. Želim da vi mladi budete onakvi, kao što su naši stari, koji su ne samo svoj um, već i svoje živote posvetili i žrtvovali domovini, a sve to zato, jer su ljubili svoj narod iznad svega.«

Veselje je bilo veliko. Mnoštvo svijeta došlo je na podoknicu uoči posvećenja. U zahvali za pripremljeni program, on je uzvratio željom da »kršćanska vjera bude i nadalje svjetionik svakom nazočnom pojedincu i cijelom hrvatskom narodu«. Osobito velik broj vjernika došao je na misu posvete novoga nadbiskupa-koadjutora. U zahvali na čestitkama, progovorio je dirljivim riječima, osobito mladeži: »Mladost je naša nada i naša uzdanica. Želim da vi mladi budete onakvi, kao što su naši stari, koji su ne samo svoj um, već i svoje živote posvetili i žrtvovali domovini, a sve to zato, jer su ljubili svoj narod iznad svega.«[3]

Dostojan nasljednik na stolici hrvatskih natpastira

Uoči ređenja primio je rukom ispisanu čestitku, napisanu u Zagrebu, na Alojzijevo 1934., koja počinje riječima: »Preuzvišeni! Starac sam blizu groba, ali vjeran sin mile nam hrvatske domovine; klečim danima pred kipom Majke Božje Lurdske u crkvi Sv. Marije na Dolcu i molim ju, da izbavi našu milu Hrvatsku iz ropstva. Ufao sam se, da će me uslišati i sada mi je dopro tračak svjetla te slobode u sudnjem događaju, kad Vas je Sv. Otac postavio na stolicu starodrevnih hrvatskih natpastira, koji ne bijahu samo duševni, nego i svjetovni vođe hrv. naroda, banovi, knezovi i vitezovi!« Objasnivši potom razloge zašto se ufa u njegovo poslanje, čestitar »Starac«, pismo je završio riječima: »Primite Preuzvišeni izraz moga divljenja i štovanja čovječanskoga, a moji nasljednici će Vam jednom odati i moje ime i moju oporuku. – Vaš Starac!«[4]

Pismo zahvale Piju XI.

Budući da je na dan posvete za nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca u Rim putovao dr. Pavao Bertoli, tajnik nuncijature u Beogradu, novoposvećeni nadbiskup koadjutor po njemu je poslao vlastoručno na latinskom jeziku napisano pismo papi Piju XI. koje u hrvatskom prijevodu glasi:

»Sveti Oče,
dok Ti iskazujem odanost, kao ocu svih vjernika, poštovanje, kao pravom velikom svećeniku i učitelju, poslušnost, koja se Tebi duguje kao vrhovnom pastiru, rado Tvojoj svetosti prigodom moga promaknuća na dostojanstvo nadbiskupa, očitujem osjećaj sinovske ljubavi, poštovanja i poslušnosti.

Bog zna s koliko je radosti ovo promaknuće zahvatilo moj narod, koliko je tjeskobom ispunilo moju dušu.

Za radost moga naroda, neka je hvala svemogućem Bogu koji je i u ovoj stvari »uslišio vapaje koji su mu upravljeni« i tebi koji si se »udostojao utješiti svoj narod«.

Za tjeskobu svoje duše opet zahvaljujem Bogu. Ta tjeskoba uvećava moje pouzdanje. U tebe se, Gospodine, uzdam! Jer, »nitko naime«, svjedoči Sveto pismo, »tko se uzdao u Gospodina, nije postiđen.«

Tvojoj Svetosti, doista i ovom prigodom obećajem, da ću sve učiniti, da hrvatski narod, koji je kroz 12 stoljeća čvrsto i vjerno prianjao uz Svetu Stolicu, vjeran joj uvijek ostane.

I kao što se očevi naši za Katoličku Crkvu nisu kolebali dati život, tako se ni ja, ako bi bilo potrebno, neću pokolebati.

Tvojoj Svetosti, nedostojan, ali istodobno najvjerniji u Kristu Sinu Božjemu.

Zagreb, 24. lipnja 1934.

+ Aloisius Stepinac
archiepiscopus
tit. Nicopositanus coadiutor
archiepiscopi zagrebiensis[5]

3 Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački, *Propovijedi, govori, poruke (1934. – 1940.)*, (pripremio i uvod napisao J. Batelja; proslov. A. MATELJAN), (dalje: PROPOVIJEDI), Zagreb, 2000., str. 7.

4 *Dnevnik*, prileži između str. 22. i 23.

5 *Dnevnik*, prileži između str. 18. i 19.

Svećenici su pastiri naroda

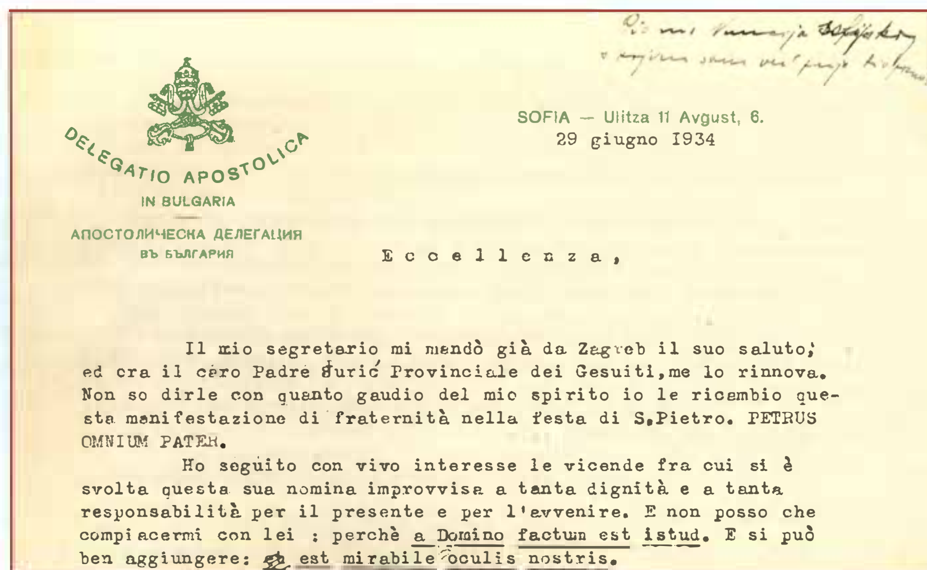
Dana 25. lipnja 1934. novoposvećeni nadbiskup koadjutor posjetio je Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište i u nagovoru bogoslovima istaknuo: »Dragi prijatelji, zapamtite jedno. Kad se spremate za svećeničku službu, spremate se da postanete pastiri naroda. Ovo mjesto i dužnosti pastira Vi morate uvijek živo u sebi osjećati. Nikad ne smijete dopustiti, da se izvrne ovaj rad, da Vas vode oni, koji treba da budu od Vas vođeni. (...). Uvijek me boli i žalosti rascjep u katoličkim redovima.«[6]

Duhovni pastiri i jedinstvo naroda

U vrevi dnevnih događaja kojima je obilježena naša svakidašnjica i u pomutnji iskrivljenih tumačenja povijesnih događaja, donosim pozdravne riječi Bogumila Kantocija, studenta medicine, koji je u ime sveučilišne omladine pozdravio nadbiskupa koadjutora Alojzija Stepinca u susretu 28. lipnja ovim riječima: »Najbolje tekovine naše kulture nastale u vezi i uz potporu Crkve. Pa i danas Crkva vrši veliku narodnu kulturnu i socijalnu misiju. Pod njezinim vodstvom ostat ćemo vjerni svojoj tisućgodišnjoj kulturnoj tradiciji (…).

Naša akademska omladina gleda u Vama, kao u budućem hrvatskom metropoliti, nasljednika čitavog onog niza velikih biskupa, banova, kancelara, svetaca i prelata koji su zacrtali duboke i značajne brazde u povijesti hrvatske kulture!«[7]

Na ove pozdravne riječi predstavnika sveučilištaraca nadbiskup je uzvratio riječima: »Naša prošlost srasla je s Crkvom, kao grana s drvetom, i nikako ne smijemo dozvoliti, da nam se ta grana otkine. Zato nastojte, da svaki od vas bude religiozan, a u svojoj struci spreman. Znanost ne stoji u opreci s religijom, štoviše, prava znanost vodi k Bogu.«[8]

DELEGATIO APOSTOLICA
IN BULGARIA
АПОСТОЛИЧЕСКА ДЕЛЕГАЦИЯ
ВЪ БЪЛГАРИЯ

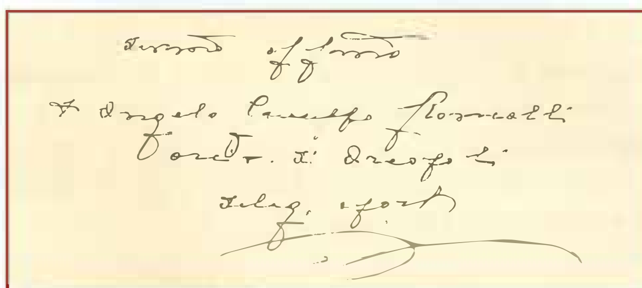
SOFIA — Ulitza 11 Avgust, 6.
29 giugno 1934

Eccellenza,

Il mio segretario mi mandò già da Zagreb il suo saluto; ed ora il caro Padre Jurić Provinciale dei Gesuiti, me lo rinnova. Non so dirle con quanto gaudio del mio spirito io le ricambio questa manifestazione di fraternità nella festa di S. Pietro. PETRUS OMNIUM PATER.

Ho seguito con vivo interesse le vicende fra cui si è svolta questa sua nomina improvvisa a tanta dignità e a tanta responsabilità per il presente e per l'avvenire. E non posso che compiacermi con lei : perchè a Domino factum est istud. E si può ben aggiungere: est mirabile oculis nostris.

Početak čestitke mons. Angela Giuseppea Roncallia dr. Alojziju Stepincu, novoposvećenom nadbiskupu koadjutoru zagrebačkom

Potpis mons. Angela Giuseppea Roncallia na pismu kojim je čestitao dr. Alojziju Stepincu imenovanje za nadbiskupa - koadjutora s pravom nasljedstva na katedri zagrebačkih nadbiskupa

(...) » Znanost ne stoji u opreci s religijom, štoviše, prava znanost vodi k Bogu.«

Premda dnevni tisak zbog prisile vlasti nije smio donijeti cjelovito ove govore, »Hrvatska straža« ih je ipak uglavnom prenijela.

Čestitka Angela Giuseppea Roncallija

Mladi nadbiskup koadjutor primio je povodom svoga imenovanja za nadbiskupa koadjutora i čestitku Angela Giuseppea Roncallija, apostolskog delegata u Bugarskoj.

Pismo je napisano na talijanskom jeziku 29. lipnja 1934. Prva dva odlomka u prijevodu glase:

»Preuzvišeni,

moj tajnik već mi je poslao iz Zagreba Tvoj pozdrav, a sada mi ga dragi o. Jurić, provincijal isusovaca, obnavlja. Ne znam Ti očitovati kolika je radost mojega duha kojom uzvraćam bratske pozdrave prigodom svetkovine sv. Petra. Petar je otac svih (»PETRUS OMNIUM PATER«).

S osobitim zanimanjem pratio sam zbivanja u kojima se odvijalo Tvoje iznenadno imenovanje na toliku čast i toliku odgovornost za sadašnjost i budućnost. I ne mogu nego se radovati s Tobom: jer Gospodin je to učinio! I s pravom se može nadodati i to je čudesno u našim očima.«[9]

»Ne mogu zatajiti da sam Hrvat!«

O odlasku u Beograd i o susretu s kraljem Aleksandrom mons. Stepinac je zapisao:

6 PROPOVIJEDI, str. 7.

7 *Hrvatska Straža*, 29. lipnja 1934., br. 146., str. 2.

8 PROPOVIJEDI, str. 11.–12.

9 *Dnevnik*, prileži između str. 9.

»U noći [2.VII.1934.] otputovao sam u Beograd, da se poklonim kralju Aleksandru i položim običajnu prisegu. Prispjevši ujutro, odsjeo sam u nuncijaturi i posjetio sam prijepodne sva ministarstva. Bio sam svagdje odmah i vrlo ljubezno primljen. Ćuti se i nehotice masonski duh u vladi. Moji posjeti potvrdili su moje prijašnje uvjerenje, da bi kod Hrvata trebalo malo više realnog mišljenja i gledanja nego idealnog sanjarenja. Mnogo bi se moglo postići kad bi jedni drugima izašli otvoreno ususret. Upisao sam se u dvorsku knjigu i na moje veliko začuđenje sat kasnije primih sljedeći poziv: (poziv na audijenciju kod Kralja).

Obukoh se dakle te u 16.30 h krenuh dvorskim autom s dr. Petlićem, župnikom, na Dedinje. Kralj je sjedio u svojoj biblioteci, prišao mi hitrim korakom i pružio ruku. Ja sam ga oslovio sljedećim riječima: 'Vaše Kr. Veličanstvo! Dozvolite prije svega da Vam se predstavim. Ja sam budući nasljednik Vama dobro poznatog zagrebačkog nadbiskupa dr. Antuna Bauera. Došao sam prije svega, da Vam se poklonim kao poglavaru domovine naše, ne iz puke formalnosti nego da ispunim riječ Sv. pisma: 'Boga se bojte, kralje poštujte!' Došao sam i zato, da Vašem Veličanstvu izložim neke poglede na crkveno-politički život u domovini našoj, da me ne bi možda danas-sutra krivo sudili. Ja otvoreno govorim i mrzim zakulisnu rabotu'. – 'Sve mi je poznato', prekine me Kralj, 'izvolite, Preuzvišeni, sjesti'.

Sjedosmo i razgovarasmo preko 20 minuta, a bili bi i dulje da nisam ja skrenuo razgovor na prisegu koju još moram položiti.

'Rekao sam Kralju, da ja nisam političar niti ću dopustiti svome svećenstvu baviti se strančarskom politikom, ali s druge strane tražit ću potpuno poštivanje katoličkih prava. Upozorio sam Kralja, da se ne izaziva Hrvate na kojekakve nedolične načine pače i zabranom samoga imena hrvatskoga, što sam ja sam osobno doživio. Kralj ja bio očito zbunjen i čini se da bi bio spreman odstraniti odmah sreskog načelnika u Pregradi Jagodića, kojeg ban Perović usprkos svih nasilja podržava tamo, da nisam upao u riječ – rekavši: 'Veličanstvo, molim da mu se ništa ne čini i da ga ne kaznite jer taj čovjek nije znao što radi. Iznio sam Vašem Veličanstvu te slučajeve, da vidite, kako se postupa i tko stvara mržnju i neslogu u državi. Ja ne mogu zatajiti ono što me je majka rodila, t. j. da sam Hrvat!'

'Pa to se samo po sebi razumije', odgovori Kralj, 'niti je to moja intencija.'

Otvoreno sam se potužio Kralju i radi *Hrvatske straže* koju bez prestanka plijene i radi nasilja kod radničkih izbora. 'Ako se bude nastavilo ovako, možemo očekivati vrlo jaku komunističku agitaciju i razmah. Jedino Katolička Crkva dorasla je komunizmu i kadra se je uhvatiti s njime u koštac.'

'To je i moje uvjerenje, Preuzvišeni,' odgovori Kralj, 'da je jedino Katolička Crkva kadra držati frontu protiv komunizma! Meni je veoma drago, da ste ovako otvoreni i iskreni', doda Kralj, 'izvolite se uvijek obratiti na mene kad god budete što trebali.'«[10]

Nakon povratka u Zagreb, nadbiskup Stepinac pripremao se za svoje prvo hodočašće u Mariju Bistricu prigodom zavjetnog hodočašća grada Zagreba. U dnevniku je zapisao: »7. VII. – Danas kreće zavjetno hodočašće grada Zagreba u Mariju Bistricu. Odlučio sam da idem i sâm pješice da se zahvalim Majci Božjoj za nebrojene milosti koje sam po Njoj primio u životu i izmolim novih milosti za svoj teški položaj. Cijeli hrvatski narod danas uzdiše i plače; pa gdje da nađeš pomoći nego u Bogu i po zagovoru Djevice.«[11]

10 *Dnevnik*, str. 20.–21.

11 *Dnevnik*, str. 22.

»Pred očima su mi samo veliki ideali kršćanstva«

U vršenju odgovorne službe zagrebačkih natpastira nadbiskup Stepinac je rado prihvatio inicijativu srpsko-pravoslavnog patrijarha Varnave, da se susretnu. To se i dogodilo u prigodi sprovoda kralja Aleksandra, kojega se po nakani nekih čimbenika željelo pokopati bez crkvenog sprovoda (!).

Susret se dogodio 19. listopada 1934. u 1 sat popodne. Nadbiskup Stepinac i patrijarh Varnava u tom su susretu zauzeli stav:

1. da će se zajedničkim snagama oduprijeti pokušajima vlade da ukine vjeronauk u školama i uskrati imenovanja kateheta;

2. da će surađivati glede državne dotacije klera, »jer naše svećenstvo mnogo radi za državu, a slabo ili ništa dobiva za to«.

Potom su razgovarali o pogibelji boljševizma, »koja se silno širi po pravoslavnim srednjim školama i na univerzi« i zajedničkom nastupu prema masoneriji.

Potom je mladi nadbiskup koadjutor nastavio: »'Vaša Svetosti', rekoh mu napokon, 'za mene nije mala žrtva, da sam ja danas došao ovamo, jer, ako moji vjernici u Zagrebu doznaju, svi će me osuđivati što sam išao do Vas, koji ste izdali onu poslanicu protiv Katoličke Crkve, (koja je silno ogorčila katolike Hrvate). Ali meni nije drugo pred očima nego veliki ideali kršćanstva i malo mi je stalo što će o meni govoriti, samo Vas molim da ne bi ubuduće slično što poduzeli. Ja ću naložiti katoličkoj štampi da se čuva ispada protiv Pravoslavne Crkve, ali molim da se i s Vaše strane isto učini, pa se čuvamo polemike, a drugo što imamo rješavajmo sporazumno usmenim putem.«[12]

(svršetak)

12 *Dnevnik*, str. 65.–66.

MOLITVENA ZAJEDNICA BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA

Već sedmu godinu u Zagrebu djeluje Molitvena zajednica blaženoga Alojzija Stepinca. To je skupina katoličkih vjernika koja nastoji živjeti evanđelje nadahnuta primjerom bl. Alojzija Stepinca. Do sada se u zajednicu uključilo oko 5000 molitelja. Ta naša braća i sestre nastoje molitvom, praćenom savjesnim kršćanskim životom, pridonijeti vlastitoj osobnoj duhovnoj formaciji, a time i duhovnoj i moralnoj obnovi Crkve u Hrvata i samoga hrvatskoga naroda, na temeljima četrnaeststoljetne katoličke baštine.

Tko može postati članom i što čini član Molitvene zajednice bl. Alojzija Stepinca?

Svaki se kršćanin može uključiti u Molitvenu zajednicu blaženoga Alojzija Stepinca, koja promiče molitveni život, duhovne vrijednosti i širi Kristovu ljubav u sva područja javnoga života, kako je to činio i bl. Alojzije.

Prijavnica se može naručiti na sljedećoj adresi:

Zajednica štovatelja
BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA
10000 Zagreb, Kaptol 31
tel. (01) 4894 879

Svaki štovatelj blaženoga Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu moli:

- za čast i proslavu Isusa Krista i Katoličke Crkve
- za čvrstoću osobne vjere i vjernosti Isusu Kristu i Crkvi
- za svoje osobne nakane i potrebe
- za domovinu Hrvatsku i svakoga čovjeka
- za očitovanje i potvrdu svetosti bl. Alojzija Stepinca u postupku njegove kauze za proglašenje svetim.

Uz molitvu svaki štovatelj bl. Alojzija Stepinca uključen u ovu molitvenu zajednicu svojim radom nastoji:

- savjesno obavljati svoje svakodnevne obveze
- svjedočiti kršćanske istine u privatnom i javnom životu
- surađivati s Postulaturom u promicanju blaženikova glasa svetosti
- sudjelovati svakoga 10. dana u mjesecu u slavlju svete mise ili na molitvenom sastanku
- darom i žrtvom pridonositi uspješnom dovršetku postupka za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

S vjerom u Općinstvo svetih članovi »Zajednice štovatelja blaženoga Alojzija Stepinca« mole za svoje potrebe i potrebe braće ljudi, osobito za ozdravljenje bolesnih i obraćenje nevjernika. Posebna nakana njihovih pobožnosti je molitva da blaženi Alojzije Stepinac bude što prije proglašen svetim.

Na blagdan Gospe Snježne i Dan domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza, na povratku s hodočašća u Mariju Bistricu, vjernici rodne župe blaženoga Alojzija Stepinca pohodili su njegov grob u katedrali gdje su se zadržali u molitvi i pjesmi

NOVA IZDANJA

Mala knjižnica Postulature bl. Alojzija Stepinca: Propovijedi iz sužanjstva

- Alojzije kard. STEPINAC, Propovijedi na *Magnificat.* »VELIČA DUŠA MOJA GOSPODINA!« *(Lk 1,46-55)*, Zagreb, 2012. *(20 kn + poštarina)*
- Alojzije kard. STEPINAC, **PROPOVIJEDI, GOVORI, PORUKE (1941. – 1946.)**, Zagreb, 2012. *(100 kn + poštarina)*
- Juraj BATELJA, **BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC – UZOR SVEĆENIK.** Priručnik pri državnom natjecanju iz vjeronauka – vjeronaučne olimpijade osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj, za školsku godinu 2009./2010., Zagreb, 2012. *(50 kn + poštarina)*
- Blaženi Alojzje STEPINAC, **PROPOVIJEDI O DESET ZAPOVIJEDI BOŽJIH**, Zagreb, 2013. *(75 kn + poštarina)*

Izdanje 2014.

- Juraj BATELJA, **BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC U POHODU ŽUPI BROD MORAVICE**, Zagreb, 2014. *(50 kn + poštarina)*

DAROVI ZA POKRIĆE TROŠKOVA U POSTUPKU PROGLAŠENJA SVETIM BL. ALOJZIJA STEPINCA

Nakon objavljivanja zadnjega broja Glasnika svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji: Mira JOSIPOV, Zagreb; Marija KUĆIŠ, Zagreb; obitelj DEVČIĆ; obitelj PALUNKO – Split; Klara GERGELJ – Zagreb; Jure DŽAJA, Stobreč; Irena SLIŠKOVIĆ, Trilj; dr. Matija Berljak, kanonik, Zagreb; fra Alojzije DUVNJAK, Freiburg; preč. Alojzije PAKRAC, župnik – Margečan; N. N.; Franjo ĆUK; N. N.

**Uplatu i pretplatu za *Glasnik* i svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime:
Postulatura kard. Stepinca i kunski račun: 2360000–1101605758
ili iz inozemstva i domovine u devizama na sljedeći konto:**

ZAGREBAČKA BANKA d. d. – ZAGREB
SAMOBORSKA 145 – HRVATSKA

SWIFT: ZABAHR 2X
KORISNIK: NADBISKUPIJA ZAGREBAČKA
POSTULATURA BLAŽENOG ALOJZIJA STEPINCA
KAPTOL 31 – ZAGREB

IBAN: HR 40 23600001101605758

»Hostija sveta Tebe sakriva – al' vjera zbori: ovdje je Bog!«

Hrvatski su se katolici u program međunarodnih euharistijskih kongresa postupno uključivali i ostvarili velebno djelo euharistijskoga pokreta koji je Crkvi u Hrvata osvjetlao lice pred političkim protivnicima kojih nije manjkalo. Također je učvrstio unutarnje jedinstvo katolika koje je bilo ugroženo uslijed raznih, osobito bezbožnih nasrtaja, ideologija i političkih prilika.
U ovom broju *Glasnika* prisjetimo se Euharistijskog kongresa održanog 25. rujna 1922. u Zlataru. U nedostatku drugih izvora ovaj prikaz pripremio sam na temelju članka jednog od prisutnika pod naslovom: »Euharistijsko slavlje u Zlataru, 25. rujna 1922., objavljenog u *Katoličkom listu*, 73. (5. listopad 1922.), br. 40., str. 493. – 494.

Piše: dr. Juraj Batelja

Euharistijsko slavlje u Zlataru, 25. rujna 1922.

Dana 25. rujna 1922. u Zlataru su se cijelog dana odvijale brojne i lijepo posjećene euharistijske svečanosti. Najzaslužniji za njihovo ostvarenje i duhovnu korist bio je župnik Ivan Mihelčić koji je zajedno s časnim sestrama milosrdnicama iz Zlatara sve to dobro organizirao.

Jutarnje mise

Kako svjedoči jedan od sudionika, cijelo jutro i prijepodne slavile su se svete mise. Bile su dvije svečane i više tihih misa. I kod prve i kod druge svečane mise propovijed je bila u slavu Presvetog Oltarskog Sakramenta. Prva propovijed bila je na temu »Ljubav Isusova prema nama i kako ćemo mu ljubav vratiti«, a u drugoj propovijedi vjernicima je protumačeno da na Isusovu ljubav može uzvratiti »samo ono srce, koje je prožeto živom vjerom motri i znade da u tom svetom Otajstvu ima najsvetiju radost, najveću jakost i slatku utjehu i čvrstu nadu«. Za jedne i druge svete mise skladno se razlijegalo cecilijansko pjevanje u slavu euharistijskog Spasitelju.

Tijelovska procesija u Zlataru (moguće na Euharistijskom kongresu 1922.)

U rastavljenim redovima, svečano odjeveni, stupali su vatrogasci, a vatrogasna je glazba za vrijeme procesije svirala skladno i pratila euharistijske pjesme. Školska mladež zajedno sa svojim nastavnicima također se uključila u procesiju.

Popodnevne ispovijedi i nagovori

Više ispovjednika ispovijedalo je Božji narod cijelo prijepodne i nakon velike sv. mise. U 15 sati jedan franjevac održao je poseban nagovor župljanima i hodočasnicima – članovima i članicama Trećega franjevačkog reda, ali i drugim vjernicima. Propovjednik, upravitelj Trećega reda, istaknuo je potrebu da upravo članovi Trećega reda budu ostalim vjernicima uzorom kršćanskog života, ne samo riječju, nego i lijepim primjerom. Pola sata prije svečane teoforičke procesije isti propovjednik održao je nagovor članicama Djevojačkoga društva, koje je te godine utemeljeno,[1] ali ne samo njima, nego i brojnim vjernicima, u čast Majci Spasiteljevoj, zaštitnici župe Zlatar i tamošnjega naroda u slavu Uznesenja blažene Djevice Marije na nebo.

Euharistijska procesija

Poslije tog nagovora počela se formirati procesija. Vrijeme je bilo lijepo tako da se mogla razviti velika procesija koju je vodio

Osobito je dojmljivo u povorci bilo vidjeti članice Djevojačkog društva koje su predvođene prekrasnim barjakom stupale u procesiji. Bile su urešene znakovima društva, držeći u jednoj ruci goruću svijeću, a u drugoj molitvenik. Zanosno su pjevale u slavu Božanskomu Spasitelju. Lijep broj djevojčica u bjelini ispred nebnice, pod kojom je nošen Presveti Oltarski Sakrament, kretao se s gorućim svijećama i oduševljeno pratio Isusa, prijatelja malenih.

mons. Matija Seigerschmied, župnik iz Marije Bistrice, uz asistenciju domaćeg župnika i prebendara gosp. Kotlarskoga iz Zagreba te uz pratnju svećenika iz susjednih župa. Brojni narod okupio se i svrstao u procesiju sa željom da iskaže počast euharistijskom Spasitelju. Djeca, školska mladež, mladići i djevojke, muškarci i žene, starci i starice, gospoda, obrtnici, mještani, svi su skladno i s veseljem sudjelovali u veličanstvenoj povorci.

Osobito je dojmljivo u povorci bilo vidjeti članice Djevojačkog društva koje su predvođene prekrasnim barjakom stupale u procesiji. Bile su urešene znakovima društva, držeći u jednoj ruci goruću svijeću, a u drugoj molitvenik. Zanosno su pjevale u slavu Božanskomu Spasitelju. Lijep broj djevojčica u bjelini ispred nebnice, pod kojom je nošen Presveti Oltarski Sakrament, kretao se s gorućim svijećama i oduševljeno pratio Isusa, prijatelja malenih. U rastavljenim redovima, svečano odjeveni, stupali su vatrogasci, a vatrogasna je glazba za vrijeme procesije svirala skladno i pratila euharistijske pjesme. Školska mladež zajedno sa svojim nastavnicima također se uključila u procesiju. Za nebnicom, u kojoj je mons. Seigerschmied nosio Presveto, išao je načelnik mjesta u pratnji cijelog zastupstva, a iza njih djevojke i žene u nepreglednoj povorci.

S crkvenog se tornja čulo veliko zvono, a kud je procesija prolazila, prozori su bili urešeni zelenilom, cvijećem i svijećama, a pokoji i sagovima. Svatko je nastojao dati svoj doprinos kako bi

1 Usp. *Spomenica Djevojačkog društva u Zlataru*, osnovanog 1922. god. (upravitelj: mons. Ivan Mihelčić, župnik i dekan), u rukopisu, nenumerirano.

Župna crkva BDM bila je središte Euharistijskog kongresa u Zlataru godine 1922.

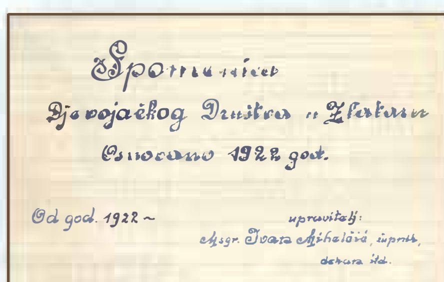
Odrasle žene i djevojčice u narodnoj nošnji polaze na Svetu misu u župnu crkvu Uznesenja BDM u Zlataru

se iskazala što veća čast dragom Spasitelju.

Zaključak svečanosti

Kad je procesija ulazila u crkvu, pjevao se na koru *Te Deum – Tebe Boga hvalimo*. Nakon toga ispjevane su Litanije Srca Isusova i konačno *Tantum ergo – Divnoj dakle Tajni ovoj, klanjajmo se smjerno mi*, poslije kojeg je podijeljen blagoslov s Presvetim. Na samom završetku crkvom je zaorila kršćanskom srcu draga pjesma *Do nebesa nek se ori*. Ovaj »mali euharistijski kongres«, prema osvjedočenju sudionika, »bio je na duhovnu korist i zadovoljstvo svih prisutnih. Svaki, koji je imalo doprinio, bilo molitvom, pjesmom, svirkom, bit će sigurno nagrađen od Spasitelja u čiju je čast i slavu sve bilo pripremljeno. U prvom redu ide pohvala domaćem svećeniku, župniku Ivanu Mihelčiću, koji je sve lijepo organizirao, tako da je svima taj dan ostao u ugodnoj uspomeni. A velika hvala i časnim sestrama milosrdnicama u Zlataru, koje su se potrudile i oko školske djece i oko djevojačkog društva da se iskaže što veće poštovanje dragomu Isusu.«

(nastavlja se)

Spomenica
Djevojačkog Društva u Zlataru
Osnovano 1922 god.

Od god. 1922 ~
upravitelj:
Msgr. Ivan Mihelčić, župnik, dekan itd.

Spomenica Djevojačkog društva u Zlataru čuva uspomene na Euharistijski kongres godine 1922.

MOLITVA U ČAST BLAŽENOGA ALOJZIJA STEPINCA, BISKUPA I MUČENIKA

Gospodine, Bože naš, Ti si blaženom Alojziju Stepincu dao milost čvrsto vjerovati u Isusa Krista i spremnost trpjeti za njega sve do mučeničke smrti. Pomozi nam slijediti njegov primjer i njegov nauk da bismo ljubili Krista kako ga je on ljubio i služili Crkvi kako joj je on služio sve do darivanja vlastitoga života za nju. Njegova živa vjera u Isusa Krista i postojana ljubav prema Crkvi neka nas učvrste u borbama života na putu vječnoga spasenja. Po njegovu zagovoru udijeli milost svoga blagoslova našim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama, svećeničkim i redovničkim pripravnicima, našim obiteljima, da budu čvrste u vjeri i blagoslovljene novim i brojnijim životima. Budi utjeha svim starijim osobama te pomoć bolesnicima i patnicima. Očeve i majke, djecu i mlade očuvaj od unutarnjih i vanjskih pogibelji duše i tijela. Udijeli milost svećeničkih i redovničkih zvanja našoj župi, našoj biskupiji i Crkvi u Hrvata.
/Po njegovu zagovoru udijeli mi milost ... / Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.
Nakon toga izmoli: Oče naš, Zdravo, Marijo, Slava Ocu, sa zazivom: *Blaženi Alojzije Stepinče, moli za nas!*

Izdanja Postulature

Donosimo popis knjiga koje je o blaženom Alojziju Stepincu objavila Postulatura za njegovo proglašenje blaženim i svetim, a svaki ih čitatelj *Glasnika* može naručiti na adresi Postulature: Kaptol 18, pp 949, 10001 Zagreb:

- BARBOUR, H. Ch. i BATELJA, J., **Svjetlo na putu života,** popravljeno i prošireno izdanje (2007.) službenoga duhovnog životopisa kardinala Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, mučenika, uz njegovo proglašenje blaženim (1998.) (*50 kn + poštarina*)
- Alojzije STEPINAC, nadbiskup zagrebački, **Propovijedi, govori, poruke (1934.-1940.)** Priredio i predgovor napisao: dr. Juraj BATELJA; proslov: dr. Ante MATELJAN, Zagreb, 2000. (*100 kn + poštarina*)
- BATELJA, J., **Euharistijska evangelizacija nadbiskupa Alojzija Stepinca,** izd. Postulatura za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca i Glas Koncila, Zagreb, 2006. (*180 kn + poštarina*)
- BATELJA, J., **Blaženi Alojzije Stepinac i grad Jastrebarsko. Euharistijski kongres 1939. i pohod ratnoj siročadi 1943.,** Zagreb, 2008., (*30 kn + poštarina*).
- Alojzije kard. STEPINAC, **Propovijedi o lurdskim ukazanjima;** pozdravno slovo: mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij; priredio te uvodnim slovom i bilješkama popratio dr. J. Batelja, Zagreb, [2]2008.; (*50 kn + poštarina*)
- Alojzije kard. STEPINAC, **Propovijedi bl. A. Stepinca o sv. Josipu,** Mala knjižnica Postulature blaženoga Alojzija Stepinca: Propovijedi iz sužanjstva, sv. 2.; pozdravna riječ: Kard. Tomáš Špidlik; uvodne misli, bilješke, biblijska kazala i kazalo imena sastavio J. Batelja; Zagreb, 2009. (*50 kn + poštarina*)
- Alojzije kard. STEPINAC, **Propovijedi Presvetom Srcu Isusovu;** proslov: mons. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački; priredio te uvodnim slovom i bilješkama popratio dr. J. Batelja; Zagreb, 2009. (*50 kn + poštarina*)
- BATELJA, J., **Blaženi Alojzije Stepinac u pohodu župi Brod Moravice,** izd. Postulatura za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca, Zagreb, 2014. (*50 kn + poštarina*)
- VRANEKOVIĆ, J., **Dnevnik. Život u Krašiću zasužnjenog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca,** Pozdravno slovo za knjigu napisao je zagrebački nadbiskup i kardinal Josip Bozanić, a uvodne misli i bilješke dr. Juraj Batelja; ilustracije su iz arhiva Postulature (*200 kn + poštarina*)

BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC - Svjedok Evanđelja ljubavi

U izdanju Postulature blaženog Alojzija Stepinca objavljena je prošle godine knjiga: *BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC – Svjedok Evanđelja ljubavi. Životopis, dokumenti i svjedočanstva – prije, za vrijeme i nakon Drugoga svjetskoga rata* (Juraj BATELJA); riječ je o trilogiji: Knjiga 1 – Životopis; Knjiga 2 – Dokumenti I, br. 1. – 399. (1933. – 1943.) i Knjiga 3 – Dokumenti II, br. 400. – 691. (1944. – 1998.).

Ova zbirka predočuje javnosti 691 dokument nadbiskupa Stepinca iz razdoblja od 1933. do 1998. godine i svjedočanstva o njegovu spašavanju ugroženih ljudi, koji su bili žrtve represivnih režima, žrtve gladi i vremenskih nepogoda, stradalnici i žrtve rata. Među njima je velik broj Hrvata, Poljaka, Roma, Slovenaca, Srba, Židova, ustaša, komunista (»crvenih«), muslimana, pravoslavnih i drugih.

Trilogija se može kupiti u Muzeju bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 10000 Zagreb, naručiti na adresi: Postulatura bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb (450 kn + poštarina) ili na telefon **(01) 48 94 879** te na **e-mail adresu** jbatelja@gmail.com. Čitatelji mogu nabaviti i samo prvu knjigu troknjižja, koja je životopis bl. Stepinca nastao na temelju dokumenata objavljenih u ostalim dvjema knjigama.

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM SLUGE BOŽJEGA FRANJE KUHARIĆA

Kardinal Franjo Kuharić s potvrđenicima na dan sv. Potvrde u Gori, 26. srpnja 1984.

Sluga Božji Franjo KUHARIĆ: »Savjest nam je čista i mirna pred Bogom«

Nakon što sam primio dekret zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića o imenovanju za postulatora u kanonskom postupku proglašenja svetim zagrebačkog nadbiskupa kardinala Kuharića, nakon provjere spisa koji su mi bili dostupni, posebnim pismom zatražio sam od njega da pokrene spomenuti kanonski postupak. On je na zasjedanju HBK 17. travnja 2012. za to dobio jednoglasnu potporu svih (nad)biskupa. Daljnji koraci u ovlasti su pokretača i jamca postupka. Nakon što on dobije privolu Svete Stolice (*Nihil obstat*) da se ona ne protivi uvođenju spomenutoga postupka, on će prikupiti spise i dokumente koji se odnose na život i rad kardinala Franje Kuharića i dati ih proučiti povijesnoj i teološkoj komisiji ima li u njima što protivnog katoličkoj vjeri i moralu. Nakon što se uvjeri u glas svetosti Sluge Božjega Franje Kuharića, odgovorit će postulatoru da uvodi spomenuti kanonski postupak. Po primitku takvog odgovora postulator će pokretača postupka zatražiti imenovanje sudišta koje će ispitati svjedoke o vjerodostojnosti glasa svetosti i kršćanskim vrlinama kandidata za čast oltara. Sve te predradnje preporučamo u molitve čitateljâ *Glasnika*.

Jedna od značajki Sluge Božjega Franje Kuharića bila je osjetljivost za istinu i pravdu, osobito na području slobode ispovijedanja vjere. Protkan tim evanđeoskim duhom bio je vjerodostojan svjedok svetosti i mučeništva bl. Alojzija Stepinca. Govorio je o tome u zagrebačkoj katedrali, osobito dojmljivo na obljetnice smrti kardinala Alojzija Stepinca i svjedočio je širom domovine i svijeta o njegovoj nedužnosti i komunističkim optužbama i dovođenju njegove osobe u vezu sa zlodjelima počinjenima u Drugome svjetskom ratu. Njega, koji je bio milosrdni Samarijanac, za tisuće i desetke tisuća ratnih stradalnika Hrvata, Slovenaca, Poljaka, Srba, Židova, Roma i drugih, kardinal Kuharić branio je do zadnjega daha svog života.

Svjedoči to i propovijed u zagrebačkoj katedrali 10. veljače 1980. u kojoj je istaknuo sljedeće:

Po povratku iz Rima mladi svećenik Alojzije prima službu u uredima nadbiskupa blage uspomene Antuna Bauera. Ali toj službi on dodaje još jednu važnu službu: posjećivati siromahe i bolesnike po zagrebačkoj periferiji. Misleći već tada na nevolje siromaha, osniva zagrebački Karitas koji je tisućama pritjecao u pomoć u teškim prilikama.

Na blagdan sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 1934., posvećen je u

Prepoznatljiva gesta Sluge Božjega Franje Kuharića kod propovijedanja

Ako se danas, i svuda, Papa i biskupi zauzimaju za prava naroda i osoba, ako su protiv tortura i krivih osuda, gdje god se one događale, ako se čak kod vlada zauzimaju za amnestije političkih osuđenika, onda to čine vršeći svoje poslanje u ime evanđeoskog humanizma ljubavi koji je sveobuhvatan, koji ne vrijeđa i ne izaziva nego moli i oprašta.

zagrebačkoj katedrali za biskupa s naslovom nadbiskup koadjutor s pravom nasljedstva.

Znakovito je povezana biskupska posveta Alojzija Stepinca s blagdanom Ivana Krstitelja. Ivan Krstitelj je onaj za kojega sam Isus Krist reče: »Što ste izašli u pustinju gledati? Trsku, koju vjetar ljulja?...« (Lk 7,24). Znamo iz Evanđelja da Ivan Krstitelj doista nije bio trstika koju vjetar ljulja. Nije to bio ni Alojzije Stepinac. Već po temperamentu čvrst karakter, a osim toga čovjek nepokolebljive vjere, sav Božji, stajao je uspravan pred svim veličinama ovoga svijeta; duboko ponizan pred Bogom, bio je sav zauzet za čovjeka. Takav je ušao u tragični vihor svoga vremena.

Mržnje su kosile ljudske živote. Ljudi su padali danju i nestajali noću. Mnogi su zbog političkih uvjerenja bili zatvarani, mučeni, ubijani, a da nitko nije smio ni pitati za njih. Nedužno je pučanstvo bilo izloženo pokoljima, razoružani zarobljenici masakrima. Rasna, nacionalna, ideološka razračunavanja gazila su ljude i ljudski je život postao bezvrijedan. Prilijepiti čovjeku određenu etiketu značilo je prilijepiti mu smrtnu osudu. Povijest će trebati dosta vremena da u toj krvavoj drami ocijeni ulogu svih sudionika.

U tim tragičnim zbivanjima nadbiskup Alojzije Stepinac stajao je čvrsto i nepokolebljivo na stanovištu etičkih načela koja su univerzalna i uvijek obvezatna: dostojanstvo svake ljudske osobe je nepovredivo; prava s kojima se svaka osoba rađa neotuđiva su; ne mogu biti ovisna o samovolji moćnih; svaki narod ima neporecivo pravo da živi slobodan život i razvoj; sveto je pravo svakoga čovjeka da živi svoju vjeru u punoj slobodi bez bilo kakvih smetnji.

Osobnom je patnjom doživljavao dramu i tragediju svakog čovjeka bez obzira na njegovu rasnu, nacionalnu ili vjersku pripadnost. Tu univerzalnost ljubavi, crpljenu iz vjere u Isusa Krista i Evanđelje, svjedočio je praktično i konkretno djelima karitativne pomoći i svojim intervencijama da se olakšaju ljudske patnje. Zauzimao se hrabro i odlučno za progonjene, zatvorene, mučene, bez obzira s koje strane dolazila nasilja i nepravde. Zahtijevao je od svake vlasti da sudovi budu pravedni, zakoni ljudski, postupci čovječni.

To je, uostalom, bila dužnost Crkve onda; to je dužnost Crkve i danas. Ako se danas, i svuda, Papa i biskupi zauzimaju za prava naroda i osoba, ako su protiv tortura i krivih osuda, gdje god se one događale, ako se čak kod vlada zauzimaju za amnestije političkih osuđenika, onda to čine vršeći svoje poslanje u ime evanđeoskog humanizma ljubavi koji je sveobuhvatan, koji ne vrijeđa i ne izaziva nego moli i oprašta. Crkva tako svjedoči za Istinu, a »Istina je snaga mira« – kaže papa Ivan Pavao II. To nije nikakva borba Crkve za vlast. To je poslanje Crkve.

Stoga je nadbiskup Alojzije Stepinac u okružnici svećenicima 17. prosinca 1945. pisao: »Na sve optužbe, koje su izravno ili neizravno upravljene na nas, možemo u cijelosti kazati: nemamo si što predbacivati. Savjest nam je čista i mirna pred Bogom, koji je najvjerniji svjedok i pravedni sudac sviju naših koraka. Savjest nam je čista i mirna i pred katolicima ove države, koji mirno i trijezno prosuđuju događaje. Savjest nam je konačno čista i mirna i pred hrvatskim narodom, kome krvnim vezama voljom Božjom pripadamo, pa mu po svom položaju svom dušom služimo, bez obzira na razna politička gledanja i političke stranke.«

Stoga i mi nastavljamo: »Povijest će imati vremena, načina i mogućnosti da s punom objek-

Kardinal Franjo Kuharić s maturantima sjemeništa »Zmajević« u Zadru, 9. listopada 1987.

tivnošću analizira sve događaje, činjenice, okolnosti i prilike, svu dramatično-tragičnu napetost razdoblja u kojem je djelovao, govorio i trpio nadbiskup Alojzije Stepinac. Bez straha za njegovu čast čekamo taj sud povijesti« (*Okružnica* od 26.1. 1980.).

Nadbiskup Stepinac umro je prije dvadeset godina. Zagrebačka se Crkva s njim oprostila ovdje u katedrali 13. veljače 1960. u dostojanstvu molitve, u nadi uskrsnuća, s vjerom u konačni Božji pravorijek koji će biti izrečen nad svakim čovjekom i nad cijelom poviješću.

Od tada na ovo Nadbiskupovo počivalište ne prestaje dolaziti tiha procesija molitelja. »Cvijeće ne vene; svijeće se ne gase; šutnjom izriču vjeru Božjega puka u život vječni i u konačnu pravednost. Tu diše ljubav svih onih koji opraštaju. Takva je Božja zapovijed« (ib.).

Ostaje nam poruka vjere i nade, koju nam upućuje Nadbiskup iz vječnosti. Sve nas potiče na čvrstoću vjere u svim kušnjama; sve nas poziva na život po Božjim načelima. Sigurno iz vječnosti blagoslivlja našu odluku iz Nina da hrvatska katolička obitelj svaki dan zajedno moli i svake nedjelje slavi svetu misu. Sigurno se i on iz vječnosti pridružuje blagoslovu hrvatskih biskupa i svećenika, kojim oni svake večeri zazivaju Božju zaštitu po zagovoru Presvete Bogorodice na svakog čovjeka, na svaku obitelj i na cijeli narod.[1]

1 Franjo kard. KUHARIĆ, *Poruke sa Stepinčeva groba*, Zagreb, 1990., str. 66.-69.

Pismo časnoj sestri Blaženki Barun, misionarki

Zagreb, 23. kolovoza 2001.
Časnoj sestri Blaženki Barun
Misionarki
Bukavu – Afrika

Časna sestro Blaženka!

Primio sam Vaše opširno pismo s prilozima poruka kongoanskih biskupa i fotografijama. Za sve Vam iskreno zahvaljujem. Odmah napominjem da će početi izlaziti »Radosna vijest«, nakon promjene uprave, pa bih, ako Vi odobrite, Vaše pismo ponudio uredništvu da ga objave. Dali ste si truda i vremena da opišete zapravo mučeništvo te mlade Crkve koja trpi zajedno sa svim pučanstvom, izloženim sukobima zbog vlasti i dijamanata. Ali iz poruka biskupa vidljivo je kako ta Crkva živi s nadom, unatoč tolikim protivljenjima i napadima. Glas biskupa glas je mučeničke Crkve i teškim križem pritisnutog naroda. Ne smijemo nikada zaboraviti da je Crkva Otajstveno Tijelo najnevinijeg Mučenika – Isusa Krista – Bogočovjeka, zato ni ona ne može izbjeći progonstvima i mučeništvu. Što je Crkva u nekim zemljama Europe pretrpjela samo u prošlom stoljeću, i u Hrvatskoj! Koliko mučenika i svjedoka za Isusa Krista! Ni sada nije bez poteškoća, bez »kritika« u nekim medijima, što možete pročitati u »Glasu Koncila«, ako ga primate.

U bogatim pak zemljama svijeta (Europa i Amerika) Crkva je ugrožena sekularizacijom, pa duh svijeta i u nju se uvlači unoseći moralnu i vjersku krizu. Dakle, Crkva je kroz cijelu svoju povijest izložena vanjskim i nutarnjim protivštinama. To je stalni njezin put Križa. Ali Križ nije samo znak trpljenja i smrti nego jamstvo uskrsnuća. Sjećam se za vrijeme Koncila 1964. kakva je to bila svečanost kad je papa Pavao VI., Sluga Božji, proglašavao svetima ugandske mučenike! Ja s dubokim poštovanjem mislim na vas misionarke i misionare, koji ste u takvim prilikama vjerni i ustrajni, dakako Božjom milošću. Zato svaki tjedan slavim sv. misu za naše misionare i misionarke i za njihovo djelo, često, u mučeničkim okolnostima.

Prilažem Vam veći komadić reverende našeg mučenika blaženog Alojzija Stepinca, pa je možete razrezati na manje komadiće

dati našim misionarima i misionarkama. Ne šaljem više sličica zbog pošte, da ne bi izazvala nečiju znatiželju. Može li pošta u takvim prilikama uredno raditi? Mi imamo u Hrvatskoj sušno i vruće vrijeme, a negdje se dogodi prolom oblaka s tučom i vjetrom. Danas, na primjer, mi imamo u Zagrebu uglavnom sunčano i toplo, u Požegi od 12.30 do 13 sati palo je kiše 55 litara na kvadratni metar pa su poplavljeni neki podrumi i prizemlja.

Vas, sestre i misionare srdačno pozdravljam s Božjim blagoslovom

+ *Franjo kard. Kuharić*

Ovome pismu kardinal Kuharić priložio je komadić reverende koju je blaženi mučenik Alojzije Stepinac nosio u zatvoru u Lepoglavi!

Kardinal Franjo Kuharić u župnoj crkvi u Gori godine 1975. ili 1976.

Za ozdravljenje po zagovoru kardinala Franje Kuharića zahvalila je Lada Tkalec iz Zagreba (8. svibnja 2014.)

Darovatelji: mons. Vladimir STANKOVIĆ – Zagreb

Molimo čitatelje *Glasnika*, ako posjeduju koje pismo ili fotografiju Sluge Božjega kardinala Franje Kuharića da ih proslijede na adresu:

Nadbiskupski duhovni stol
Kaptol 31
10000 Zagreb
ili na adresu Postuature (Kaptol 18, 10000 Zagreb)

U ponedjeljak 25. kolovoza 2014. u Jelsi je brojnim crkvicama i kapelama pridodana još jedna: Blaženog Alojzija Stepinca. Sagrađena je na Vrsini, a podignuta je na poticaj braće Vinka i Matija Ivaniševića. Zemljište za njenu izgradnju darovao je Toni Buj. Radove je izveo Pjer Grgičević, a kip Blaženog Alojzija Stepinca darovali su Maja i Nenad Juras iz Zagreba. Svetu misu je slavio i kapelicu blagoslovio župnik mons. Stako Jerčić. Slavlju su nazočili brojni vjernici, a liturgijsko pjevanje predvodio je Mješoviti župni zbor »Sv. Ceceilija« pod ravnanjem mo. Slavka Reljića.

POSTUPAK ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM SLUGE BOŽJEGA JOSIPA LANGA

Čitateljima *Glasnika* poznato je da je u tijeku kanonski postupak za proglašenje svetim sluge Božjega Josipa Langa, pomoćnog biskupa zagrebačkoga. Taj izvanredni apostol kršćanske ljubavi i navjestitelj kršćanske vjere zauzima ugledno mjesto u oblikovanju Hrvatskog katoličkog pokreta, bio je neumorni pronositelj čašćenja Presvete Euharistije i promicatelj vjerodostojnosti svećeničkog života. Snažan glas svetosti biskupa Josipa Langa bio je razlogom da se njegovo tijelo prenese iz kanoničke grobnice na Mirogoju u župnu crkvu sv. Marije na Dolcu gdje je svojevremeno bio župnik.
Očevidac je o tome posvjedočio u članku pod naslovom »O godišnjici smrti † biskupa Langa«, objavljenom u *Glasniku Srca Isusova,* 34. (1925.), br. 12, str. 314.–3 15.

Sluga Božji Josip Lang za radnim stolom

Zagrepčani apostolu kršćanske ljubavi o prvoj obljetnici smrti

»A svećenici, koji dobro predstoje, neka se časte dvostrukom časti, a osobito koji se trude u riječi i nauci.«

Ovaj su nalog sv. Pavla (1 Tim 5,17) Zagrepčani izvršili prema blage uspomene biskupu dr. Langu dne 8. XI. o. g. U tisućama iskazali mu počast na sprovodu prije godinu dana. Dnevice dolazili brojni na njegov grob. A da to mognu više i laglje, prenijeli ga sada iz Mirogoja u sredinu grada, u crkvu sv. Marije.

Svečana povorka trebala je da u 3 sata po podne krene od arkade, a kiša još pljušti. No kao jedan blagi dah Božji otpuhnula zračna struja oblake, a kao mili pogled Božji provirilo sunce. I tako krenu blagi biskup opet u Zagreb nošen od remetskih mladića, a praćen drugovima svojim, presvijetlom gospodom biskupima dr. Njaradijem i dr. Premušom, kanonicima, gradonačelnikom i zastupnicima oblasti, svećenstvom i tisućama naroda. Pred stolnom crkvom ga dočekale druge tisuće srdaca, koja je svojom krepošću začarao i iz kojih ne će nikada izginuti.

Kako je živ polazio dnevice na blagoslov k sv. Mariji, tako je i sada u 6 ½ s. došao po zadnji put onamo, da mu trajno pribiva. Moć njegove molitve osjetiše u ovoj godini već premnogi. Lijep ih je broj iskazao zahvalnost i u Glasniku.

Raka pod desnom stranom svetišta (sa strane poslanice) crkve sv. Marije bit će od sada drago mjesto svemu hrvatskomu narodu. Ovamo će hodočastiti k svome velikome sinu, da se preporuči u njegov zagovor.

Lijep dokaz zahvalnosti svetome biskupu iskazale su zagrebačke Hrvatice priredivši njemu u čast pred podne na dan prenosa svečani spomen u dvorani Hrv. glazben. zavoda.

Drugi takav dokaz jest i vrlo ukusan životopis biskupov, što ga je napisao i krasnim slikama iskitio marni radnik na polju katoličke prosvjete dr. Stjepan Markulin, odvjetnik u Zagrebu.

Treći dokaz spremaju spomenute već vrijedne Hrvatice pod pokroviteljstvom Preuzv. g. nad-

biskupa dr. A. Bauera želeći podići 'Langov dom' za djevojke.

Najveću ćemo zahvalnost svi iskazati osobi blagoga biskupa, ako uznastojimo te bude što prije proglašen blaženim. U tu svrhu treba da se s velikim pouzdanjem baš u velikim nevoljama u velikim potrebama utječemo njegovu zagovoru, da ga Gospodin Bog proslavi čudesima. 'Mudrac će u narodu baštiniti čast i ime će njegovo živjeti u vjekove' (Sir 37,29).«

Naslovnica Spomenice Zemaljskog zavoda za gluhonijeme u Zagrebu (Zavod »Slava Raškaj«) koji je Sluga Božji Josip Lang više puta posjetio

Sluga Božji Josip Lang više je puta posjetio Zemaljski zavod za gluhonijeme u Zagrebu. Fotografije iz Spomenice Zavoda za gluhonijemu djecu u Zagrebu Postulaturi je proslijedio vlč. Tomislav Hačko na čemu mu iskreno zahvaljujem.

SPOMENICA
ZEMALJSKOGA ZAVODA ZA GLUHONIEME
U
ZAGREBU.

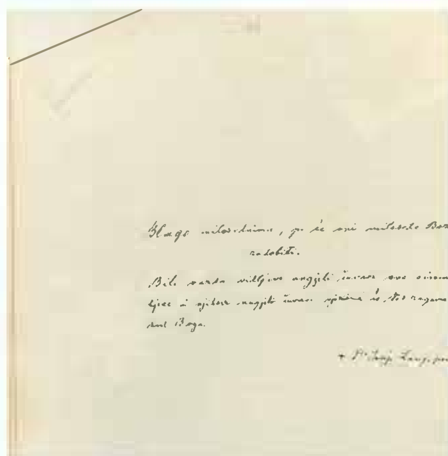
Bogoslovi i odgojitelji, među kojima i dr. Josip Lang, u posjeti Zavodu za gluhonijeme u Zagrebu, 10. lipnja 1901.

Blago milosrdnima, jer će oni milosrdje Bo...
zadobiti.
Bili vazda vidljivi angjeli čuvari ove siro...
djece i njihovi angjeli čuvari njihovi će Vas nagra...
kod Boga.
+ Fr. Josip Lang

Dne 26. svibnja 1902. posjetiše ovaj zavod zagrebački bogoslovi IV. tečaja sa svojim profesorom katehetike i svojim poglavarima.

Dr. Martin Štiglić sveučilišni profesor — Josip Lang ravnatelj — Valentin Čelešnik nadstojnik naukah

Bogoslovi i odgojitelji, među kojima i dr. Josip Lang, u posjeti Zavodu za gluhonijeme u Zagrebu, 26. svibnja 1902.

Tekst i potpis biskupa dr. Josipa Langa u Spomenici Zavoda za gluhonijeme u Zagrebu: *Blago milosrdnima, jer će oni Božje milosrđe zadobiti. Bili vazda vidljivi angjeli čuvari sve siromašne djece i njihovi angjeli čuvari vjekoma će Vas zagovarati kod Boga! † dr. Josip Lang, posv. biskup.*

Naslovnica »Spomen knjige zemaljskog zavoda za gluhonijeme u Zagrebu« (Zavod »Slava Raškaj«) koji je Sluga Božji Josip Lang više puta posjetio i u Spomen knjigu se upisao.

Molitva za proglašenje blaženim Sluge Božjeg Josipa Langa

Gospodine, Bože naš, ti si svome sluzi Josipu Langu udijelio milost da tvoju ljubav posvjedoči u žarkoj pobožnosti prema Presvetoj Euharistiji i prema Blaženoj Djevici Mariji te pomaganjem siromaha i odgojem budućih svećenika i tako ga učinio sredstvom svoga milosrđa. Udijeli i nama milost da nas njegov život i primjer vode putem nasljedovanja tvoga jedinorođenoga Sina. Uzdigni, dobri Oče, svoga slugu na čast oltara i učini ga zaštitnikom našega puta prema tebi. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Pozivam stoga svakog čitatelja *Glasnika* da bude pronositelj glasa svetosti ovog Sluge Božjega i moli da Bog na njegov zagovor učini koji čudesan znak, kao potvrdu da se Bogu u potpunosti svidio.

Članovi katedralnog zbora iz Splita, na putu za Bleiburg, 16. svibnja 2014., pohodili su Krašić gdje su u župnoj crkvi slavili sv. Misu i obavili pobožnost križnoga puta

Brojna su svjedočanstva o glasu svetosti i mučeništva bl. Alojzija Stepinca. Ona očituju udivljenje vjernika, inovjeraca i nevjernika nad svime što je on učinio za stradalnike Drugoga svjetskoga rata i za koje je kao sužanj u Krašiću svakodnevno molio i prikazivao svetu misu. Za ovaj broj *Glasnika* izabrao sam nekoliko takvih svjedočanstava koja su zapisana u različito vrijeme, ali iz poštovanja prema njegovoj časnoj osobi i u potvrdu istine.

»Oprosti im, Gospodine!«

1. Svjedočanstvo Andreja D. Dimitrijevića, srpskoga pravoslavnoga svećenika u New Yorku, 10. veljače 1975.

New York, + 10. Feb. 1975.

Ja, Andreja D. Dimitrijević, srpsko-pravoslavni sveštenik, koji sam posvećen u čin sveštenika 10. augusta 1953. g. u Sabornom hramu u Požarevcu (Srbija), izjavljujem pod zakletvom sledeće:

Njegova Eminencija Blaženopočivši kardinal dr. Alojzije Stepinac je po mišljenju mnogih srpskih eminentnih duhovnika od kojih sam lično slušao najveći apologeta dvadesetog veka jer je branio svetu veru hrišćansku u najtežem periodu kada je bila, kao što je još uvek, ugrožena od bezbožnog crvenog ateizma.

Bio sam u drugom razredu gimnazije kada je suđen. Sav pravoslavni živalj kome je bilo stalo da se vera hrišćanska održi upirao je pogled i nadu u Njega, jer je On podgrejavao ono, u ono doba što niko od pravoslavnih Srba nije ni mogao ni smeo.

Zato Ga s pravom mnogi, kao i ja poštujemo kao velikog sveštenomučenika Crkve Hristove.

Ja lično sam dobro upoznat sa arhipastiskom delatnošću ovoga velikog Nadbiskupa, pa sam slobodan tvrditi o petnaestogodišnjici Njegove smrti i to da je za vreme rata štitio sve ljude koji su bili ugroženi od ratne stihije bez obzira koje su vere ili narodnosti bili.

Tačno znam, da su mu bezbožni komunisti prvih dana njihove strahovlade ponudili saradnju kada je On (onda Nadbiskup) tu suradnju odbio, jer kao verujući nije hteo »imati udela sa nevernicima«, tek onda su se bezbožnici »setili« da Ga treba uhapsiti i suditi. Velik je Njegov svetiteljski lik sijao između dva svetska rata u našoj Domovini i tako nastavio da sije i u najtežim danima za Crkvu Hristovu te je Njegovo mučeništvo opšteg karaktera za celu Hristovu Crkvu.

Jedan veliki pravednik na samrtnom odru oprašta se od svojih bezzakonih mučiteja i kaže: »Oprosti im, Gospodine!«

Da li će On biti zvanično kanoniziran za svetitelja, moje nije da o tome prognoziram, ali je On u dušama istinskih vernika Vaseljenske Hristove Crkve već sveštenomučenik.

Posedujem imena i dokumentaciju koliko je Njegova Eminencija pomogao za vreme rata

NEWYORK, 10. FEB. 1985

Ja, Andreja D. Dimitrijević, srpsko-pravoslavni sveštenik, koji sam posvećen u čin sveštenika 10 avgusta 1953 g. u Sabornom hramu u Požarevcu (Srbija), izjavljujem pod zakletvom sledeće:

Njegova Eminencija Blaženopočivši Kardinal DR. ALOJZIJE STEPINAC je po mišljenju mnogih srpskih eminentnih duhovnika od kojih sam lično slušao najveći apologeta dvadesetog veka jer je branio svetu veru hrišćansku u najtežem periodu kada je bila, kao što je još uvek ugrožena od bezbožnog crvenog ateizma.

Bio sam u drugom razredu gimnazije kada je sudjen. Sav pravoslavni živalj kome je bilo stalo da se vera hrišćanska održi upirao je pogled i nadu u NJEGA, jer je On podgrejavao ono, u ono doba što niko od pravoslavnih srba nije mi mogao ni smeo.

Zato ga s pravom mnogi, kao i ja poštujemo kao velikog sveštenomučenika

ne samo Hrvatime nego i Jevrejima, i Srbima. On je prvi osnovao Caritas u Europi, ali to ne mogu objavljivati jer su te osobe u Jugoslaviji. Nadam se da će zagovorom Kardinala Stepinca pred Bogom uskoro sinuti sloboda i Hrvatskom i Srpskom narodu kada ćemo slobodno moći o ovome pisati i govoriti.

Napisah ovo, ne radi Njegove pohvale, jer: »Ko će maju venac plesti, kad mu ga je Tvorac spleo« (Njegoš), već radi pouke nas samih.

Prota Andreja Dimitrijević,
srpsko-pravoslavni paroh
i Nastojatelj katedrale »Sv. Save« u Njujorku. [1]

1 CP, vol. CVII, str. 2664. – 2666.

Početak svjedočanstva koje je vlastoručno zapisao prota Andreja D. Dimitrijević, srpsko – pravoslavni paroh u New Yorku

2. Svjedočanstvo Luke Šunića

U župi Rodaljice, u Benkovačkom dekanatu, ponosno stoji crkva posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije. Ta crkva zadužbina je hrvatske kraljice Jelene, a nadograđivana je i godine 1405. Na groblju oko nje i danas nalazimo stećke. Crkva je tijekom povijesti bila na meti brojnih osvajača i neprijatelja hrvatskog imena i Katoličke Crkve. Unatoč razaranjima ona je i danas svjedok Bogorodičine ljubavi i zagovora kojima ona štiti Božji narod koji se u mnogim životnim poteškoćama utječe i bl. Alojziju Stepincu. Ova župna crkva u Rodaljicama zadnji put je obnovljena nakon srbočetničkog miniranja u Domovinskom ratu.

Nakana Uredništva nije pisati reportažu o ovoj župi, ali jest sačuvati spomen na žrtve četničkog pokolja koji se dogodio u Rodaljicama 18. ožujka 1992.

O tome je Luka Šunić vlastitom rukom zabilježio:

Rodaljice, 25. 3. 1992.

Na 18.3. u 6 sati navečer su srbočetnički vandali minirali crkvu u Rodaljicama, strašna eksplozija je uništila i razorila krov, tom prilikom je teško nastradao kip naše crkve Velike Gospe, dijelove kipa sam nešto uspio pokupiti iz uništene građe i složio i zapakovao u nadi da će kip vjernici – Hrvati obnoviti (restaurirati) i da će hrvatski vjernici opet obnoviti crkvu i kip naše Gospe će se naći na svome mistu u istoimenoj crkvi. Dragi kip naše gospe kojemu se klanjalo tisuće i tisuće vjernika decenij ama živeći u vjeri u Krista i njegove Majke Marije, taj kip je simbol naše vjere, naše crkve i našega ufanja u boga, stvoritelja neba i zemlje koju su razbili srbokomunistički vojni atašei pomračenog uma, misleći time uništiti hrvatski narod, našu katoličku vjeru i sve ono što je hrvatsko, uništiti kulturu hrvatskog naroda, opijeni zanosom osvajanja hrvatskog teritorija progoneći na hiljade hrvatskog naroda sa njihovog ognjišta rušeći im kuće, crkve i pljačkajući sve što je hr-

Luka Šunić

Rodaljice 25. III. 1992

Na 18. III. u 6 sati uveče su srbo četnički vandali minirali crkvu u Rodaljicama, strašna eksplozija je uništila i raznila krov tom prilikom je teško nastradao kip naše crkve Velika Gospa, dijelove kipa sam nešto uspio pokupiti iz uništene građe i složio i zapakovao u nadi da će kip vjernici hrvati obnoviti restaurirati i da će hrvatski vjernici opet obnoviti crkvu i kip naše Gospe, se naći opet na svom mistu u isto imenovanoj crkvi. Dragi kip naše Gospe kojemu se klanjalo tisuće i tisuće vjernika desetljećima živeći u vjeri u Krista i njegove Majke Marije taj kip je simbol naše vjere naše crkve. Naše ufanje u Boga stvoritelja svega i zemlje su razbili srbo komunistički vojni otpadci pomračenog uma, misleći time uništiti hrvatski narod, našu katoličku vjeru i sve ono što je hrvatsko, uništiti kulturu hrvatskog naroda opijeni zanosom osvojenja hrvatskog teritorija progoneći na stotine hrvatskog naroda sa njihovog ognjišta rušeći im kuće crkve i pljačkajući sve što je hrvatsko, ubijajući po selima pravedni hrvatski narod, koljući naš narod na njihovim ognjištima. Ti vandali koji su stigli iz Srbije pomračenog uma neka im povjest da svoj sud za sve ono zlo što su počinili hrvatskim narodu. Luka

Svjedočanstvo Luke Šunića o uništenju kipa i župne crkve u Rodaljicama

Ratom oštećena župna crkva Uznesenje Majke Božje u Rodaljicama, 5. kolovoza 1995.

vatsko, ubijajući po selima pravedan hrvatski narod, koljući naš narod na njihovim ognjištima. Ti vandali koji su stigli iz Srbije pomračenog uma neka im povijest da svoj sud za sve ono zlo što su počinili hrvatskom narodu.

Luka

Uz ovo Lukino svjedočanstvo sačuvana je i sljedeća pisana napomena:

»Ovo je originalni prijepis pisma koga je donijela Gospa svojim vjernicima – Hrvatima. Napisao ga je svojom rukom Luka Šunić 25. 3. 1992. godine koga su četnici masakrirali na kućnom pragu u Rodaljicama 11. 6. 1992. godine.«

Čovjek se s pravom danas pita, a takvo je pitanje u razgovoru sa mnom u Zadru početkom srpnja 2014. postavio i Rodaljičan Mirko Šunić: »Kako se na očigled svjetske javnosti mogao dogoditi ovakav zločin? Naime, premda su u Bruškoj nedaleko Rodaljica bile zaštitne snage UN-a, čiji su vojnici došli u Rodaljice čim je zločin započeo, u Rodaljicama su 11. svibnja 1992. ubijeni bračni par Luka i Grgica Šunić, Mila Grgas te Marija Šunić, a mještanin Ante Kamber više mjeseci čamio je u kninskom zatvoru.«

Za čitatelje *Glasnika* najvažnija je poruka da se Božji narod Rodaljica, koji je u povijesti dao više duhovnih zvanja, osobito redovničkih, nije poljuljao u vjeri i nadi u Božju pomoć i zagovor njihove i naše Gospe Rodaljičke te zagovora bl. Alojzija Stepinca.

Kip Uznesenja BDM u istoimenoj župnoj crkvi u Rodaljicama

3. Marta Gregorić

Gospođa Marta Gregorić proslijedila je Uredu Postulature svjedočanstvo o spašavanju Alojza Gregorića koji se zajedno s brojnim zatočenicima na intervenciju nadbiskupa Alojzija Stepinca uspio izbaviti iz talijanskog logora u Padovi i posredstvom »Karitasa« Nadbiskupije zagrebačke i spašen. Gospođa Gregorić priložila je svome svjedočanstvu i uredovnu potvrdu od 20. rujna 1943. o spašavanju Alojza Gregorića dobrotom njegova brata svećenika Josipa Gregorića i sljedeće popratno objašnjenje uz dokument Karitasa Nadbiskupije zagrebačke, br. 2621 od 20. IX. 1943.:

»Po slomu Italije, iz logora u Padovi, s ostalim slovenskim internircima u transportu za Njemačku, bio je i Gregorič Alojz. Zbog razorene pruge prevezli su ih u Zagreb i na sporednom kolosijeku Glavnog kolodvora stacionirali na nekoliko sati, jasno, zaključani u vagonima i pod njemačkom stražom.

Navedeni je kroz malo okno vagona, na slijepo bacio poruku uz molbu onome tko je nađe, da je preda na naznačenu adresu, Deželićeva 74, što je (hvala meni nepoznatom čovjeku) i učinjeno.

Kasnije, dne 16. VI. 1946. s Gregorič Alojzom vjenčao me je njegov brat u kapeli sv. Roka u Zagrebu.

Kao dijete do 13. godine odgajana sam u kršćanskoj zajednici (tada župa Sv. Duha) koju je vodio samostan franjevaca konventualaca. Tamo smo se na raznim priredbama i svečanostima sretali s 'našim nadbiskupom', koji je za nas (pogotovo djecu) bio, ne samo visoki autoritet, već i – prijatelj. Tako mi je ostao u sjećanju živ, isti kakav je i bio, a najdublje su mi se u pamćenje usjekle njegove oči.

„KARITAS" Nadbiskupije Zagrebačke Zagreb, Vlaška ulica 36

Broj: 2621 Zagreb, 20/9. 43.

Uredovna potvrda

Kojom se potvrđuje, da se Alojzij Gregorić

sin (kći) ... rođen 1920

u Fara pri Kočevju ... predaje odredbom Ministarstva Udružbe broj 2621—I—2 od 25. VIII. 1942. ... skrb: Josipa Gregorica svećenika, Zg. Deželićeva 74

Hranitelj djeteta dužan je to dijete čestito i valjano odgajati u hrvatskom duhu. Dijete se ne smije nikomu izručiti niti izdati bez našeg odobrenja, a sve promjene nastale kod djeteta dužan je hranitelj odmah putem nadležnoga občinskoga poglavarstva ovamo prijaviti.

ZA DOM SPREMNI!

Povjerenik Ministarstva nutar. poslova
Ravnateljstvo za Udružbu i društvenu skrb
Ravnatelj Karitasa:

Potvrda da Alojzij Gregorić ima boravak i opskrbu kod brata svećenika Josipa Gregorića

Kao Slovenci živjeli smo u okruženju slovenskih svećenika, a među njima sam se susretala s Nadbiskupom [Stepincem]. U tom se krugu mnogo govorilo o njegovoj plemenitosti, a i o mudrosti kojom se »dovija situacijama«. Koliki su se slovenski svećenici i drugi intelektualci, a i obični svijet spašavali pod okriljem Zagrebačke nadbiskupije!

Naša se obitelj kasnije preselila na Zapadni kolodvor gdje smo kao Slovenci živjeli u okruženju slovenskih svećenika, a među njima sam se ponovno susretala s Nadbiskupom [Stepincem], no drugačije nego ranije u djetinjstvu. U tom se naime krugu mnogo govorilo o njegovoj plemenitosti, a i o mudrosti kojom se »dovija situacijama«.

Koliki su se slovenski svećenici i drugi intelektualci, a i obični svijet – slučaj o kome govorim – spašavali pod okriljem Zagrebačke nadbiskupije!

Na svim bi granicama u svijetu trebali stajati spomenici ljudima kao što je bio blaženi kardinal Stepinac, ne radi slave, već da smanjuju mržnju i stišavaju oholost, a iznad svega da upozoravaju na temeljnu zapovijed kršćanstva.

Bog je 18. XI. 1975. uzeo mog muža k sebi, ali po njemu imam sina, istinski Božji dar, a uz sina, dobila sam snahu, unuka i unuku, neka mi ih Bog čuva.

Dokument koji je tada obavio svoju zadaću, sa zahvalnošću vraćam odakle je i pošao. Vraćam original, a ne kopiju, kako sam se dogovorila sa službujućom časnom sestrom [u katedrali]. Sebi zadržavam kopiju, da me, podsjeća:

1. da u životu ima više čuda nego mislimo, ali ih radije nazivamo koincidencijama;

2. da Bog, jer daje, ima pravo i uzeti, ali,

3. da zatvarajući jedna vrata, otvara druga, koja makar čak i »pipkajući« za Njegovim svjetlom – na kraju ipak – nađemo.

Marta Gregorić,
Krajiška 28/IV
Zagreb

Svakodnevno slušamo govor da je komunistički režim pao, da je nakon rušenja Berlinskog zida zauvijek stavljen u ropotarnicu povijesti, a on se žilavo bori preživjeti prevrćući se u humani sustav, štoviše maskira se kapitalističkom praksom. To čineći, ne samo da čuva stečene pozicije u društvu, nego kroz školski, obrazovni sustav i kulturu nameće svoju ideologiju i svoj antifašizam gušeći iskonsko čovjekovo pravo na vjeru i slobodu izbora životnog poziva. Zbog takvog stanja u hrvatskom društvu u *Glasniku* započinjemo rubriku »Istina će vas osloboditi« sa željom da njegovi čitatelji i njihovi znanci i prijatelji te svi do kojih on dopre mogu upoznati činjenično stanje i naći put do istine.

Partizanske »osloboditelje« nisu dočekali Zagrepčani zahvaćeni »erupcijom oduševljenja«, već, kako svjedoči fotografija, prazan Trg bana Josipa Jelačića.

»Istina će vas osloboditi« (Iv 8,32)

Čemu laži o »oslobođenju Zagreba«?

U Starogradskoj vijećnici u Zagrebu, 8. svibnja 2014., u organizaciji Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, obilježena je 69. obljetnica »oslobođenja Zagreba od fašizma«. Obilježavanju te obljetnice nazočili su predstavnici državnih i gradskih vlasti i nekoliko preživjelih sudionika partizanskih jedinica iz Drugoga svjetskog rata.

Donosim ovo promišljanje iz saznanja da je obilježavanje spomenute obljetnice obavijeno lažima i s porukom koja ima za cilj prikriti istinu. Naime, drug Marko Belinić osobno mi je posvjedočio da je on, dok su partizanske jedinice ostale u iščekivanju kod Dugog Sela, bio poslan ishoditi lojalnost nadbiskupa Stepinca novim vlastima. Nadbiskup Stepinac, koji je prethodno odbio preuzeti vlast koju mu je prije povlačenja ponudio Pavelić, ali se zauzeo kod vlasti NDH da se odustane od namjere da se u Zagrebu pruži oružani otpor partizanskoj vojsci i od njemačkog zapovjedništva ishodio jamstvo da neće dići u zrak Savski most i elektranu, izrazio je lojalnost novoj vlasti, ali je odbio sudjelovati u ceremoniji predaje vlasti koju je Pavelić predao u ruke dr. Đure Kuntarića. Prigodom primopredaje vlasti, kojoj je bio nazočan don Giuseppe Masucci, tajnik Papina izaslanika kod hrvatskog episkopata za vrijeme Drugoga svjetskog rata, zabilježio je: »Ne čuje se nijedan hitac, psi ne laju, prozori i balkoni su zatvoreni.« Dakle, nikakvog oslobođenja vojnom silom nije bilo. Ali je grad uskoro okovan mržnjom, progonom i smrću.

> Za osuditi je smrt svake nevine žrtve. Ali i broj od 7000 u usporedbi sa 75 000 građana grada Zagreba (književnici, jezičari, bankari, ekonomisti, profesori zemljopisa i povijesti, imućni i siromašni neistomišljenici s komunističkom ideologijom itd.) koje su nakon »oslobođenja« pobili partizani, čija se obljetnica smrti ne može održati u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu niti se na njihovim stratištima pojavljuje predstavnik gradske i državne vlasti, s pravom izaziva čuđenje, zgražanje i osudu.

Govori izgovoreni na obilježavanju spomenute obljetnice iskrivljuju povijesne činjenice i opterećuju suvremenu povijest prikazima koji ne odgovaraju činjenicama. Evo samo nekoliko napomena koje će, zbog sustavnog sijanja neistina, svakom dobronamjernom čovjeku poslužiti kao pokazatelj pravog stanja stvari:

1. Neistinita je tvrdnja da je »prije 69 godina oslobođen Zagreb«. Naime, pri ulasku partizanskih postrojbi u grad Zagreb nije se vodila nikakva ratna operacija jer se vojska NDH nekoliko dana prije ulaska partizanskih je-

dinica u Zagreb, samovoljno povukla. Ako su tada doista ispaljeni metci, bili su smrtonosni za civile koji su ostali u gradu. Dakle, pripadnici partizanskih postrojbi su ubijali civile, a ne oslobađali grad.

2. Pripadnici ratnih partizanskih postrojbi, ako to nisu postali tek početkom svibnja 1945., sigurno znaju da u grad Zagreb nisu ušli pripadnici 10. zagrebačkog korpusa, nego jedinice I. armije i II. armije, predvođene vojnim zapovjednicima Srbima i Crnogorcima, od kojih su neki bili generali četničke gerile Draže Mihajlovića. Ni jednoj hrvatskoj partizanskoj postrojbi nije bilo dopušteno ući u Zagreb dok je trajala akcija čišćenja, a ne oslobađanja Zagreba.

3. Čulo se na obilježavanju spomenute obljetnice da je na Dotrščini pogubljeno 7000 Zagrepčana »među kojima su bili istaknuti zagrebački i hrvatski ljevičari i intelektualci, književnici i znanstvenici, novinari i publicisti, profesori i studenti, radnici i činovnici«. Drugi izvori govore o puno manjem broju pobijenih. Za osuditi je smrt svake nevine žrtve. Ali i broj od 7000 u usporedbi sa 75 000 građana grada Zagreba (književnici, jezičari, bankari, ekonomisti, profesori zemljopisa i povijesti, imućni i siromašni neistomišljenici s komunističkom ideologijom itd.) koje su nakon »oslobođenja« pobili partizani, čija se obljetnica smrti ne može održati u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu niti se na njihovim stratištima pojavljuje predstavnik gradske i državne vlasti, s pravom izaziva čuđenje, zgražanje i osudu.

5. Stoga bi predsjednik SABA RH Franjo Habulin, suočen s tim činjenicama, morao događaje koji su uslijedili nakon ulaska partizanskih postrojbi u Zagreb ocijeniti »najtežim i najtragičnijim u povijesti Zagreba i njegovih

Blaženi Alojzije Stepinac je čiste savjesti stajao je pred »antifašističkim sucima« opijenima komunističkom mržnjom godine 1946.

građana« i zloćudnim primjerom komunističkog antifašizma.

Ovaj osvrt donosim u *Glasniku* samo s razloga što je spomenuta obljetnica ponovno u Hrvatskoj zasijala »minsko polje razdora i podjela« čemu je pridonio i gradonačelnik Zagreba gosp. Milan Bandić, veličajući Tita i svojim nastupom produbio »bol na te rane. Nanijeli su je«, kako on sam reče, »isti oni ljudi ili njihovi istomišljenici koji su ih otvarali 1945.«

»Antifašizam je maska zločinačkom komunizmu«

Biskup Vlado Košić je u razgovoru s Josipom Frkovićem za *Tjedno.hr* 30. srpnja 2014. izjavio da je »antifašizam je maska zločinačkom komunizmu«. A govoreći o komunističkim zločinima u Jasenovcu, reče: »Vidite, od 1948. i mnogi su se komunisti našli na drugoj strani – i dalje su staru priču ponavljali i bili za Staljina, iako je trebalo biti protiv – jer je tako odlučila partija. Morali su se naći na Golom otoku i ondje stradali ili pak u Jasenovcu. Danas se otkriva i taj Jasenovac, i kao komunistički logor. Ne možemo govoriti o Bleiburgu kao nekakvom nejasnom zbivanju. Tamo su bili zarobljenici, razoružani vojnici i goloruki civili, predani onoj strani koja ih je progonila, tj. neprijateljskoj vojsci. Po Ženevskim konvencijama to je bilo zabranjeno, a ipak su Britanci predali te ljude Titovim partizanima da ih oni u većini likvidiraju bez suda. U svakom je slučaju to bio jedan zločin.

A poslije 1945. kada je Jasenovac završio kao ustaški logor NDH, u jame Jasenovca bacane su žrtve križnoga puta. Od 1948. do 1952. u Jasenovac su dovođeni i komunisti informbirovci koji su bili na strani Staljina. Upravo tu imamo neistraženu situaciju i zato se pitam, komu bismo se tamo trebali klanjati i pričati kako je samo jedan režim kriv za zločine i žrtve u Jasenovcu. Ali, to se ne želi vidjeti, to da je taj antifašizam koji se slavi zapravo često maska iza koje se krije zločinački komunizam. I baš je sada naš predsjednik otvoreno kazao da on skida kapu komunizmu, on se klanja i kaže da je to najbolje što je bilo na ovome svijetu. A, toliko je počinio žrtve! Zamislite, od preko 100 milijuna žrtava palih u 20. stoljeću, najviše ih je prouzročio komunizam. Daniel Goldhagen tvrdi da je tijekom 20. stoljeća od strane komunističkih režima »ubijeno više ljudi nego od bilo koje druge vrste sustava. Onda ne možemo reći da onaj koji brani te zločine nije duhovni sin komunističkih zločinaca.«

U nastavku razgovora mons. Košić je ustvrdio: »Naš je predsjednik Josipović, naslijedivši manire i vokabular svog prethodnika Mesića, međutim, počeo s 'lijepim kapama partizanskim' u Srbu, olako pretvarajući četništvo u antifašizam, da bi u izraelskom Knesetu kazao kako 'ustaška zmija još

ne miruje'. Nije li to upravo tragično?«

Utemeljeno Društvo za istraživanje trostrukog logora Jasenovac

U Zagrebu je 6. lipnja 2014. održana osnivačka Skupština Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac. Skupštini je prisustvovalo desetak poznavalaca hrvatske povijesti. U Pravilu Društva, u 7. članku navedeno je:

»1. Svrha društva je istraživanje hrvatske povijesti XX. stoljeća, osobito položaja i uloge hrvatskoga naroda za vrijeme Drugoga svjetskog rata i poraća.

2. Svrha je zatim osvijetliti okolnosti nastanka, trajanja i prestanka Nezavisne Države Hrvatske, kao i narav i postojanje ratnoga sabirnog i radnog logora te poslijeratnog logora za uništavanje hrvatskih domoljuba i informbiroovaca u Jasenovcu, ali isto tako nastanak i razvoj velikosrpskoga i jugoslavenskoga jasenovačkoga mita.«

Za predsjednika Društva izabran je dr. Stjepan Razum, a za tajnika Igor Vukić.

Izvorni spomenik bleiburškim žrtvama

Osvrt na natpis na Bleiburškom spomeniku

Toronto, 31. ožujka 2014.

Poštovani dr. Batelja!

U Vašem uvaženom glasilu *Blaženi Alojzije STEPINAC* od 10. veljače 2010, broj 1., na stranici 11., nažalost, tiskana je fotografija bleiburškog spomenika s tekstom koji je neodgovorno povijesno krivotvoren. Ta se povijesna podvala događala na Bleiburgu u nekoliko pokušaja s različitim promjenama tekstova na spomeniku, između 2006. i 2007. godine, pod izlikom uređivanja spomen-područja. Neki su pokušavali »popravljati povijest« bleiburškog spomenika, pa su mijenjali i tekst na njemu. Činili su to istim slovima i po istom obliku spomenploče, kako se krivotvorina ne bi odmah opazila. Time su unijeli zabunu u javnosti jer se sada pojavljuju fotografije spomenika na Bleiburgu s različitim tekstovima snimljenim u vremenu između 2006. i 2007. godine, a to nisu originalni povijesni natpisi, već su to krivotvorine.

Na spomeniku koji je 1952. godine postavio Petar Miloš, uz pomoć prikupljenih milodara hrvatskih emigranata iz cijeloga svijeta, na Bleiburgu je u vrijeme jugokomunističke totalitarne države i protuhrvatskog sistema, dakle više od 50 godina, stajalo:

U ČAST I SLAVU
POGINULOJ
HRVATSKOJ VOJSCI
SVIBANJ 1945.

ZUM GEDENKEN
AN DIE
GEFALLENEN KROATEN
MAI 1945

PODIGAO MILODARIMA
P. MILOŠ

Samo je taj natpis povijesno vjerodostojan. Ako bi iz teksta spomenika nestalo HRVATSKE VOJSKE, onda do 1945. nije ni bilo HRVATSKE DRŽAVE, pa onda nije ni počinjen najveći zločin nad Hrvatima na Bleiburgu. Na taj način poništila bi se odgovornost za zločin, kako onih koji su hrvatski narod i razoružanu hrvatsku vojsku na Bleiburgu protivno Ženevskoj konvenciji izručili partizanima, kao i onih Titovih krvnika koji su taj užasni zločin nemilosrdnog ubijanja Hrvata počinili od Slovenije do Makedonije.

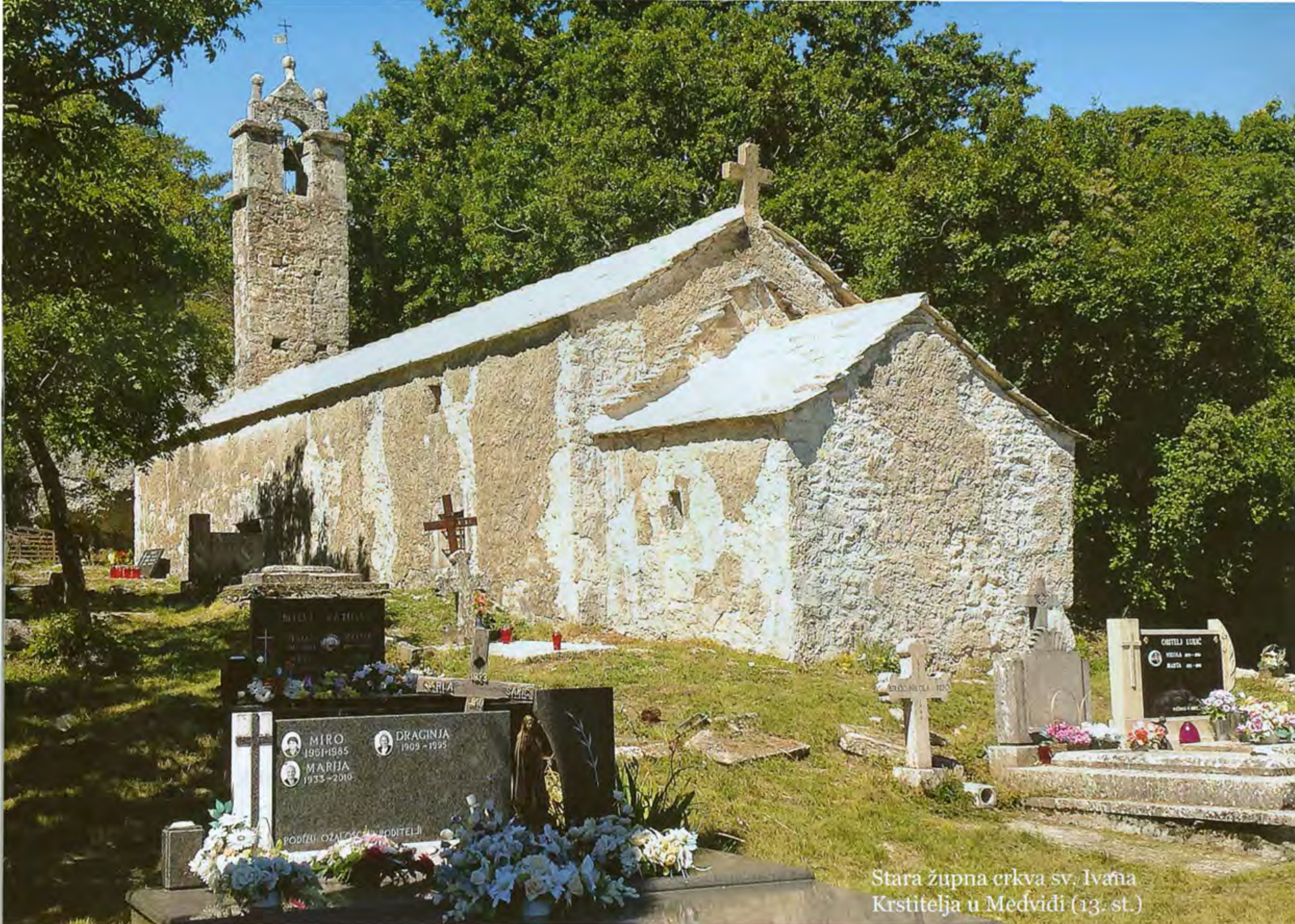
Nakon cijelog niza prosvjeda iz domovine i iseljeništva krivotvoritelj je bio prisiljen Bleiburški spomenik, tj. natpis vratiti u izvorno stanje. Sada isti naziv stoji ponovno na Bleiburgu i jedino su njegove fotografije u suglasju s istinom, a kao takve jedino prihvatljive.

Molim Vas, prečasni Batelja, iako ovo pismo zaista kasni, uvrstite ga u Vaše uvaženo glasilo, koje se od svog postanka do danas bori za istinu i pravdu. Vaša najnovija rubrika »Narod vam to nikada neće zaboraviti«, sjećanje je na one kojih više nema među nama. Tako je i ovaj istinski bleiburški spomenik s riječima P. Miloša trajno sjećanje na pobijenu hrvatsku vojsku i civile.

Hvala Vam za Vaš veliki rad na hrvatskoj istini.

S poštovanjem,

Valentina Krčmar
(T., O., Canada)

Stara župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Medvidi (13. st.)

Zašto odumire Hrvatska?

Suočeni s činjenicom izumiranja hrvatskog naroda i nestajanja čitavih sela, u kojima više nema ni škola, ni liječnika, ni veterinara, a u nekima ni svećenika, u nastavcima ćemo donositi kraće prikaze o mjestima koja su nestala nakon Drugoga svjetskoga rata ili su na izdisaju. Ne može se za sve loše u Hrvatskoj tužiti strance. Krivac za takvo stanje jest državna politika koja nije hrvatski državotvorna, pa uspostavlja društvenu i gospodarsku politiku u kojoj se hrvatski čovjek ne osjeća svoj na svome. Bit ćemo zahvalni svakom čitatelju i suradniku za prilog na ovu temu. U ovom broju donosimo prikaz nestalog sela Bukevje i o izdisanju Medviđe.

Nestalo selo Bukevje

U Republici Hrvatskoj ima više naselja koja se nazivaju Bukevje. U nekima od njih i danas se živi. No, ima jedno selo koje se zvalo Bukevje, ali ga danas više nema. Nije nestalo zbog »bijele kuge«, niskog nataliteta, nego kao posljedica antifašističke borbe protiv hrvatskog naroda. To selo Bukevje nalazilo se na području župe Virje, u Prekodravlju. Od godine 1969. bilo je u sastavu župe Novo Virje, a župnik im je vlč. Stjepan Čadoić. Budući da za vrijeme Drugoga svjetskoga rata stanovnici ovoga Bukevja nisu prihvatili komunističku ideologiju i partizanski pokret koji su im nametali komesari iz obližnjih naselja, nakon završetka Drugoga svjetskoga rata to je selo osuđeno na propast. Bilo je to jedino mjesto u kraju koje nije moglo dobiti struju, koje se nije moglo ni smjelo braniti od poplave nabujale Drave pa su pod naletom vode proživljavali strašne poplave i prinijeli mnogo žrtava za očuvanje djedovine. Mjesnu školu pohađalo je više od 60 učenika. Nakon poplave godine 1972. mještani su napustili svoj »Prek«, »ne iz želje za boljim životom, već iz očaja i bespomoćnosti i nikad ga ne mogu prežaliti. Jedino što su osta-

Mons. Lovro Cindori predvodi Euharistijsko slavlje pokraj raspela oko kojega se okupljaju raseljeni mještani Bukevja

vili bio je križ usred sela Bukevje i sjećanja na djedovska ognjišta kao i bezbrižna i vesela djetinjstva.« Nažalost, ukinuta je i »skela«, jedina veza s matičnom župom i civilizacijom.

Ostao je u selu samo križ, postavljen godine 1939. koji se »nakrivio pod teretom godina i bukom nesavjesnih kamiondžija koji su tik uz njega vozili tisuće kubika šljunka i drvene građe. Konačno je i on podlegao zubu vremena i ljudskoj nemarnosti. »Sve se manje znalo gdje su bila dvorišta. Grmlje je zaraslo nerazvaljene temelje kuća, a osamljena stabla voćaka od trešanja do jabuka odavala su slučajnom putniku da je tu nekad bio ljudski život.« Nakon što se godine 1990. na slobodnim izborima hrvatski narod opredijelio protiv komunističkog režima, počeo se vraćati život u Bukevje barem jedan dan u godini. Te godine obnovljeno je i blagoslovljeno raspelo i od tada se svake posljednje nedjelje u kolovozu održava tradicionalno proštenje kod križa u Bukevju. Premda je svuda velika »puščina« nije sačuvana ni greda kuće, ostatak kućnog ognjišta, ipak ljudi s nostalgijom pokazuju mjesto svojih rodnih kuća prebirući dječačke i mladenačke uspomene. Okupljaju se oko križa i oltara kao sigurno mjesto utjehe i zajamčene radosti. Ove godine, u nedjelju 31. kolovoza svetu misu predvodio je mons. Lovro Cindori, kanonik zagrebački, a suslavili su domaći župnik vlč. Krunoslav Milovec i Ivan Peter, župnik iz Ždale. Pjevanje na misi predvodio je župni zbor iz Ždale, s pridruženim pjevačima KUD-a Širine iz Novog Virja. U misnome slavlju i raznim natjecanjima koje su Bukevljani iz djetinjstva sačuvali sudjelovalo je oko 600 vjernika, danas hodočasnika na rodnu grudu u nadi da će njihova djedovina ostati »falačec« hrvatske zemlje.

Hrvatski narod ovdje je vjekovima bio proganjan. Najžešći progoni započeli su kad su godine 1527. Turci osvojili Medviđu i okolna sela. Još okrutniji progon Hrvata započeo je za vrijeme Kraljevine Jugoslavije, a potom nakon Drugoga svjetskog rata kad su se Srbi počeli nasilno odnositi prema njima. Veliko pustošenje nastalo je godine 1991. kad su srpski pobunjenici i JNA miniranjem teško oštetili, a zatim zapalili župnu crkvu i rastjerali hrvatski živalj.

Medviđa na izdisaju

U petak 29. kolovoza 2014. župa Medviđa u Bukovici, u benkovačkom zaleđu, proslavila je svog nebeskog zaštitnika sv. Ivana Krstitelja. Za tu prigodu okupilo se gotovo tisuću vjernika iz svih hrvatskih krajeva, osobito iz Biograda, kamo su se raselili. Najveće raseljavanje zbilo se nakon Drugoga svjetskog rata te nakon Domovinskog rata. Danas nema ni škole, ni ambulante ni stalnog župnika, a njome upravlja župnik iz Obrovca.

U mjestu postoji crkva sv. Ivana Krstitelja iz 12. st. i nova župna crkva Prikazanja BDM, sagrađena godine 1855. kad je i osnovana

Peka Zelić pok. Marka r. 1921. u Popovićima, na pitanje o bl. Stepincu reče: » Kako ne bih čula i znala za Stepinca. Svako jutro se njemu molim da me Bog privede u raj! Mojih pet sinova i jedna kćer od njih sedam živi u Zadru, u župi bl. Stepinca i sv. Petra.« A Kuharić? »Ko' junake ne bi zna? I za nadbiskupa Prenđu ja se svaki dan molim.«

Hodočasnici na rodno ognjište dolaze vjerom i vraćaju se ojačani Kristovom ljubavi

Premda je ostavio rodna ognjišta narod Medviđe nije zaboravio svoju nošnju ni svoju pjesmu

župa Medviđa. Župu sačinjavaju naselja Medviđa i Zelengrad.

Hrvatski narod ovdje je vjekovima bio proganjan. Najžešći progoni započeli su kad su godine 1527. Turci osvojili Medviđu i okolna sela. Još okrutniji progon Hrvata započeo je za vrijeme Kraljevine Jugoslavije, a potom nakon Drugoga svjetskog rata kad su se Srbi počeli nasilno odnositi prema njima. Veliko pustošenje nastalo je godine 1991. kad su srpski pobunjenici i JNA miniranjem teško oštetili, a zatim zapalili župnu crkvu i rastjerali hrvatski živalj.

Crkva je obnovljena 2002. godine, posvetio ju je nadbiskup Ivan Prenđa. U sklopu župe nalazi se i srednjovjekovna starohrvatska jednobrodna crkva s polukružnom apsidom sv. Ilije u Parčićima. I tu je crkvu za vrijeme komunističkog režima prisvajala Srpska pravoslavna crkva, ali je u slobodnoj Republici Hrvatskoj ona pod upravom svoga zakonitog vlasnika, Nadbiskupije zadarske.

Tisuće okupljenih vjernika na proslavi svoga nebeskog zaštitnika sv. Ivana Krstitelja, od kojih su mnogi bili u starinskim narodnim nošnjama, blijeda je utjeha preostalim vjernicima Hrvatima čiji broj jedva premašuje stotinu, a godine 1931. bilo ih je 1403. Za nadati se da će oni koji vode hrvatsku državu znati čuvati hrvatski identitet i na ovome prostoru.

Župnik Josip Vraneković, preč. Josip Šimecki st. i vlč. Josip Šimecki ml. s članovima obitelji Šimecki

Prije 50 godina umro je Josip Vraneković, župnik krašićki (2)

Dana 26. srpnja 2014. navršilo se 50 godina od blažene smrti krašićkog župnika Josipa Vranekovića. Uz tu obljetnicu donosimo skraćeno svjedočanstvo Matije Žgele koji je u vrijeme agonije vlč. Vranekovića bio upravitelj župe Gornje Prekrižje, a objavio ga je u hrvatskom katoličkom kalendaru DANICA 1990.

Nakon što je okratko iznio životne podatke vlč. Vranekovića, svjedok je progovorio o njegovoj borbi s bolešću i putu prema smrti.

Moj život ide svršetku

Na Petrovo 1962. godine morao je hitno u bolnicu, premda se nije osjećao naročito bolestan, ali je nekoliko dana prije na liječničkom pregledu naslućeno da u sebi nosi klicu raka. I to u žlijezdama. U bolnici je ostao dva mjeseca. Za to je vrijeme operiran i na dva mjesta primio je rendgensko zračenje.

Iste 1962. godine, nakon dvomjesečnog liječenja, iz bolnice se vratio kući u Krašić. Oporavio se i nikakvih boli nije primjećivao punu godinu dana. Svi su se čudili, naročito liječnici, nije li ga Bog čudom ozdravio.

Došla je godina 1963. U jesen se časnim sestrama tužio da nema teka i da se osjeća umorno. Ipak je sve svoje svećeničke poslove punim žarom vršio. U došašću je išao na sve susjedske ispovijedi, pješice po snijegu. Pun vedrine rado je pomagao braći svećenicima. Na neobičan umor najviše se tužio u vrijeme tog došašća, pred Božić 1963. godine. To je časnim sestrama u kući bila prva slutnja da dolazi ono što je godinu dana »spavalo«.

– Preč. Josip Vranković u Krašiću na svetkovinu Presvetoga Trojstva, 1964., mjesec i pol prije smrti

Župljani Krašića, spomenuli su se 50. obljetnice smrti svojega župnika vlč. Josipa Vranekovića. Misno slavlje u zajedništvu sa svećenicima porijeklom iz Krašića i svećenicima susjednih župa, predvodio je mons. Josip Mrzljak, biskup varaždinski, koji je provodio svoje djetinjstvo u Krašiću. Nakon misnoga slavlja, biskup i svećenici i časne sestre rodom iz Krašića koje su bile prisutne i kod svete mise pohodili su grob župnika Josipa Vranekovića na groblju u Krašiću. Svi sudionici su bili počašćeni gulašom, sokovima, gemištima i gibanicama. Prije samoga misnoga slavlja promoviranje film o župi Presvetoga Trojstva u Krašiću, sniman 2012. – 2014. godine.

I blagoslov kuća o Božiću prošle godine i početkom ove godine obavio je uspješno. Ali umorno. I kad je blagoslov završio (9.1. 1964), u nj je ušao strašan umor koji je nakon šest i pol mjeseci završio smrću.

U krevet je legao 9. I. 1964. rekavši »da je pun prehlade« koju je na se navukao o blagoslovu kuća. Od toga datuma počinje njegova kalvarija. Šestomjesečno noćno znojenje popraćeno bolima u prsima, na leđima, na ramenima, pod rebrima. Svaku se noć pod temperaturom nekoliko puta presvlačio. Časne sestre za njega su mnogo žrtvovale i mnogo pretrpjele. Ali uvijek s veseljem i zadovoljno, samo da mu pomognu.

Da ih previše ne muči, polovicom veljače odlučio je poći u bolnicu. Bio je primljen na Rebro u Zagrebu. Zapravo je dva tjedna ležao u bogoslovskoj kućnoj ambulanti i odande odlazio u bolnicu na preglede i kontrolu. Iz bogoslovskog sjemeništa čč. sestrama je pisao: »Veseli me što čujem ovdje u Zagrebu i znam da mnogi mole za mene. Što ima molitava više, to očekujem da ću više patiti, jer očekujem čas kad će me Gospodin učiniti dostojnim da trpim. Do sada mi je bilo previše lijepo – i nisam to znao cijeniti!«

Početkom ožujka vratio se kući. No kod kuće nastavlja ležanje i noćno znojenje. Posebno mu je bio težak imendan (19. III.), zato drugi dan po vlastitoj želji prima bolesničko pomazanje. Jedva je dočekao Veliki ponedjeljak (23. III.) kad ponovno odlazi u bolnicu na Rebro. Odatle piše sestrama: »Smatram prevelikim odlikovanjem što će me sutra na Sveti petak probadati s lijeve srčane strane – i onda opet mirovanje.« Tada su ga mnogo puta zračili, kako bi ublažili i odgodili bolove raka. Zato mu se zdravstveno stanje nešto popravilo. To ga je obodrilo te je početkom lipnja pred Duhove opet pošao kući.

Na Duhove je u krašićkoj crkvi imao ranu misu. Poslije mise u krevetu se užasno savijao od bolova. Isto tako na Duhovski ponedjeljak poslije poldanje mise.

Dočekao je blagdan Presv. Trojstva. Tada je glavno proštenje u njegovoj župi. Nije mogao slaviti misu, a noć prije tog blagdana bila mu je sva u mukama. Kod poldanje mise u sakristiji je slušao propovijed. Jedan ga je svećenik nagovorio da se poslije mise pokaže i od oltara blagoslovi (valjda zadnji put) svoje Krašićance. Jedva je na to pristao. Riječi blagoslova završile su mu u plaču. Na pitanje zašto blagoslov nije izgovorio do kraja glasno, odgovorio je: »Da je tebi znati kako se sa župom teško rastajati!«

U bolnicu odlazi treći put. Prije odlaska pogledao je sve prostorije i svaki kutić, kao da se više neće vratiti. I skoro je tako bilo. Na Tijelovo (28. V.) primio je šest injekcija zbog oticanja vratnih žlijezda. Te su injekcije samo privremeno poboljšalje zdravstveno stanje.

Zato 12. VI. opet odlazi kući prilično »zdrav«. Liječnik je rekao: »To će potrajati najviše mjesec dana.« Potrajalo je samo dva tjedna. Ispovijedao je djecu za prvu pričest i na Alojzijevo s prvopričesnicima slavio misu. To mu je bila naročita želja i utjeha.

Nadbiskup Alojzije Stepinac i krašićki župnik Josip Vraneković bili su »suputnici i supatnici, domari istoga doma, sustolnici istoga stola, sumisnici na istom oltaru – žrtve komunističkog progona«

U bolnicu odlazi četvrti i zadnji put 26. VI. 1964. Ponovno proživljava teške bolove. Očito je blizu kraj. Stalno pada. Prima transfuziju krvi, ali ni to ne pomaže. Ipak, još ima jednu želju, iako je sav u bolima: poći u Nedelišće, svoje prvo mjesto kapelanskog službovanja, na mladu misu svog kumčeta Dragutina Bacingera. Na tu mladu misu 12. VII., vozio ga je župnik Svete Jane Josip Gjuran. Kad su ga ugledali rođaci mladomisnika, ostali su zapanjeni ne rekavši ni riječi zbog njegova očajnog mrtvačkog izgleda. Mladu misu promatrao je iz automobila u kojem ga je mladomisnik i pričestio.

Kriza postaje sve veća. Liječnik je svjestan da će za koji dan doći smrt, ali mu se ne usudi reći da bi trebalo poći kući. Posjetio ga je školski kolega, sada zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić. Rekao mu je otvoreno: »Josipe, kriza je tu, treba poći kući!« Bolesnik je zahvalno odgovorio: »Hvala, brate, idem.«

Kući je došao 25. VII. Donekle se još držao. Ali noć je nagoviještala da su zadnji časovi.

U nedjelju 26. VII. 1964. na blagdan sv. Ane, posjetila ga je majka. Otvorio je oči i, prepoznavši je, rekao joj: »Znam, mama.«

Svoje zemaljske oči zatvorio je tri sata kasnije, u 43. godini života. Svećenik rada i primjer. Pretrpio je mnogo. Naročito u danima bolesti. Ali, hvala Bogu, sve strpljivo. Jednom je rekao: »Hvala Bogu, što u bolesti na Boga nikada nisam promrmljao!«

Sprovod mu je vodio tadašnji zagrebački nadbiskup dr. Franjo Šeper. Pogrebnu misu slavio je tadašnji pomoćni biskup Franjo Kuharić. Na sprovod mu je došlo 95 svećenika i 30 časnih sestara. U sprovodu su bili Krašićanci i mnogobrojni župljani susjednih župa, posebno župljani iz Prekrižja. Nad grobom su izrečena četiri govora. Posebno je dirljivo govorio mons. Franjo Kuharić. Njegov govor tekao je u plaču govornika i slušatelja.

Neka se i naša molitva Bogu vine: Uvrsti ga, Bože, u redove svojih blaženika!

M. Žgela

Zašto je preč. Vraneković umro tako naglo i u mladim godinama života?

Bez oklijevanja mogu reći da je to posljedica progona zbog vjernosti zatočenom Kardinalu i zato jer nije stupio u staleško svećeničko udruženje koje je uspostavila Udba s ciljem osnutka nacionalne crkve odvojene od Rima. Kad se 14. travnja 1958. potužio zatočenom Kardinalu da ga »boli čir pod pazuhom, a jednako i ubod od injekcije. Tri noći već ne spavam radi toga«, već je tijelo osjećalo posljedice brojnih stresova i progona, pa i onoga što ga je u svom Dnevniku zapisao 7. prosinca 1957.:

»Sinoć sam teško putovao u Zagreb. Sa mnom je na sreću išao vlč. Stjepan Ramač, upravitelj župe iz Pećna. Išli smo vlakom iz Jaske u 17 sati. Pred Savskim mostom smo izišli radi željezničke nesreće ovih dana, što je bila iza mosta u gradu. Pješke smo putovali do bivše Beogradske ulice. Obojica smo primijetili i neka gospođa kojoj smo pomogli nositi kofer, da nas prati čovjek u kožnatom kaputu. Jednom je, dok smo nas troje stajali na pločniku, da vidimo hoće li doći tramvaj, upravo se mahnito zaletio među nas i uturio glavu među naše glave i ode dalje. Iz onoga, što se kasnije dogodilo zaključujem, da me nije prepoznao. Imao sam naime ovoga puta na glavi francusku kapicu, a šal oko vrata, pa se nije kolar vidio. Na Jelačićev trg stignemo tek u 19.45. Molim tu Ramača da me prati do Nadbiskupskog dvora, kao svjedok jer sam osjetio da me love. Javim se na porti dvora. Tu se rastajem od Ramača. Spavati odem u bogosloviju (...). [Sutradan] Na prolazu uz Župni ured sv. Marije sretnem župljanku našu Tereziju Ivasić, koja je baš nosila stvari s trga. Izmijenimo dvije-tri riječi, kad najednom dojure zapuhana dva udbaša pred mene. Josipa Drpića – bivšeg šefa jaskanske Udbe sam prepoznao. Drugi mi je nepoznat. 'Pođite malo s nama!'

– reče mi Drpić. Pođem. Pošavši tako pet koraka, potrčim natrag i velim spomenutoj djevojci da javi bratu Vladi na porti sjemeništa da me vodi Udba. Oni potrčali za mnom, ali sam uspio izreći do kraja, što sam želio. Krenemo – vode me na Zrinjevac. Tu mi u II. katu uruči Drpić nalog o pretrazi stana, što ga je potpisao šef Okružnog suda za grad Zagreb. Advokat dr. Kuntarić je brzo iza toga doznao kako je isti šef suda prije nekoliko dana morao potpisati četiri prazna naloga o pretrazi stana, što je Udba tražila. U 'nalogu' je zvučno napisano: 'U vezi s postupkom protiv opt. Ivana Ev. Šarića i drugih svećenika naređujem pretres stana Josipa Vranekovića u Krašiću...'

Svukoše me do gola u hladnoj sobi. Uloške mi vadio iz cipela, čarape prevrtao i slično. Najsumnjiviji su Drpiću bili škapulari karmelski i trećoredski. Pipa po dvostrukom platnu škapulara i pita me, što je unutra. 'Izvolite pogledati', velim mu. Drugi ga opomene da nije ništa, neka samo pusti! Ništa nisu našli, nego u novčarki cedulju, na kojoj sam imao naznačene dvije svote od intencija (...). Pustili me oko 13.20 sati. Bio sam natašte i

Preč. Vraneković umro je mlad zbog vjernosti zatočenom Kardinalu i zato jer nije stupio u staleško svećeničko udruženje koje je uspostavila Udba s ciljem osnutka nacionalne crkve odvojene od Rima. Kad se 14. travnja 1958. potužio zatočenom Kardinalu da ga »boli čir pod pazuhom, a jednako i ubod od injekcije. Tri noći već ne spavam radi toga«, već je tijelo osjećalo posljedice brojnih stresova i progona

malo osjećao glavobolju. Očekivao sam da je ili sada u Krašiću premetačina kod Kardinala ili će me kod kuće na vratima dočekati, i onda pretraga župnog dvora. Prošlo je 14.40 sati. Treba ići iz Zagreba. Autobusne veze više nema. Na vlak kasnim. U Jaski mi je moped. Na ulici zaustavim prvi slobodni taksi i krenem u Jasku. Mislio sam da sam sada zameo trag Udbi. No već iza Savskog mosta čeka crni auto sa 'bičem' i krene ispred nas do Jaske. Odem po moped. Kadlec je u taj čas vodio sprovod. U kancelariji nađem pismo, što smo ga jučer pisali Eminenciji. Bacim ga u peć i velim gđi mami od župnika što je bilo danas u Zagrebu sa mnom. Mislio sam mopedom krenuti preko Slavetića, da kući dođem straži iza leđa, ako bi me pogotovo čekali pred Krašićem ili kod milicijske stanice. No, bojao sam se tu blatnog terena, a na mjestima ima i poledice, pa sam u ime Božje išao redovitim putem.

Usred Krašića, gotovo do kraja zatvorim motor (gas), da možda ipak koji stražar ne primijeti moj dolazak u momentu. Dođem do milicijske stanice – dajem gas do kraja. Primijetim kroz poluotvorena milicijska ulazna vrata, da je već tu onaj crni auto. Pojurim naprijed. Računao sam, da će me svakako dočekati na ulaznim vratima u dvorište. Prostor pred crkvom bio je čist – nigdje nikoga! Gdje opazim milicionera, okrećem glavu na drugu stranu, tako da ne budem vidio ako bi me zaustavljao. Još jedan Rubikon: da li su pred kućom? Nema ih! Bacim upravo motor i prislonim ga uz plot pred kuhinjskim vratima, uletim upravo u hodnik i zauglam vrata. Odmah je počelo paljenje sumnjivog materijala, ako bi došla 'družina', da ne nađe. Sve saopćim Eminenciji.«

(svršetak)

O značaju svećenika Josipa Vranekovića o. Bonaventura Duda je posvjedočio:

»S njim sam češće onih godina drugovao (...). Bili su složni i odani – Vraneković i Stepinac – jedan drugomu kao suputnici i supatnici, domari istoga doma, sustolnici istoga stola, sumisnici na istom oltaru – u suodnosu, kako je to kazao, pomalo šaljivo, Stepinac svojim novinarima onih prvih dana kad je bio dovezen u Krašić: 'Evo tu je župnik, a ja sam kapelan' (8. prosinca 1951.)' I dodajem: 'Crkva Božja u Hrvata, a nadasve Crkva zagrebačka, nikada ne smije zaboraviti to ime, toga čovjeka – Josipa Vranekovića – kojemu je Providnost dodijelila da u ime svih nas kao Šimun Cirenac pomogne našem Natpastiru nositi teški križ njegova nadbiskupskog zatočeništva.«

(*Pogovor Vranekovićevu dnevniku*, Knjiga I., Zagreb, 2006., str. 92.–93.)

Blaženi Alojzije Stepinac u Sv. Križu nad Jesenicama (4)

Bl. Alojzije Stepinac zatvara klauzuru prvoga hrvatskog karmela u Brezovici, 24. prosinca 1939.

O boravku bl. Alojzija Stepinca u Sv. Križu nad Jesenicama opširnije su pisali vlč. Pavao Jesih, svećenik Zagrebačke nadbiskupije, u knjizi *Crvena ruža na oltaru. Biografska pripovijest*, objavljena u Winnipegu, u SAD, godine 1950. i Velimir Deželić, sin, u knjizi *Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi. Život zagrebačke obitelji od 1827. do 1953.*, Knjiga II., Zagreb, 2011. Za čitatelje *Glasnika* probrali smo u nastavku iz knjige *Kakvi smo bili? Zapisi mojoj unučadi...* i kronike Karmela bosonogih karmelićanki iz Brezovice nekoliko Blaženikovih misli o osnutku prvoga hrvatskog Karmela.

Piše: dr. Juraj BATELJA

Zamisao o osnutku karmela

Kad je nakon smrti nadbiskupa dr. Antuna Bauera 7. prosinca 1937. godine nadbiskup koadjutor dr. Alojzije Stepinac preuzeo upravu Zagrebačke nadbiskupije, jasnije je uočio zamršena zbivanja i u Europi i u Crkvi, osobito u Crkvi u Hrvata. Bio je mišljenja da mu jedan kontemplativni red može biti duhovna podrška u obnovi hrvatskog naroda, a napose u molitvi za svećenike koji su nositelji vjere i kulture u narodu. Tješila ga i pomisao da će Karmel nastaviti njegovu molitvu za kler Zagrebačke nadbiskupije i onda kad on više neće moći ovdje na zemlji moliti za njega. Stoga mu je bila želja okružiti svoju dijecezu s četiri karmela, s četiri duhovne tvrđave ili gromobrana, »koji odvode munje Božjega gnjeva od ljudi grijehom okaljanih...«

Istu želju nosilo je i nekoliko svećenika, njegovih prijatelja, koji su već dulje vrijeme molili Gospodina i Karmelsku Gospu da bi se osnovao Karmel u Hrvatskoj. S tom idejom bila je upoznata i s. M. Regina Terezija preko svoga prijatelja svećenika dr. Dragutina Hrena.

Dr. Dragutim Hren posvjedočio je: »Dok je ona još bila u svijetu, pripovijedao sam joj, kako postoji nekoliko nas svećenika (Msgr. Stjepan Popović, Stjepan Mikulček i ja), koji idemo za tim da se kod nas osnuje hrvatski Karmel. U tu nakanu molimo Gospodina i Karmelsku Gospu. Ona je to primila oduševljeno na znanje, ali ne da time dođe iz tuđine u naš Karmel jer je njoj najvažnije da je karmelićanka. A gdje, to je svejedno. Tamo gdje to Bog hoće i kako poglavari odluče. Imade li poći u hrvatski Karmel, rado će to učiniti. Imade li ostati u Innsbrucku, ostat će. Sve stavlja u Božje ruke i u ruke nebeske Majke...«[1]

Očito je Blaženikov naum naišao na plodno tlo. Naime, kad je svoju odluku godine 1936., za vrijeme oporavka u Sv. Križu pod Golicom priopćio dr. Dragutinu Hrenu, ovaj je oduševljeno spomenuo da u Austriji već žive četi-

1 Dr. Dragutin HREN, *Uspomene i sjećanja na M. Reginu Tereziju*, Zagreb, 15. veljače 1966., u: *Arhiv Karmela u Brezovici*; usp. Ilijana Terezija od Karmelske Gospe (CVETNIĆ), *Ostala je samo radost*, Karmel-Brezovica, [2]2006., (dalje: *Ostala je samo radost*), str. 105.

ri hrvatske karmelićanke: jedna u Innsbrucku, dvije u Mayerlingu i jedna u Grazu. S njima bi se počelo. Nadbiskup je bio iznenađen, i to veselo iznenađen. Dr. Hren mu je opisivao s. M. Reginu Tereziju, koju je poznavao iz svjetovnoga staleža. Poznavao je i njezine žrtve i muke u borbi za ostvarenje karmelskog poziva. Nadbiskup je u tome proniknuo da je Gospodin nadahnuo njegove osnove i da mu je u svojoj providnosti već pripremio sestre s kojima će moći ostvariti naum.

Karmel – kuća molitve

Osjećajući da je osnivanje Karmela Božje djelo, nadbiskup Stepinac je zamolio dr. Hrena da stupi u kontakt s četiri hrvatske karmelićanke u Austriji. Kad je osiguran pristanak sestara za povratak u domovinu radi osnutka prvoga hrvatskog karmela, Nadbiskup je zamolio Svetu Stolicu za dozvolu osnutka i prijelaz hrvatskih karmelićanki u hrvatski Karmel...«[2] Ubrzo je bila uspostavljena ozbiljna veza sa sve četiri hrvatske karmelićanke koje su bile u inozemstvu i Nadbiskup ih je sve pozvao u Domovinu da osnuju prvi hrvatski Karmel.[3]

Za prvi Karmel, privremeno, dok kanonski ne bude utemeljen, Nadbiskup je odredio dvorac u Brezovici. Nakon odobrenja Svete Stolice i dolaska sestara iz Austrije (najprije s. Regine Terezije Trbljanić i s. Marije Josipe Laufer, potom s. Marije Agneze Junačko i s. Marije Terezije Torović) nadbiskup Stepinac je na Badnjak, 24. prosinca 1939. kanonski ustanovio Karmel u dvorcu Brezovici. Potom je zatvorio privremenu klauzuru, a sestre su se prisjetile

Kad je nadbiskup Stepinac svoj naum za osnivanjem Karmela godine 1936., za vrijeme oporavka u Sv. Križu pod Golicom priopćio dr. Dragutinu Hrenu, ovaj je oduševljeno spomenuo da u Austriji već žive četiri hrvatske karmelićanke: jedna u Innsbrucku, dvije u Mayerlingu i jedna u Grazu. S njima bi se počelo. Nadbiskup je u tome proniknuo da mu je Gospodin u svojoj providnosti već pripremio sestre s kojima će moći ostvariti naum.

njegovih riječi upućenih njima u prvim danima njihova dolaska u Brezovicu: »Kad zatvorim klauzuru Karmela, bit će to za mene najsretniji dan. Ali hoću uzoran Karmel ili nikakav.«[4]

Ustanovljenje prvoga Karmela u hrvatskom narodu Nadbiskup je obrazložio ovim riječima:

»Kad je po tajnoj odluci Providnosti Božje stavljeno na Nas breme upravljanja Zagrebačkom nadbiskupijom, to nam je u prvom redu bilo na srcu da se sve obnovi u Kristu... Dok, dakle, s jedne strane dijeceza Našoj brizi povjerena trpi od strašne nestašice svećenstva, a s druge strane razvratnost se iz dana u dan sve više širi, smatrali smo kao posebni dar Milosrđa Božjeg mogućnost, da glasoviti

Toranj župne crkve Uzvišenja Sv. Križa pod Golicom

onaj red Duvna Bosonogih karmelićanki ili Blažene Djevice Marije Karmelske, presadimo i u Hrvatsku. To nam se, prije nego smo se smjeli i nadati, uz pomoć Dobrote Božje, posrećilo...

Stoga, u smislu svetih kanona, kao i ovlaštenja podijeljenog nam od Svete Stolice, na veću slavu Božju i duhovnu korist hrvatskog naroda, podižemo prvu kuću Duvna Bosonogih karmelićanki ili Majke Božje Karmelske u našoj dijecezi u Brezovici. Snagom istih ovlasti Svete Stolice postavljamo i određujemo za prvu prioricu ovoga samostana s. M. Reginu Tereziju iz samostana Innsbruck i to na tri godine, a po izmaku istih neka se provedu izbori u smislu svetih odredaba i pravila Reda.

Dok podižemo ovaj samostan, gajimo čvrstu nadu, da će ova

2 Iz arhiva brezovačkog Karmela, »Uspomene i sjećanja na M. Reginu Tereziju« od dra Dragutina Hrena, 15. veljače 1966. godine.

3 Usp. *Ostala je samo radost*, str. 106.

4 Usp. Kronika Karmela u brezovici i pismo M. Regine Terezije od 3. travnja 1970. godine; *Ostala je samo radost*, str. 117.

Sestra M. Regina Terezija Trbljanić

kuća biti ono što tako vruće želimo, naime, kuća molitve, iz koje će se dizati molitve pred lice Gospodnje kao miomirisni tamjan. A onda će nebesa rositi odzgora i oblaci milosti Božje dažditi Crkvu zagrebačku i cijeli hrvatski narod.

Dano u Zagrebu, u Predvečerje Rođenja Gospodnjega, dana 24. mjeseca prosinca 1939.

+ Alojzije
nadbiskup zagrebački«[5]

Zadovoljstvo i radost nakon uspostave Karmela, u pripremi jubilarne godine prigodom 1300. obljetnice prvih veza Hrvata sa Svetom Stolicom, bl. Alojzije je u posebnoj, vlastoručno napisanoj povelji, potpisanoj 5. rujna 1939. godine, izrekao ovako:

»Onima koje su osnovale hrvatski Karmel, današnji pastir nadbiskupije zagrebačke dovikuje: '*Učinite što možete milošću Božjom, da se hrvatski narod potpuno preporodi* u *Kristu*, i da *sve bude prožeto Duhom Božjim*, i *pastiri* i *stado*. Za današnjeg živog pastira, vi koje ste žive, molite da vjerno ispuni svoju dužnost. A kad zaklopi oči, one koje budu žive, da se mole za pokoj njegove duše, da se smiri kod onoga, kojega jedino traži, *vječnoga i dobroga Boga*.

+ Alojzije, nadbiskup,
5. rujna 1939. godine.«[6]

Dah vječne Dobrote

Završavajući rubriku *Blaženi Alojzije Stepinac u Sv. Križu nad Jesenicama* želim istaknuti da je bl. Stepinac očaran ljepotom Sv. Križa pod Golicom osnovao prvi hrvatski Karmel da bude »dah vječne Dobrote« u hrvatskom narodu, a svećenik Aleksandar Kokić, u istom ozračju započeo pisati stihove koji su, »kao Dah vječne Dobrote«, neuništivi prinos hrvatskoj duhovnoj lirici. Naime, godinu dana kasnije, mladomisnik Aleksandar Kokić boravio je u kolovozu 1937.,u kući »Bajtici« obitelji Deželić. U zahvalu je u njihov obiteljski album vlastoručno zapisao ovu pjesmu:

Pismo stanovnicima dvorca tihe sreće

Uvijek sam vjerovao, da na ovoj zemlji
postoje sakriveni krajevi,
u kojima ljudi nalaze svoj mir,
u kojima se usred zimzelena
dižu začarani dvorovi
slični onima iz carstva snova.

Uvijek sam u to vjerovao kao u tajnu,
koja u časovima zapuštenosti
budi u duši neku lijepu nadu:
da ću na blagim obroncima
šumom obraslih brda susresti
dvorce
o kojima sam do sada tek sanjao.

I jednog vedrog ljetnjeg
prijepodneva,
dok su se u svježem visinskom
zraku
njihale razne grane jela,
sreo sam ono,
što je tolikim čeznućem ispunjalo
moju dušu:
sreo sam začarani dvorac,
visok i ponosan sred šumskog
zelenila.
I bio sam sretan...

Živio sam u dvorcu u osami.
Sretni su ga stanovnici nazvali
nježnim imenom »Bajtica«,
ljudi, koji kraj njega prolaze
u svježa jutra i tihe večeri
dali su mu milozvučno ime »Selo
jelen«,
a ja sam ga nazvao
»Dvorom tihe sreće«...

Prije nego što sam pošao dalje
bio sam nesebično usrećen,
što sam Vas upoznao, stanovnici
lijepe »Bajtice«
i mogao Vam zaželjeti,
da budete sretni u ovom
začaranom kraju tišine,
gdje se neprestano osjeća dah
vječne Dobrote,
i da nikada ne zaželite ljepšega
od »Dvora tihe sreće«,
koji je u mojoj duši
učvrstio vjeru u začarane
dvorce...

Sv. Križ, 14. kolovoza 1937.
Aleksandar Kokić,
mladomisnik

Nije mi poznato jesu li ovi stihovi objavljeni u kojoj Kokićevoj zbirci pjesama. Ako jesu, dobro ih se prisjetiti, ako nisu, dobro će doći kritičarima Kokićeve poezije.

(svršetak)

5 Dopis dr. Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkog, broj 10127/39. u *Arhivu Karmela u Brezovici*; usp. *Spomenica Karmela--Brezovica 1939.-1989.*, isto

6 Usp. *Arhiv Karmela u Brezovici*; uz ovu povelju nadbiskup Stepinac je toga dana prvim sestrama u Brezovici: Majci Regini Tereziji i Majci Mariji Josipi darovao sliku Gospe Karmelske koja je i danas na glavnom oltaru crkve u Karmelu.

Zagrebački nadbiskup Josip Bozanić i Juraj Batelja, postulator kauze za proglašenje svetim Sluge Božjega Alojzija Stepinca prigodom zamolbe papi Ivanu Pavlu II. da blaženim proglasi kardinal Stepinca, u Mariji Bistrici, 3. listopada 1998.

Narod vam to nikada neće zaboraviti

Zbog sustavne šutnje u hrvatskoj društvenoj javnosti, moguće i nametnutoj političkom moći, nastavljamo u našem *Glasniku* rubriku »Narod vam to nikada neće zaboraviti«. Bez namjere da se bilo koga ozloglašuje ili nerazumno optužuje dužni smo čuvati svijest o ljudima koji su svoje živote utkali u slobodu Crkve i samobitnost hrvatskog naroda i slobodne njegove države. Naime, ti su svećenici vršili svoju dužnost prema Bogu i vlastitome narodu u razdoblju kad su tzv. »antifašisti« stvarali, prema riječima Josipa Broza Tita u razgovoru s nadbiskupom Stepincem 4. lipnja 1945., »južnoslavensku zajednicu naroda na temelju bratstva i jedinstva«. Svi zastupnici hrvatske države i njezine samostalnosti tada su bili proglašavani veleizdajicama i neprijateljima naroda, odvođeni na vojne i prijeke sudove, na dugogodišnja tamnovanja ili ubijeni.

Don Ante BRAŠKIĆ

Rođen je 11. srpnja 1891. u Gornjem Selu na otoku Šolti. Školovao se u Zadru. Za svećenika je zaređen u ljeto 1914. godine. Radio je kao nadstojnik na bogosloviji u Zadru, a poslije toga je bio župnik u Vranjicu kod Splita te u Gornjem Selu na Šolti.

Komunisti su ga napali u župnoj kući u siječnju 1946. godine. U bijegu pred njima, on se bacio u more, gdje su ga tukli veslima. Umro je 30. rujna 1948. u Splitu u dobi od 57 godina, od posljedica mučenja.[1]

1 Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 106.–107

Vlč. Ivan ČONDRIĆ

Rođen je 22. veljače 1918. u Žepču, od oca Stjepana i majke Ane, rođ. Knežević. Gimnaziju je polazio kod isusovaca u Travniku, a bogosloviju u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 1941. godine. Kraće je vrijeme bio župnik u Rastovu, zatim vjeroučitelj u Sarajevu te duhovnik malih križara. Nakon toga imenovan je katedralnim župnikom u Sarajevu gdje je ostao do svoje mučeničke smrti.

Na blagdan Velike Gospe 1945. uhitila ga je Partija i odvela na suđenje, na kojemu je potkraj godine donesena presuda o strijeljanju. Strijeljan je u dobi od 28 godina, početkom 1946. godine.[1]

1 Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 148.–149.

Fra Miroslav Grđan

Rođen je 21. prosinca 1915. u Čakovcu, od oca Izidora i majke Elizabete, rođ. Bistrović. Franjevačku je gimnaziju završio u Varaždinu te je nakon VI. razreda gimnazije stupio u novicijat na Trsatu. Dobio je ime Pacifik – Miroslav i počeo učiti svirati orgulje. Studirao je teologiju u Zagrebu i u Metzu u Francuskoj. Za svećenika je zaređen 1938. na Trsatu. Nestao je potkraj svibnja 1945., u dobi od 30 godina, u bleiburškome pokolju hrvatskih vojnika i civila.[1]

1 Anto BAKOVIĆ, *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*, Zagreb, 2007., str. 220.–221.

Sve čitatelje *Glasnika* i štovatelje Bl. Alojzija Stepinca koji su se pismenim putem preporučili u zagovor Bl. Alojzija Stepinca i zatražili molitvu na njegovu grobu potičemo da se u molitvi sjedine sa svim njegovim štovateljima koji sudjeluju u svetoj Misi svakog 10. u mjesecu u zagrebačkoj prvostolnici u 18 sati.

Blaženik na vitraju Bogorodičina svetišta u Molvama

U U župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marija u Molvama 26. travnja blagoslovljene su slike sv. Ivana Pavla II. i bl. Alojzija Stepinca. Slike je blagoslovio molvarski župnik i gvardijan o. Tomislav Glavnik, OFMConv. Uz predvoditelja misnog slavlja koncelebrirali su samostanski vikar o. Filip Musa, OFMConv. i dr. o. Željko Paša D. I.

Na misi je bio prisutan veći broj vjernika, prvopričesnika i njihovih roditelja, članova Družbe hrvatskoga zmaja te autor slika Zoran Homen. Župni zbor je uz ostale izveo i pjesme u čast bl. Ivanu Pavlu II. I bl. Alojziju Stepincu.

Hodočašće u Bistricu za proglašenje svetim bl. A. Stepinca

U subotu 3. svibnja više od pet stotina vjernika iz zagrebačkih dominikanskih župa Kraljice Svete Krunice i bl. Augustina Kažotića, zajedno s vjernicima iz župa Krista Kralja (Trnje), Majke Božje Remetske iz Remeta te Uznesenja BDM iz Savskog Narta i drugih župa s dominikancima i dominikankama, dominikanskim bogoslovima i članovima dominikanske obitelji sudjelovalo je na šestom kruničarskom hodočašću Hrvatske dominikanske provincije u hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke.

Prigodno razmatranje održao je p. Ljudevit Jeđud, promicatelj krunice Hrvatske dominikanske provincije, euharistijsko slavlje predvodio je i propovijedao provincijal hrvatskih dominikanaca dr. Anto Gavrić.

In memoriam mons. Rozarija Šutrina

U srijedu 21. svibnja, u 94. godini života i 70. godini svećeništva, preminuo je mons. Rozario Šutrin, kanonik Stolnog kaptola sv. Stošije u Zadru. Mons. Šutrin rođen je 3. listopada 1920. u Luci na Dugom otoku. Za svećenika je zaređen 3. rujna 1944. u Zagrebu po rukama pomoćnog biskupa dr. Josipa Lacha. Radio je u brojnim župama: Sv. Marija u Zagrebu, Molat, Brgulje, Sutomišćica, Crno, Ploče, Dračevac Zadarski, Gorica, Galovac, Bokanjac Belafuža u Zadru, Vir, i Ploče u Zadru.

Bio je i prefekt sjemeništa 'Zmajević' u Zadru, nastavnik u Vjerskoj srednjoj školi u Zadru, kancelar i tajnik Zadarske nadbiskupije, nastavnik staroslavenskog jezika na Visokoj bogoslovnoj školi u Zadru, vicerektor Bogoslovnog sjemeništa u Zadru, najprije tajnik, a potom i ravnatelj Nadbiskupske klasične gimnazije u Zadru. Bio je i rektor crkve Sv. Krševana i kapelan crkve sv. Marije zadarskih benediktinki .

Mons. Šutrin pisao je za Glas Koncila, Glasnik bl. Alojzija Stepinca, časopise Marija, Zvona, Marulić. Autor je knjige »Žrtve bogoljublja i čovjekoljublja – naš ponos i poticaj« u kojima je opisao živote dvanaestorice svećenika Zadarske nadbiskupije ubijene u komunističkom režimu.

Zahvaljujem mu kao postulator Stepinčeve kauze za brojne poticaje na ustrajnost u radu i lekture tekstova, priloge u našem Glasniku i osobito za knjigu o komunističkim žrtvama, svećenicima mučenicima Zadarske nadbiskupije. U predgovoru spomenute knjige napisao je: »Istina o mučenicima i trpljenju naše Katoličke Crkve oko polovice XX. stoljeća otkriva 'željezni zastor', koji je kroz nekoliko posljednjih desetljeća zastirao našu najnoviju povijest. To je otkrivanje istine omogućeno raspadom dotrajalog komunističkog sustava i svanućem novih, demokratskih odnosa u našoj mladoj državi. Nevina krv tolikih žrtava obvezuje nas, da se svjesnije i odlučnije negoli dosad zauzmemo za pobjedu povijesne istine. Lijepo se negdje izrazio kardinal Roger Etchegaray da Crkva koja se ne sjeća sa štovanjem svojih mučenika nije prava Kristova Crkva. A istina o našim tolikim svećeničkim žrtvama najbolje svjedoči da je Crkva u hrvatskom narodu – Crkva mučenika.«[1]

Misu zadušnicu i sprovodne obrede u župnoj crkvi sv. Stjepana u Luci na Dugom otoku u petak 23. svibnja 2014. predvodio je mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski.

1 Rozario ŠUTRIN, *Žrtve bogoljublja i čovjekoljublja. Naš ponos i poticaj*, Zadar, 2002., str. 19.

»Dani bl. Alojzija Stepinca« u Brod Moravicama i Moravičkim Selima

Naslovnica knjige o pohodu bl. Alojzija Stepinca župi Brod Moravice

Nadbiskup Stepinac s malim Križaricama u Moravičkim Selima, 14. srpnja 1939.

U mjestu Brod Moravice i obližnjim Moravičkim Selima održani su 19. i 20. srpnja 2014. »Dani Alojzija Stepinca« u spomen na 75. obljetnicu pohoda nadbiskupa Alojzija Stepinca brodmoravičkome kraju 13. i 14. srpnja 1939. godine. Organizator i pokretač »Dana Alojzija Stepinca« bio je Dražen Brajdić, predsjednik etnoudruge »Turanj« iz Brod Moravica koja se brine za očuvanje baštine brodmoravičkoga kraja.

Dvodnevni program započeo je 19. srpnja u ispunjenom Domu kulture u Brod Moravicama gdje je predstavljena knjiga dr. Jurja Batelje »Blaženi Alojzije Stepinac u pohodu župi Brod Moravice«.

Potom su u Domu kulture otvorene dvije izložbe: prva o životu i radu bl. Alojzija Stepinca i druga o pohodu nadbiskupa Stepinca Ferijalnom tečaju malih križarica godine 1939.

Program drugog dana, 20. srpnja, započeo je otkrivanjem spomen-ploče na župnoj kući župe sv. Nikole u Brod Moravicama, u povodu 75. obljetnice posjeta nadbiskupa Stepinca brodmoravičkom kraju u srpnju 1939. godine. Spomen-ploču je otkrio mons. mr. Emil Svažić, generalni vikar Riječke nadbiskupije, porijeklom iz Brod Moravica.

Uslijedila je misa u svetištu Majke Božje Snježne (Škapularske), Karmelske, ispunjenom mnoštvom domaćih vjernika i hodočasnika pristiglih iz raznih mjesta Riječke nadbiskupije. Titular te crkve Majke Božje mijenjao se kroz stoljeća, ali se naraštajima u domaćem puku sačuvala vjera u Boga i pobožnost prema Majci Božjoj. Misu je predvodio mr. Svažić, a koncelebrirali su dr. Batelja, brodmoravički župnik Mate Vuković te bivši brodmoravički župnici Franjo Matoic i Vlado Krizmanić. Na početku mise blagoslovljena je slika Bojana Raukara, učitelja likovne kulture u OŠ Brod Moravice, koja u tehnici tempere na dasci u krupnom planu prikazuje nadbiskupa Stepinca ispred crkve Majke Božje Snijежne (Karmelske) u Moravičkim Selima.

Blaženikove moći u oltaru katedrale u Gospiću

Moći bl. Alojzija Stepinca ugrađene u oltar katedrale u Gospiću, 22. srpnja 2014.

Gospićko-senjski biskup Mile Bogović predvodio je 22. srpnja 2014., na blagdan sv. Marije Magdalene i Dan grada Gospića, svečano misno slavlje i posvetio oltar obnovljene katedrale Navještenja BDM u Gospiću. Suslavilo je tridesetak svećenika, a u slavlju je sudjelovao veći broj vjernika. Biskup Bogović je u novoposvećeni oltar, uz svečanu povelju, pohranio moći bl. Alojzija Stepinca. Tim slavljem je Gospićko-senjska biskupija proslavila 50. obljetnicu svećeništva svoga biskupa. Iskrene čestitke Glasnika i njegovih čitatelja mons. Bogoviću, molitvama pratimo dovršetak brojnih inicijativa, osobito dovršenja Hrvatskog martirologija.

In memoriam preč. Mate REPIĆA

U ponedjeljak 21. srpnja 2014. u Svećeničkom domu sv. Josipa u Zagrebu u 97. godini života i 72. godini svećeništva preminuo je najstariji svećenik Varaždinske biskupije i umirovljeni kanonik prepozit Zbornog kaptola čazmansko-varaždinskog preč. Mato Repić. Rođen je u Petrijancu 16. veljače 1918.

Sprovodne obrede na mjesnom groblju u Lepoglavi i misu zadušnicu u crkvi Bezgrješnog začeća BDM u Lepoglavi predvodio je u četvrtak 24. srpnja varaždinski biskup Josip Mrzljak.

Preč. Repić je od 1946. godine pa sve do umirovljenja 1999. godine bio župnik u Lepoglavi. Posebno teške prilike proživio je zajedno sa svojim vjernicima u vrijeme zatočenja tadašnjeg nadbiskupa, danas bl. Alojzija Stepinca u lepoglavskom zatvoru, te kada su komunističke vlasti zatvorile »njegovu« župnu crkvu u Lepoglavi.

Duboko je štovao bl. Alojzija Stepinca i u želji da javnost bolje upozna s činjenicima njegova tamnovanja u Lepoglavi napisao je knjigu *Uspomene lepoglavskoga župnika*.

Preč. Repić pohodio je 27. kolovoza 1952. u Krašiću zatočenog nadbiskupa Stepinca. On sam je u svojoj knjizi taj susret opisao ovim riječima: »U ljetu 1952. godine čuo sam od nekih svećenika koji su posjetili nadbiskupa Stepinca – tada već kardinala – u Krašiću, da je pitao za mene. Smatrao sam svojom dužnošću posjetiti ga, iako to u ono vrijeme baš i nije bilo neopasno. Vlasti su, naime, čvrstim policijskim bedemom ogradile Krašić, a za posjet Kardinalu trebala je specijalna dozvola.

Ja sam se ipak uputio, najprije vlakom do Jastrebarskoga, a potom do Krašića biciklom, koji sam dovezao u vlaku. Bio sam u civilu, i u svemu sam nastojao biti što neupadljiviji. Na ulasku u Krašić vidio sam milicionara koji je stajao u jarku sa strane ceste, i za kojega su me upozorili da svakoga legitimira. Ja sam mirno vozio cestom, gledajući ravno pred sebe, i na svu sreću nije me zaustavio.

U župnome me dvoru srdačno primio tadašnji krašićki župnik Vraneković, najavio me, a potom i odveo Kardinalu u sobu. Kardinal se zanimao za prilike u Lepoglavi. Rekao mi je da bi crkvu trebalo što prije popraviti, jer je on, idući u staru zgradu kaznionice na kupanje, na crkvi vidio velike pukotine. Upoznao sam ga sa situacijom oko lepoglavske crkve, iako je on već znao da je crkva zatvorena. Rekao mi je tada:

– Vi ćete, župniče, vašu crkvu dobiti natrag!

Moram priznati da tada nisam mogao vjerovati da će se to ostvariti za moga života, a kamoli da ću baš ja imati tu milost, da nakon trideset sedam godina od kako je zatvorena, baš ja u njoj služim svetu misu, i to na blagdan Bezgrješnoga začeća, glavnoga župnog proštenja!

Toga dana zadržao nas je nadbiskup na objedu u Krašiću. Uz domaćega župnika i mene na objedu su bila i dva svećenika iz Gradišća, koji su također došli posjetiti nadbiskupa – kardinala. Nakon objeda otišli smo u crkvu na adoraciju.«[1]

Već »na rubu groba«, 22. kolovoza 1958., kard. Stepinac napisao je velečasnom Repiću pismo u kojem je naglasio: »Daleko od vas svaki pesimizam, svaka malodušnost! Ja mislim da Boga dragoga najviše vrijeđamo premalenim pouzdanjem u Njegovu moć i dobrotu.« (cijelo pismo vidi na str. 55.).

1 Mato REPIĆ, *Uspomene lepoglavskoga župnika*, Varaždinske Toplice, 2002., str. 68.–69.

Proslavljena 116. obljetnica rođenja bl. Alojzija Stepinca

U četvrtak 8. svibnja 2014. u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Krašiću proslavljena je 116. obljetnica rođenja bl. Alojzija Stepinca. Svetu misu i propovijed uz više svećenika suslavitelja i brojnih štovatelja bl. Alojzija Stepinca predslavio je preč. Zlatko Golubić, župnik župe sv. Marije na Dolcu u Zagrebu. U prigodnoj propovijedi podsjetio je na životni put bl. Alojzija Stepinca i značenje njegove osobe za Crkvu u Hrvata i hrvatski narod jer je uvijek i u svemu bio vjeran Bogu i zauzet za brata čovjeka.

Blagdan sv. Ane u Kosovu kod Knina i spomen na pobijene Hrvate 1941. godine

Mnogobrojni vjernici Kosova kod Knina, kninski župljani, hodočasnici iz okolice Knina te Šibenske i Banjolučke biskupije svečano su u subotu 26. srpnja 2014. ispred filijalne crkve sv. Ane u Kosovu proslavili svetkovinu sv. Ane. Euharistijsko slavlje predslavio je fra Joško Kodžoman, provincijal Splitske franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Bila je to i 73. obljetnica pogubljenja drvarskog župnika Waldemara Maximiliana Nestora i tristotinjak Hrvata katolika, koji su se nakon hodočašća sv. Ani u Kosovo kraj Knina 26. srpnja 1941. vraćali vlakom kućama u Drvar i Bosanski Petrovac (BiH). »Šipadov« vlak uskog kolosijeka na tromeđi Bosne, Dalmacije i Like, oko Trubara, napali su pobunjeni četnici, nasilno izvukli hodočasnike i bez milosti ih pobili, a njihova su tijela bacili u jamu Golubnjaču. Ondašnji drvarski župnik Nestor (1888. – 1941.) prvi je ubijeni katolički svećenik u II. svjetskom ratu na cijelom području bivše Kraljevine Jugoslavije.

Spomen na žrtve komunističkoga režima u Postirama na Braču

U nedjelju 27. srpnja 2014. u Postirama je upriličeno sjećanje na mučeničku smrt mještanina, svećenika Jurja Gospodnetića, svećenika Banjolučke biskupije, kojega su 27. srpnja 1941. godine četnici mučili i ubili. Spomen-program održan je na predjelu Vrilo, pred rodnom kućom ovoga mučenika za vjeru. Mjesni župnik mons. Tonči Jelinčić podsjetio je okupljene na život i djelo mučenika Gospodnetića, rođena 9. siječnja 1910. godine, a svećenički red primio je 26. lipnja 1938. godine.

Sutradan, u ponedjeljak 28. srpnja 2014., kod jame na predjelu Konjska glava iznad Postira na Braču, upriličen je spomen na žrtve komunističkoga režima koje su stradale u tijeku prošloga stoljeća. Misu za sve stradale, posebno u bračkim jamama, predslavio je župnik župe sv. Ivana Krstitelja u Postirima mons. Tonči Jelinčić u koncelebraciji sa župnikom Brusja i Veloga Grablja na Hvaru Jurom Martinićem i umirovljenim svećenikom Riječke nadbiskupije Ivom Glavinićem.

Prema kazivanju speleologa, na Braču ima oko 250 jama u koje su bacane mnoge žrtve, a tadašnje komunističke vlasti u jame su na žrtve kasnije bacale otpad kako bi zatrli tragove svojih zločina. Uz jamu na predjelu Konjska glava najčešće se spominju Bežmekova jama I., Bežmekova jama II., Latešo brdo, Ješkalovica i Bršćalovica.

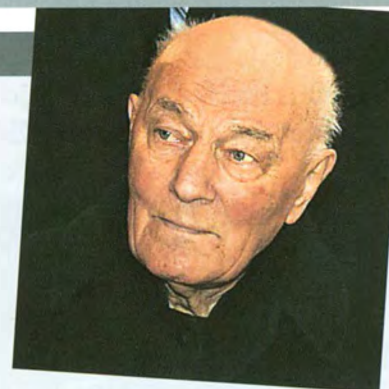
Misa u spomen na žrtve Boričevca i Brotnja

U nedjelju 27. srpnja 2014. slavljena je misa i obilježena 73. obljetnica četničko-partizanskog pokolja nevinih Hrvata Boričevca i Brotnja, mjesta uz granicu s BiH u blizini Donjeg Lapca. Na misi su se okupili brojni žitelji Boričevca, uglavnom potomci onih koji su protjerani iz toga mjesta prije 73 godine i članovi udruga branitelja iz Vukovara, Malog Lošinja i Ogulina, a uz gospićko-senjskog biskupa Milu Bogovića koncelebrirao je župnik i upravitelj župe Stipe Zeba.

S obzirom na proslavu »prve puške« kojom su četnici i partizani 1941. pobili nevine Hrvate, biskup Bogović je ustvrdio: »Dosta nam je kulta ičije puške, pogotovo one iz Srba jer smo njezin pucanj čuli i u vrijeme Domovinskog rata. Akteri iz 1991. zvali su se drukčije, no događale su se iste stvari kao prije 63 godine, prepoznate po istim plodovima.«

IN MEMORIAM MONS. MARIJANA RADANOVIĆA

»Ja sam sredstvo u Božjim rukama jer Bog čovjeka vodi svojim putovima.« (M. R.)

Mons.
Marijan Radanović

U subotu 16. kolovoza 2014. godine u Općoj bolnici Karlovac u 93. godini života i 70. godini svećeništva preminuo je umirovljeni svećenik Zagrebačke nadbiskupije, graditelj Svetišta sv. Josipa i dugogodišnji župnik župe BDM Snježne u Karlovcu na Dubovcu mons. Marijan Radanović.

Mons. Radanović rođen je 14. rujna 1921. u Severinu kraj Bjelovara. Za svećenika je zaređen 15. srpnja 1945. godine. Bio je posljednji živući svećenik kojega je spomenutoga dana za svećenika zaredio zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac.

Prvih devet godina svećeničke službe bio je upravitelj župa Hrastovica i Čuntić. A kad je 20. rujna 1953. umro dr. Ivan Hulenić, župnik u Sisku, mislilo se da bi za njegova nasljednika odgovarao mladi svećenik Marijan Radanović. Dana 24. rujna to je kardinalu Stepincu predložio krašićki župnik Josip Vraneković. Kardinal je bio sporazuman s tim prijedlogom, ali je napomenuo: »Tko će onda u Hrastovicu. Tu sam ga poslao jer na Kordun moramo misliti. Zrin i Gvozdansko tu su kao mali otoci. Zrin su izbrisali, ali oko 600 ih još raseljeno živi. Poručio sam im neka samo čekaju vrijeme kad će se natrag vratiti. Jer ako nam nestane tih dviju župa, onda nam je sve ovo presječeno.« I pokaže na karti Kordun i Liku te nastavi: »To bi bilo bolno. Rekao sam Lachu neka misle na to, ali čini mi se da oni nemaju za to smisla.«

Početkom godine 1955. vlč. Marijan Radanović preuzeo je župu Dubovac. To je obradovalo zatočenog nadbiskupa Stepinca. Tu radost krašićki župnik Vraneković opisao je 25. siječnja 1955. ovim riječima: »Karlovac je Eminenciji mnogo na srcu jer pravoslavlje odavde ugrožava okolicu i Žumberak. Vidim očito da je Gospodin uslišao Eminencijine molitve jer su sada u Karlovcu dva Božja čovjeka: O. Srećko[1] i Radanović, koji će sad *viribus unitis*[2] raditi za Božju stvar.«

Kad je 15. ožujka 1955. župnik Vraneković putovao u Karlovac s odličnim karlovačkim građaninom [...], taj mu reče: »Ponosni smo što Dubovac ima župnika – sveca. Stanuje u potkrovlju, ali je zadovoljan. Na gradski N. O. ide u reverendi – bez ženiranja i traži stan u župnom dvoru. Uveo je pobožnost prvog petka, subote – Karlovac se budi. Radanović popravlja pogrješke svojih predšasnika!«

Dana 25. studenoga 1955. župnik Radanović došao je u posjet zatočenom nadbiskupu Stepincu. Župnik Vraneković bilježi: »Sretno je ispod kuće ovamo unišao i otišao vlč. Radanović Marijan iz Karlovac – Dubovca. Veselo ga je Eminencija primio. I sišao je s nama u kancelariju na objed.

'Idem', veli 'kad imamo takova gosta.'

Zanimaju ga pastoralni potezi i uspjesi u Karlovcu. – Danas oko 16 sati Eminencija je malo šetao pred kućom (...). Htio sam ga pitati da li osjeća pogoršanje, kad se kretao preko dana, no on me veselo predusretne, rekavši:

'Čujete, taj je Marijan čudotvorac... bio sam dosta izvan kreveta, i ne samo da se bol nije pojavila, nego mi je nekako i bolje.'«

Kad je u rujnu 1959. godine pojačan pritisak na svećenike da u uđu u Staleško svećeničko udruženje, zaredali su njihovi pozivi na Udbu. »Tih je dana neki udbaš u Karlovcu rekao župniku Radanoviću 'da Stepinca ne će nikada pustiti na punu slobodu'. Kad je župnik Radanović spomenuo da svećenici očekuju da će Kardinal skoro doći na svoje mjesto u Zagreb, Udbaš mu uzvrati: 'Ali neće!'

'To vjerujemo', nastavi Eminencija, 'da je to njihovo uvjerenje i nakana.'«

Sprovodnu misu i ukop predvodio je u utorak 19. kolovoza u 16 sati zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. U homiliji je ovim riječima oslikao lik župnika Marijana Radanovića: »Karlovac se danas oprašta od svećenika Marijana Radanovića. Karlovac danas prati na posljednji počinak župnika, koji je zadužio ovaj grad svojim odanim svećeničkim služenjem. Karlovac danas zahvaljuje Bogu za dar svećenika koji je ulicama ovoga grada u skromnosti i samozataj-

1 O. Srećko Majstorović, ofm.

2 Zajedničkim snagama.

nosti navijestao Božje milosrđe. Karlovac se danas divi veličini čovjeka i svećenika koji je obilježio ovaj grad životom svoga svećeničkog svjedočenja. Braćo i sestre, tko je velik pred Bogom? Velik je onaj koji služi.«

U nastavku propovijedi nadbiskup Bozanić je pročitao osobno svjedočanstvo mons. Radanovića o dolasku u župu Dubovac 1955. godine: »Došao sam iz Hrastovice, a prije mene tu devet godina nije bilo stalnog svećenika. Tri posljednja svećenika otjerana su u logor, a kad sam došao, u župnom dvoru bila je partijska škola. Prvi moj smještaj bio je na tavanu u sušionici mesa. Stara župna kuća bila je zauzeta pa smo postupno otkupljivali prostor u vlastitoj kući. Novi župni dvor gradili smo sedamdesetih godina, pa smo se preselili. Nakon mog dolaska vjernicima je bilo drago jer su dobili svećenika i otada su imali svaki dan misu. Bilo je to vrijeme kad su mnogi bili u strahu. Tu su komunisti srušili crkvu sv. Ćirila i druge su crkvene objekte rušili. Postojala je nelagodnost prema svećeniku i Crkvi, ali uvijek se našlo ljudi koji su znali biti susretljivi i koji su činili što su mogli u granicama svojih mogućnosti«.

Pri završetku propovijedi nadbiskup Bozanić potaknuo je župljane na čuvanje glasa svetosti svoga župnika: »Dragi vjernici, vi biste mogli sada navesti mnoge primjere i svjedočanstva o kreposnom životu vašega svećenika i župnika. Neka ne ostanu zaboravljena. Ona su znak svetosti Kristove Crkve. Zabilježite ih i dostavite uredu ovoga svetišta.«

Od mons. Radanovića, koji sâm za sebe reče da je »sredstvo u Božjim rukama«, oprostili su se biranim riječima njegov nasljednik na župi vlč. Alojzije Burja i gradonačelnik Damir Jelić.

Dan molitvenog sjećanja na mučenike i žrtve Banjolučke biskupije u Drvaru

U nedjelju 27. srpnja 2014. u župi sv. Josipa u Drvaru obilježen je Dan molitvenog sjećanja na mučenike i žrtve Banjolučke biskupije. Bilo je to i obilježavanje 73. obljetnice stradanja drvarskog župnika Waldemara Maximiliana Nestora i župljana župe Drvar, ali i dvojice susjednih župnika – grahovskog Jurja Gospodnetića te krnjeuškog Krešimira Barišića i svih drugih mučenika i žrtava ubijenih bilo 1941., prije ili nakon toga.

Misno slavlje je u koncelebraciji s domaćim župnikom Ivom Martinovićem te još petoricom svećenika hodočasnika predvodio banjolučki biskup Franjo Komarica.

»Laž je uvijek ubijanje istine«

Povodom Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima i polaganja vijenaca žrtvama u Jadovnu (Gospić) biskup gospićko-senjski i predsjednik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij mons. Mile Bogović izjavio je 23. kolovoza 2014. da je »laž uvijek ubijanje istine, a ubijanje istine prethodnica je ubijanja ljudi«. Govoreći o Jadovnu, naglasio je: »Istina je također da je uz ovo mjesto naslagan i debeli sloj laži koji treba ukloniti jer je svaka laž pucanj u istinu. Nažalost, ti pucnji ni danas nisu utihnuli pa zato se ni ljudi ne osjećaju sigurnima (...). Ubijanje istine vrši se lažnim nijekanjem ili umnažanjem žrtava. Neka to na svim stratištima nadomjesti trijezni i pošteni sud o svemu što se dogodilo. Dakako, da bez spremnosti na praštanje ni znanost neće biti naročito efikasna.«

Proslava blagdana bl. Miroslava Bulešića

Prvi blagdan bl. Miroslava Bulešića proslavljen je u više župa Porečke i pulske biskupije. Osobito svečano bilo je u labinskom Starom gradu gdje je 21. kolovoza nakon svečanog euharistijskog slavlja u crkvi Rođenja BDM porečki i pulski biskup Dražen Kutleša blagoslovio i otvorio dekanatski Pastoralni centar »Bl. Miroslav Bulešić«.

A u njegovu rodnom selu Čabrunići umirovljeni biskup Ivan Milovan blagoslovio je 23. kolovoza novu kapelicu u čast bl. Miroslava. Svečanosti su, uz mještane i blaženikovu rodbinu, nazočili vjernici iz susjednih župa te njegovi štovatelji iz raznih krajeva.

Svečano misno slavlje u povodu 67. obljetnice Miroslavove mučeničke smrti i prve obljetnice proglašenja blaženim predvodio je u nedjelju 24. kolovoza u Svetvinčentu, rodnoj blaženikovoj župi, riječki nadbiskup Ivan Devčić. Suslavili su porečki i pulski biskup Dražen Kutleša, umirovljeni porečki i pulski biskup Ivan Milovan te svećenici Porečke i pulske biskupije.

Dan hrvatskih mučenika na Udbini

O Danu hrvatskih mučenika središnje euharistijsko slavlje ispred crkve Hrvatskih mučenika na Udbini u subotu 30. kolovoza predvodio je sisački biskup Vlado Košić. S njim su uz domaćega gospićko-senjskog biskupa Milu Bogovića suslavili predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić, predsjednik BK BiH banjolučki biskup Franjo Komarica, riječki nadbiskup Ivan Devčić, šibenski biskup Ante Ivas, porečko-pulski biskup Dražen Kutleša, umirovljeni porečko-pulski biskup Ivan Milovan, brojni svećenici i nekoliko tisuća vjernika.

Hodočasnici na obilježavanju »Dana hrvatskih mučenika« na Udbini, 30. kolovoza 2014.

Na početku homilije biskup Košić podsjetio je da »kada se okupljamo ovdje u Udbini, u nacionalnom svetištu crkve Hrvatskih mučenika, tada jednim blagdanom slavimo hrvatske svece, blaženike i sluge i službenice Božje, ali i mnoge znane i neznane, tj. od Crkve (još) neproglašene Božje ugodnike na našim oltarima koji su dali svoje živote za Krista. Najprije to su sv. Nikola Tavelić, sv. Marko Križevčanin, bl. Alojzije Stepinac, bl. Miroslav Bulešić, blažene sestre Drinske mučenice – bl. Jela Ivanišević i četiri njezine susestre kćeri Božje ljubavi, kao i službenici Božji Širokobriješki mučenici (njih 66 fra Leo Petrović i 65 subraće) i službenica Božja časna s. Žarka Ivasić. Oni su neposredni svjedoci vjere jer su bili progonjeni *in odium fidei*, iz mržnje na vjeru i živote dali za Krista«. Potom je progovorio o mučenicima za kršćanske ideale slobode i domoljublja, obitelji i poštenja.

Biskup Košić podsjetio je u nastavku homilije na činjenicu da je 20. stoljeće bilo najkrvavije upravo po ubijanju kršćana. Većina građana Zapada u kojima je kršćanstvo povijesna religija, uključujući i Hrvate, uopće ne zna kakve su se stravične stvari dogodile kršćanima u prošlom stoljeću i kakve im se događaju još i danas.

O kršćanstvu se u medijima danas može čuti uglavnom samo po skandalima pa se stječe dojam da je kršćanstvo, iz ove perspektive i stvorene klime, uzrok svih zala prošlih stoljeća, ustvrdio je biskup.

Osvrnuo se potom na progon kršćana u islamskim zemljama i na progon hrvatskih katolika koji trpe mučeništvo od različitih nepravdi i nasilja. Spomenuo je BIH gdje je danas zaista teško biti Hrvat i katolik.

Na završetku propovijedi mons. Košić je sve nazočne pozvao na molitvu, rekavši: »Treća rana našeg hrvatskog mučeništva danas je nepoštenje i lopovluk koji trpe naši ljudi zbog neodgovornosti onih koji nas vode, a koji ne vole ni hrvatski narod ni Katoličku Crkvu već samo svoj džep i nemoralno upravljaju našim dobrima, a za sirotinju ne mare. Ipak mi kao katolički narod nikada nismo zbog svojih rana pali i ostali slomljeni, uvijek smo se dizali, pa je to i naš zadatak danas. Zavapimo ovdje u Udbini svim našim hrvatskim mučenicima, i svecima i blaženicima, i tolikima koji nisu kao takvi proglašeni, a samo su Bogu poznati po svojoj ljubavi i žrtvi, da zagovaraju za nas danas, da nam isprose ustrajnost u dobroti, istini, pravdi i ljubavi, kako bi naša Domovina imala budućnost. A to će biti po velikoj ljubavi prema Bogu i svome domu i rodu, kako nas upravo uče svi naši hrvatski mučenici.«

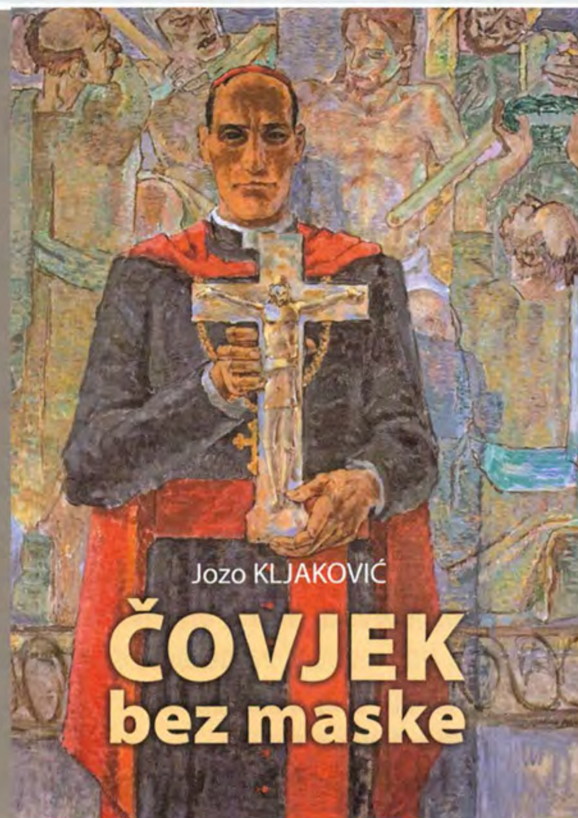
Na kraju mise riječi zahvale izrazio je domaćin, biskup Mile Bogović, posebno spomenuvši trud članova Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij za popisivanje svih žrtava II. svjetskog rata i poraća iz hrvatskoga naroda i Katoličke Crkve. Istaknuo je da će se na taj način doći do istine koja se često iskrivljavala i izbjeći manipuliranje žrtvama.

Velikani govore: Jozo Kljaković

Zbirka članaka Joze Kljakovića pod naslovom »Čovjek bez maske«

U prepunoj velikoj dvorani Doma kulture „Zvonimir" u Solinu u srijedu 27. kolovoza 2014. predstavljena je knjiga Joze Kljakovića *Čovjek bez maske*. Riječ je o trinaest tematskih odabranih Kljakovićevih članaka, objavljivanih od 1947. do 1961. godine.

Knjigu su predstavili mons. dr. Juraj Batelja, postulator kauze za proglašenjem svetim blaženoga kardinala Alojzija Stepinca, Andro Krstulović Opara, ravnatelj Muzeja Ivana Meštrovića i priređivač knjige dr. don Josip Dukić, profesor na KBF Sveučilišta u Splitu.

Zahvala za dobrotu bl. Stepinca

Ova je knjiga nov pogled na Alojzija Stepinca i autentično svjedočenje čovjeka i pisca kojemu je on spasio život izvukavši ga iz ustaškog zatvora i koji je povijesni znalac događanja u Zagrebu 1941. godine.

Ponajprije Kljaković govori o samome sebi. Svjedoči da je mlad »otišao u Srbiju za Balkanskog rata, bio Jugoslaven, čovjek razočaran u svome jugoslavenstvu«. Priznaje da su ga Srbi, među kojima je živio, »odjugoslavenili«. Osim toga izvješćuje nas da je službovao na zaječarskoj gimnaziji i hranio se u restoranu Ilije Jonovića, zeta Nikole Pašića, i kao hrvatski umjetnik izlagao izvan zemlje u paviljonima Kraljevine Srbije. Nakon što je ustaška i njemačka vlast zatvorila njega i Ivana Meštrovića godine 1941. kao anglofile i veleizdajnike, nadbiskup Stepinac je više puta za njih intervenirao i omogućio im je izlazak iz zatvora te odlazak u Rim. Kljaković piše: »Nadbiskup Stepinac je nekoliko puta za nas intervenirao. Za svakoga se zauzimao i svakoga je branio. I kao čovjek i kao svećenik.«[1]

On se s nadbiskupom Stepincem susreo u Zagrebu i prije odlaska u Rim. Primio ga je radosno i u razgovoru se požalio na nepravde koje se čine ljudima zbog rasne, klasne i vjerske osnove. U veličinu Stepinčeva duha Kljaković se još snažnije tom prigodom uvjerio jer se probijao kroz mnoštvo ljudi u hodnicima nadbiskupskoga dvora koji su išli moliti nadbiskupa da spasi njihove bračne drugove iz zatvora ili od eventualne smrti.

Kljaković se zadnji put susreo s nadbiskupom Stepincem u Rimu 1943. godine jer je odsjeo u Zavodu sv. Jeronima. Na rastanku Nadbiskup mu je rekao: »Profesore, neka Vas prati blagoslov Božji. Po svoj prilici mi se više nećemo vidjeti. Mene će ubiti ustaše ili partizani.«[2]

Autentični svjedok događaja

Govoreći o nadbiskupu Stepincu sučelice poglavniku dr. Anti Paveliću, Kljaković bilježi: »Sukob između kardinala i poglavnika bio je neminovan, bio latentan, od prvog dana Pavelićevog uzimanja vlasti u Hrvatskoj.«[3]

Valja napomenuti da je prema Kljakoviću nadbiskup Stepinac bio za hrvatsku državu, ali ni za ustašku, ni za komunističku. Znakovita je u tom vidu Kljakovićeva tvrdnja: »Optuživati hrvatski narod, njegove biskupe i svećenike, jer su se željeli osloboditi Beograda i uspostaviti vlastitu državu, jest nemoralno i nedemokratski.«[4]

Dotičući suđenje koje je komunistička vlast montirala protiv

1 *Zašto me biješ?* Iv 18, 24, str. 19.

2 *Falsifikatori na djelu*, str. 51.

3 *Dva sijača*, str. 91.

4 *Falsifikatori na djelu*, str. 50.

nadbiskupa Stepinca, Kljaković tvrdi: »U iskonstruiranom procesu protiv kardinala Stepinca, koga su komunisti optužili kako kolaboracionista naci-fašizma, istina, bilo je i Srba koji su se javili da brane Kardinala, ali nisu pripušteni da svjedoče. Međutim srpski pravoslavni kler, osim časnih iznimaka, pridružio se njegovim progoniteljima.«[5]

Kljaković se u svojem svjedočanstvu o Stepincu osvrnuo i na staleška svećenička udruženja koja je u komunističkim državama osnivala i vodila tajna policija. Prema Kljakoviću, a to i dokumenti dokazuju, predvodnici su u tome bili slovenski svećenici i bosansko-hercegovački franjevci. Laik, Kljaković o tome donosi ovaj sud: »Zamijenili su nebesko carstvo za zemaljsko jer im ljepše miriše jareće pečenje nego tamjan. Samo to je krivi račun. Jednoga dana ostat će i bez jarećeg pečenja i bez tamjana.«[6] U ovoj misli je Kljaković posve podudaran sa Stepincem. No ono što Stepinac nije mogao reći o sebi rekao je Kljaković govoreći o njima: »Ovi koji danas prihvaćaju koegzistenciju s komunizmom, oni su živjeli izrabljujući martirij svojih predšasnika, da danas omalovaže njihovu žrtvu. Pravim putem su pošli kardinal Stepinac i Mindszenty i oni biskupi i svećenici koji su pošli putem svojih kardinala. Tim putem trebaju ići sljedbenici Isusa na zemlji.«[7]

S obzirom na smrt kardinala Stepinca Kljaković navodi: »U četrnaestoj godini zatočeništva Kardinal je umro, duhovno zlostavljan i mučen od komunista do smrti.«[8] Što bi tek napisao da je znao da je s ovoga svijeta otišao

Nakon što je ustaška i njemačka vlast zatvorila Jozu Kljakovića i Ivana Meštrovića godine 1941. kao anglofile i veleizdajnike, nadbiskup Stepinac je više puta za njih intervenirao i omogućio im je izlazak iz zatvora te odlazak u Rim. Kljaković piše: »Nadbiskup Stepinac je nekoliko puta za nas intervenirao. Za svakoga se zauzimao i svakoga je branio. I kao čovjek i kao svećenik.«

s toksičkim supstancama kadmija, kroma, olova i arsena?

Znakovito je i ovo Kljakovićevo promišljanje: »Cijeli zapadni kulturni svijet smatra kardinala Stepinca najjačom duhovnom ličnošću današnjeg doba. Srbi ga bezmalo svi blate. Cijeli svijet smatra Ivana Meštrovića najjačom umjetničkom pojavom posljednjeg vremena. Srbi ga nastoje difamirati. Zašto? Zato što Stepinčeva ličnost brani duhovnu slobodu hrvatskog naroda, a Meštrovićeva ličnost brani kulturnu slobodu hrvatskog naroda.«[9]

Sučelice sustavnom klevetanju nadbiskupa Stepinca Kljaković je pobrojio desetke činjenica koje te klevete pobijaju. »One su«, ističe Kljaković, »jedan mali dio djelovanja, za vrijeme rata, nadbiskupa Stepinca, ali dovoljne da se iz njih jasno ocrta lik jednog pravog čovjeka i jednog pravog svećenika. Nakon ovih citata, apsurd je od Srba i komunista da nastoje nadbiskupa prikazati kolaboracionistom Osovine. Još je veći apsurd da to isto nastoje i ustaški publicisti učiniti.«[10]

Veselio se kao i sav hrvatski narod Stepinčevu uzdizanju na čast kardinala. Time su za Kljakovića pobijedili pravda i moral. On doslovce piše: »Hrvatskom borcu time je dana satisfakcija za sva poniženja, kojemu su talog podzemlja i ulične bludnice u sudnici, i izvan sudnice, nanijeli. Pobijedili su pravda i moral. Osuda velikosrpskih komunista kojom su htjeli poniziti i dotući hrvatski narod – promašena je. Hrvatski narod danas slavi u nadbiskupovom usponu svoj simbol vjerske i nacionalne pobjede. Velikosrbi i komunisti su izbezumljeni. Reagiraju prostački i bjesomučno.«[11]

Valja uz ovo zaključiti da oni to čine i dandanas. Ti napadi nisu ništa manje agresivni ni politički pogubni. Kako je vidovit bio Kljaković kad je početkom srpnja 1953. ustvrdio da oni svoje napade na kardinala grade »na neistini, na poluistini, na izvrtanju činjenica, na falsifikatu dokumenata, na iskrivljivanju hrvatske povijesti i na montiranju raznih fotografija ili fotografija prikazanih tendeciozno, u drugom značenju. Savršen bizantinsko-komunistički sistem laži ili politički realizam.«[12]

5 *Stepinčeva pobjeda nad poganima*, str. 86.
6 *Krivi računi*, str. 83.
7 *Isto.*
8 *Dva sijača*, str. 94.
9 *Srbi i Jugoslavija*, str. 116.
10 *Falsifikatori na djelu*, str. 49.
11 *Isto*, str. 53.
12 *Isto*, str. 54.

Neutemeljene optužbe

Znakovito je stoga promišljanje Joze Kljakovića o filmu koji je imao zadaću u domaćoj i svjetskoj javnosti oblatiti lik kardinala Stepinca. Evo njegovih riječi: »Zato i najavljeni film, kojim hoće srpski komunisti u zajednici s pravoslavljem Srbije, da oblate i ponize u jednom plemenitom čovjeku, uzvišenom do svetosti, njegov cijeli narod – ne će uspjeti (...). Taj film nije samo napadaj na jedan mali narod i jednog crkvenog prelata, on je u biti napadaj na temelje kršćanske zapadne civilizacije, na njene institucije, zajedničke svim zapadnim narodima.«[13]

Kako je suvremena Kljakovićeva poruka kad vidi Stepinca kako kroči putem mira, ljubavi i praštanja, a njegovi neprijatelji putem svađe, mržnje i osvete. Razotkrivajući stranputice i psihološke komplekse u koje su ušle crkve na bizantskom području pretvorivši se u slugane vlasti, za razliku od Rimske Crkve koja nosi ideal slobode za Crkvu i čovjeka, Kljaković tvrdi da se na platformi bezumne mržnje – Srba četničkog mentaliteta protiv sviju Hrvata ne može graditi budućnost. »Srbi se nisu otrijeznili – nisu mogli i nisu htjeli razumjeti duhovnog heroja Stepinca.«[14]

Ne ulazeći potanko u Kljakovićeve tvrdnje o ulozi Srpske Pravoslavne Crkve u potiranju Katoličke Crkve u Kraljevini Jugoslaviji i njenu spregu s komunističkom vlašću, o čemu Kljaković govori u više članaka objavljenih u ovoj knjizi, želim istaknuti da Kljaković, kao dobar poznavatelj srpske povijesti i uloge Srpske Pravoslavne Crkve za srpsku državu, progovara i o dvoličnoj politici srpskih Nemanjića prema Katoličkoj Crkvi. Naime, dinastija i srpstvo nastojali su iskoristiti susretljivost Katoličke Crkve, ali bi se u odlučnom trenutku povukli ili čak neprijateljski istupili prema njoj. Tako se Stjepan Prvovjenčani približio Rimu i za uzdarje papa Honorije III. dao mu je kraljevsku krunu i kraljevski naslov. Međutim, monah Sava doveo je brata Stjepana Prvovjenčanog u Žiće i »premazao mu katoličko pomazanje pravoslavnim uljem i okrunio ga po pravoslavnom obredu«.[15]

Kljaković je uočio agresivni i ekspanzionistički značaj srpskog pravoslavlja koje zlorabi ćirilicu za postignuće političkih ciljeva. Napominjem to kao osobitost Kljakovićevih promišljanja jer je iz toga fundusa uspostavljeno neprijateljstvo prema Katoličkoj Crkvi, nadbiskupu Stepincu i hrvatskom narodu.

Naime, Kljaković tvrdi: »Srpska ćirilica nije samo kulturni instrumenat, nego i političko-imperijalistički.« Štoviše, on poistovjećuje ćirilicu s pravoslavnim klerom u sustavnoj borbi protiv Katoličke Crkve.[16]

Odgovarajući dr. Slijepčeviću, kao predvodniku srpske inteligencije u emigraciji, Kljaković piše: »Oni (Srbi) ne samo da neće, oni ne mogu razumjeti duhovno herojstvo Stepinca. Oni ne mogu razumjeti njegov martirij, ni njegovu žrtvu za Isusa u koga je vjerovao i kome je on ostao vjeran do zadnjeg svog daha. Ne mogu razumjeti jer oni sami nemaju vjere. Ne mogu razumjeti jer pravoslavlje kao kršćanska vjera postoji samo na gori Atosu i u nekim oazama pravoslavlja ruskog. Ni u Srbiji, ni u Bugarskoj ne postoji.«[17]

Govoreći o mržnji Srba prema nadbiskupu Stepincu, jer su palili svijeće na Lenjinovu i Staljinovu grobu, a nisu je htjeli zapaliti na Stepinčevu grobu, Kljaković tvrdi da je to iz njihove mržnje koja je mnogostruka i neizlječiva bolest. Evo doslovce njegovih riječi: »Oni su mrzili Stepinca trostrukom mržnjom: kao pravoslavci – katolika, kao istočnjaci – zapadnjaka, mrzili kao Srbi – Hrvata.«[18]

> Predočujući kardinala Stepinca kao putokaz hrvatskom narodu i čovječanstvu, Kljaković je ustvrdio: »Martirij Stepinčev je pokazao kojim putem treba ići da se postigne pobjeda nad poganima. Taj herojski knez Katoličke Crkve i hrvatskog naroda slijedio je Isusa, i u tom znaku je pobijedio.«

Treba istaknuti da Kljaković nije mrzio Srbe ni srpski narod. Štoviše, nije bio ni protiv zajedničkog života Hrvata i Srba, ali prije uspostave nove takve zajednice tražio je da mogu pristupiti k nama samo »bez bizantinskoga nasljeđa i bez ćirilice«.[19]

Prikazujući mržnju koju su komunizam i srpsko pravoslavlje iskazivali prema nadbiskupu Stepincu i prosperitetu hrvatskog naroda, Kljaković je zaključio »da je mržnja mnogo veći neprijatelj onoga koji mrzi, nego onoga koga mrzi«.[20]

Polovicom rujna 1960. Kljaković je zabilježio: »Današnja srpsko-ćirilovska historija smjestila je kardinala Stepinca u kolo s Hitlerom, Mussolinijem i Pavelićem. Pronašla je historijske momente po kojima Stepinac nije ni hrišćanin, ni junak, ni Hrvat. Kardinalski šešir je srpska historija oduzela Stepincu i u ime ne znamo čijeg naroda predala ga Viktoru Novaku.«[21]

13 *Isto*, str. 56.

14 *Bizantsko nasljeđe*, str. 102.

15 *Treći srpski intelektualac (I)*, str. 133.–134.

16 Usp. *Treći srpski intelektualac (I)*, str. 127.

17 *Treći srpski intelektualac (I)*, str. 129.-130.

18 *Treći srpski intelektualac (I)*, str. 131.

19 *Treći srpski intelektualac (II)*, str. 149.

20 *Treći srpski intelektualac (II)*, str. 155.

21 *Treći srpski intelektualac (I)*, str. 138.

Istinitost Stepinčeva martirija

S druge strane tom bezdušju i povijesnom falsifikatu Kljaković se suprotstavlja jer je osobno iskusio Stepinčevu dobrotu i plemenitost. Stoga s udivljenjem zastaje pred skromnom asketskom figurom Alojzija Stepinca, čovjeka snažna duha, snažne volje i nesuzdržljive energije koja nije zatajila u obrani Boga i čovjeka.

Predočujući kardinala Stepinca kao putokaz hrvatskom narodu i čovječanstvu, Kljaković je ustvrdio: »Martirij Stepinčev je pokazao kojim putem treba ići da se postigne pobjeda nad poganima. Taj herojski knez Katoličke Crkve i hrvatskog naroda slijedio je Isusa, i u tom znaku je pobijedio. Mrtvi Kardinal prokrčio je sebi put kroz pogansku komunističku miliciju i ušao u svoju Katedralu. To je memento, ne samo komunistima, nego i zapadnim demokracijama.«[22]

Kljaković je pružio sjajno svjedočanstvo predstavljajući Alojzija Stepinca kao »savjest hrvatskog naroda« i »čovjeka bez maske«.[23]

Nadamo se da će i ova knjiga pridonijeti boljem poznavanju povijesnih činjenica, razotkriti falsifikatore i propagatore laži i pridonijeti početku izgradnje novoga društva koje neće biti opsjednuto mržnjom i netrpeljivošću, nego, težiti za istinom i slobodom koje su bitne sastavnice kršćanstva, za koje se Stepinac borio, a što je Kljaković istinski prepoznao i posvjedočio. (J. Batelja)

Sažetak reakcija Predsjednika Srbije i vrha SPC-a na skorašnju kanonizaciju blaženoga Alojzija Stepinca

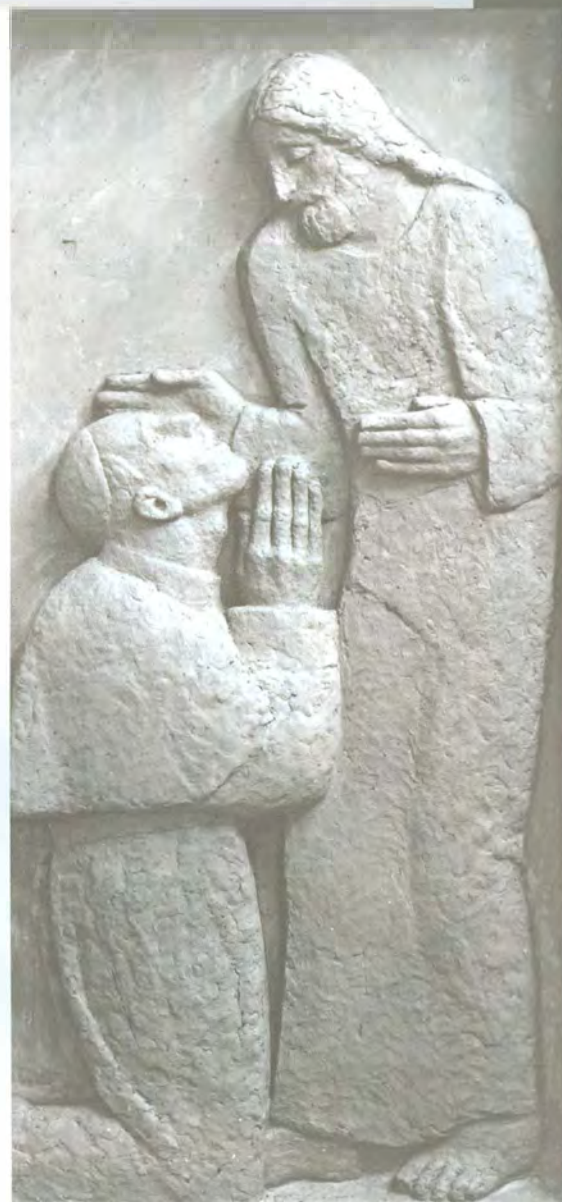
U nekoliko hrvatskih dnevnih medija i internetskih portala (*Večernji list*, *Jutarnji list*, *Index*...) početkom srpnja ove godine pisano je o »molbama« predsjednika Srbije Tomislava Nikolića te patrijarha Irineja i ostalih poglavara Srpske Pravoslavne Crkve Svetom Ocu Franji da se zaustavi postupak kanonizacije blaženog Alojzija Stepinca.

Predsjednik Nikolić u pismu upućenom Svetom Ocu navodi da bi odustajanje od Stepinčeve kanonizacije bilo od zajedničke mudrosti i moli da se ne čini nikakav potez koji bi bilo koga uvrijedio, pogotovo u vezi s odnosom prema povijesti, Drugom svjetskom ratu i ulozi Alojzija Stepinca u njemu.[24]

Patrijarh Irinej spominje u razgovoru za »Politiku« da bi za sveca smio biti izabran samo onaj kojeg svi kršćani smatraju takvim i da se Stepinca prikazuje u boljem svjetlu nego što je on stvarno to bio.[25]

Boravak mons. Dominiquea Mambertija u Srbiji krajem lipnja iskorišten je kako bi se preko njega Svetome Ocu poslalo pismo koje navodi da će kanonizacija dovesti do pogoršanja odnosa između Srbije i Hrvatske.[26]

Neki hrvatski mediji prenijeli su i dio optužbi koje navode srpski mediji. Tako, uz »Politiku« koja tvrdi da je skorašnja kanonizacija veliko iznenađenje za srpske arhijereje, beogradske »Večernje novosti« tvrde da je Stepinac aktivno sudjelovao u stvaranju fašizma, da je masovno pokrštavao srpsko stanovništvo na katoličanstvo i da je inspirirao genocid nad srpskim, židovskim i romskim narodom.[27]

Ivan Meštrović, *Alojzije Stepinac* (1961.)

Naravno da su sve ove apsurdne optužbe već odavno odbacili svi koji su imalo upoznati sa Stepinčevom ostavštinom (pismima, propovijedima, pismenim interventima vlastima itd.).

A hrvatski mediji mišljenja su da se kanonizacija ne može bitno usporiti i da se ugled Blaženika ne može osporiti bez obzira na intervencije visokih predstavnika srpskih civilnih i crkvenih vlasti. (Krešimir Žižek)

22 *Stepinčeva pobjeda nad poganima*, str. 89.

23 Usp. *Čovjek bez maske* (I), str. 76.

24 *Večernji list* od 03. 07. 2014. – http://www.vecernji.hr/hrvatska/predsjednik-nikolic-i-patrijarh-irinej-ne-zele-svetog-stepinca-948223 i od 01. 07. 2014. – http://www.vecernji.hr/hrvatska/srpski-predsjednik-zahvalio-papi-franji-na-potpori-i-spomenuo-stepinca-947881

25 *Večernji list* od 02. 07. 2014. – http://www.vecernji.hr/balkan/srpska-pravoslavna-crkva-protiv-kanonizacije-kardinala-stepinca-948061 i Jutarnji list od 03. 07. 2014. – http://www.jutarnji.hr/template/article/article-print.jsp?id=1203324

26 *Večernji list*, Blogosfera od 11. 07. 2014. – http://blog.vecernji.hr/tomasevic/vatikansko-srbijanski-odnosi-i-kanonizacija-stepinca-5435

27 *Večernji list* od 30. 03. 2014. – http://www.vecernji.hr/hrvatska/novosti-stepinac-je-ratni-zlocinac-jer-je-inspirirao-genocid-929917 i Jutarnji list od 03. 07. 2014. –http://www.jutarnji.hr/template/article/article-print.jsp?id=1203324

U pandžama UDBE (4)

Pripremio: dr. Juraj Batelja

Propucani kip sv. Nikole, biskupa u Crnom (detalj)

Budući da se u hrvatskoj javnosti sve češće humanizira Titov diktatorski režim i komunistička strahovlada, odlučio sam iz prikupljene dokumentacije u postupku za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca hrvatskoj javnosti predočiti dokumente koji oslikavaju pravo stanje stvari. Činim to iz ljubavi prema svome hrvatskom narodu i njegovoj povijesti, koja se ne smije pisati na temelju »humaniziranih« deklaracija, »retuširanja« te »nesvrstanih« odnosa prema istini. Nije nakana ovog niza dokumenta da se bilo koga proziva, već da se na temelju činjenica donese istinit, pravedan i objektivan povijesni sud o vremenu progona Katoličke Crkve, u kojem je najprepoznatljivija žrtva blaženi Alojzije Stepinac.

Tekstovi se, radi potpunog dojma autentičnosti, tiskaju u neredigiranom obliku. Jezik i pravopis ostaju izvorni; izmijenjena slova dj u đ, Msgr u mons., Dok. u dok., te ujednačeno pisanje pojmova krizma (Krizma) i crkva (Crkva), itd.

U ovom broju Glasnika nastavlja se sadržaj dokumenta br. 9. iz prošlog broja Glasnika (br. 2./2014., str. 44.–49.). Riječ je o Izvješću šibenskog biskupa Ćirila Banića Svetoj Stolici o svome radu, o stanju Šibenske biskupije te o prilikama Crkve u Jugoslaviji, bez datuma, predmnijevam, krajem godine 1954.

6. - Istovremeno su se na mene množili napadaji i dolazilo je tokom godine 1952. već do pravog ometanja službe Božje u raznim župama. Za ilustraciju može poslužiti pismo trogirskog opata mons. Krizomali-a, o postupcima prema vjernicima Bristivice (dok/52 - br. 13).

Još direktnije je bilo sprječavanje samog biskupa u pohodima župa i dijeljenju svete krizme.

7. - Prva župa, koju sam imao pohoditi bila je Skradin. Tri dana prije krizme javio mi je župnik, Don Toma Perina, neka nikako ne dođem, jer da je doznao, da mi se radi o glavi. Na to se ja nisam obazirao, jer inače - radi prijetnji - ne bih mogao pohoditi ni drugih župa. Kad sam došao u Skradin, dočekao me je na obali mjesni tajnik partije i nekoliko znatiželjnih dječaka. Mrko me je pogledao i očito je bio neraspoložen, ali me ničim nije izazvao.

Prigodom ispitivanja djece u kršćanskom nauku rečeno mi je, da su se neki kumovi povukli u zadnji čas, jer da se ne usuđuju kumovati, pošto im se sa izvjesne strane prijeti. Isto tako su i neki roditelji u zadnji čas povukli

djecu, i odustali od krizme, makar da su sva ta djeca za ovu prigodu bila ispovjeđena i pričešćena te našla kumove. - U mjestu se osjećala nervoza i neizvjesnost, ali me nitko nije napao.

8. - Mnogo je teže bilo kod slijedećih vizitacija. - Kad sam 30. VI. došao u Pirovac, netko je u župsku kuću bacio bombu, ali srećom nije eksplodirala. U Murteru i u Betini grdili su me neki pojedinci, ali vrlo teško je bilo u Vodicama.

15 dana prije vizitacije dnevno su me napadali na »masovnim sastancima« preko zvučnika i u letacima sa svrhom da mi spriječe dolazak. Iz tog letka najbolje se vidi s kojim su se besmislicama i podlim izmišljotinama služili (dok 52 - br. 14).

Na sve to upozorio sam pismeno, a i usmeno, NO Kotara Šibenik (dok 52 - br. 15). I usmeno mi je bilo obećano, da će biti u Vodicama upozorena Milicija, neka drži red. Unatoč toga na mene je izvršen napadaj na putu u Vodice, a povrativši se morskim putem iz Vodica, izbjegao sam ponovnom napadaju, koji je također bio pripremljen. I o tome sam izvjestio NO Kotara Šibenik (dok 52 - br. 16) dopisom Ordinarijata br. 613. od 17. VII. 1952.

9. - Nakon Vodica imao sam krizmu i pastirski pohod Zatona i o nemilim događajima u Zatonu dovoljno govori izvještaj tamošnjeg župnika (Dok/52 - br. 17). Nadodajem još samo toliko: Poslije podne, odmah iza objeda, odvažila su se dva dječaka (jedan od 13, a drugi od 11 godina) da lađom prevezu biskupa i kanonika Pavića natrag u Šibenik. Na putu do lađe za nama su trubili i dovikivali: »Pišite Papi, kako je njegovim popovima u Jugoslaviji!« Na moru je uz obalu bilo više lađa, iz kojih su nas također inzultirali.

Dopisom Ordinarijata br. 619. od 23. VII. 1952. obratio sam se Predsjedništvu Vlade NR Hrvatske i iznio događaje u Vodicama i Zatonu (dok/52 - br. 18) te zatražio da mi se »zajamči ne samo de jure već i de facto sloboda kretanja i sloboda vršenja vjerskih obreda«.

10. - Kako sam imao obaviti pastirske pohode i dijeliti sv. krizmu u još više župa, ponovo sam se obratio dopisom br. 631. od 30. VII. 1952. Kotarskom NO-u i zatražio zaštitu (dok/52 - br.19).

Pošto su vjernici bili zastrašeni propagandom i vijestima o događajima u Vodicama i Zatonu, nitko nas nije htio prevesti u Prvić Luku posebnom lađom zato smo došli u tu župu redovitim parobrodom. Kad smo se iskrcali, jedan Informbirovac je doviknuo »Doli biskup!« nadodavajući uvredljive riječi, dok su dva dječaka zviždala. Drugi su bili mirni, a vjernici su nas veselo primili. U par navrata zviždalo je još nekoliko dječaka, ali je inače pohod župe Prvić Luka završen bez incidenata.

Nakon obavljene krizme doznao sam, da je pred dva dana pošao u Šibenik predsjednik komunističke omladine u Šepurini po instrukcije, kako će se vladati prigodom biskupovog dolaska. Netom se povratio u Šepurinu, sazvao je sastanak omladine i još nekih drugih. Žestoko je napao biskupa uobičajenim lažima, a onda upitao prisutne: »Što ćemo s biskupom?« Odgovor je bio: »Ne ćemo mu dozvoliti pristup!«

Bilo je predviđeno da slijedećeg dana, rano ujutro pođemo pješke iz Luke u Šepurinu, uz pratnju grupe vjernika, ili lađom, te smo zato poslali naprijed crkovinara, da nas izvjeste o položaju. Vratili su se oko 6 sati poslije podne s izvještajem, da je bio novi sastanak omladine, na kojem se biskup napadao još žešće, te je odlučeno da mu pođu ususret, da se uzduž puta uhvate za ruke u trostrukom redu i tako blokiraju pristup biskupu u

Oštećeni kip Majke Božje u Crnom

selo. I sami vjernici su se radi toga stali bojati da prate biskupa. S druge pak strane nije se moglo naći nikoga, koji bi biskupa lađom prevezao u Šepurine. Međutim su iz Šepurina dolazile neke dobre žene i zaklinjale nas neka ne idemo.

U takvim prilikama odlučio sam ne obaviti krizme u Šepurini, nego se povratiti u Šibenik. Muškarci se, međutim, nisu usudili da me lađom prevezu u Šibenik, ali se našlo 8 ženskih, spremnih i na najgore, koje su prevezle u Šibenik mene i preč. Pavića. Dok smo se ukrcavali, vjernici su nas posipali cvijećem, a na lukobranu su drugi vikali u svojem bjesu: »Doli biskup! Doli Papa!« i slične uvredljive povike. - Putem smo u lađi izmolili Ružarij za obraćenje grješnika. Vozačice su zatim pjevale Gospine pjesme. Bila je lađa na 4 vesla i stigli smo u Šibenik za 1 1/2 sat vožnje.

11. - Dne 10. VIII. imao sam posjetiti župu Boraju i podijeliti sv. krizmu. Župnik me je izvjestio, da su se djeca i stariji uplašili, što će biti. Dosta djece više da ne dolazi na vjeronauk i župnik pozitivno računa, da će i tu partija svim silama spriječiti dolazak biskupa. Preko volje sam primio župnikov prijedlog da pohod župe odgodim za bolja vremena.

Zadnja dva pohoda bila su u Rogoznici 15. VIII. i u Primoštenu 17. VIII. I tamo je bila velika nervoza i manjih incidenata, ali je sve prošlo dobro. Bilo je poteškoća naći prevozno sredstvo, tj. motor, koji bi nas morskim putem poveo u te dvije župe i povratio natrag u Šibenik. Nekako je i to sretno riješeno.

Prema programu imao sam god. 1952. pohoditi 13 župa, a pohodio sam 11 u skoro svuda teškim okolnostima, dok sam sv. krizmu u dvije župe odgodio radi terora.

Sve ove napadaje na biskupa organizirala je Komunistička Partija, a Vlasti se tome nisu protivile; dapače su sve i potpomagale. Na brojne podneske bilo Kotaru, bilo Vladi u Zagrebu, odgovor uopće nije dolazio, a zakonska zaštita nije se uopće opažala.

12. - Od 23 do 26 rujna 1952. bila je biskupska konferencija u Zagrebu. Najglavnija točka bilo je staleško udruženje svećenika.

Dr. Ujčić, v. d. predsjednika, primio je poruku Drž. tajništva u Vatikanu, u kojoj se izražava nada, da će rimokatolički crkveni funkcioneri u Jugoslaviji biti sposobni, da suzbiju tešku opasnost, koja prijeti od staleških društava svećenika i njihova rada. (Vjesnik br. 2335 - dok/52 - br. 20).

Biskupima je bilo teško zabraniti svećenička udruženja zbog slijedećih razloga:

1) Slovenski biskupi već su bili pristali izjaviti, da nemaju ništa protiv pravila društva koja su oni revidirali;

2) Mons. Nežić je odobrio pravila Svec. udruženja sv. Ćirila i Metoda za Istru;

Neprijatelji Katoličke Crkve uvijek su djelovali razaralački. Tijekom Domovinskog rata Srbočetnici na dan bi opljačkali po pet kuća, pa bi ih drugi dan zapalili. U župi sv. Nikole u Crnom pokraj Zadra višestruko su propucali kip sv. Nikole, biskupa, zaštitnika župe i oštetili kip Majke Božje.

3) većina biskupa nije vjerovala da bi se taj pokret mogao potisnuti, a bojali su se i represalija sa strane vlasti.

Novine su donijele detaljna obavještenja o toku debate i dovoljno je spomenuti samo neke odlomke iz već navedenog br. 2335. Vjesnika. »Većina biskupa na konferenciji uporno se opire problematičnim vatikanskim direktivama.« »Grupa biskupa najzagriženijih vatikanskih agenata... uspjela je ostvariti svoj utjecaj na ostale. U toj grupi prije svega je šibenski biskup Ćiril Banić, splitski biskup Kvirin Klernent Bonefačić, krčki biskup Josip Srebrnić, hvarski biskup Miho Pušić i beogradski nadbiskup Josip Ujčić.« Veoma je zanimljiv i ovaj odlomak iz istog članka:« Biskupske konferencije i tamo doneseni zaključci sa crkvenog stanovišta nemaju obavezan karakter za svećenstvo, pa ni za same biskupe. Zaključci imaju neko značenje tek onda, ako ih pojedini biskupi na području svoje biskupije objave pod svojim potpisom. Oni su znali, da će doći u nemogući položaj provodeći naloge Vatikanskog državnog tajništva. Njima je bilo jasno, da većina svećenstva ne može i neće pristati... Zbog toga je na inzistiranje većine učesnika konferencije zaključeno, da će biskupi provoditi »Deklaraciju o svećeničkim društvima« prema prilikama u svojim biskupijama. To u praksi znači, da će je pokušati provoditi samo oni najokorjeliji pobornici tuđih interesa u našoj zemlji.« (NB! Pisac članka identificira komunističke interese s interesima naše zemlje...) - Da nije bilo ovog drugog zaključka, većina biskupa ne bi bila usvojila deklaraciju: »Non licet instituere associationes professionales cleri nec eisdem nomen dare.«

Javno tužioštvo u Šibeniku dostavilo mi je spis br. Ir. 544/52. od 7. X. 1952. kojim daje na znanje, da je Javno tužioštvo NR Hrvatske zabranilo širenje i objelodanjivanje »Deklaracije o svećeničkim udruženjima« (dok/52 - br. 21).

Isti Javni tužilac pozvao me je na saslušanje te mi je rekao, da sam ja u Zagrebu na Bisk. Konferenciji među prvima nastupio za Deklaraciju o sveć, udruženjima, što sam ja priznao. Upozorio me je, da se to protivi Ustavu i zakonima u FNRJ te me upitao, da li sam Deklaraciju već proglasio. Kazao sam, da je nisam formalno proglasio nego samo usmeno saopćio nekim svećenicima. Javni tužilac me tada upitao: »Pa dobro, što ćete sada učiniti?« Odgovorio sam: »Dužan sam vam odgovarati za prošle čine, a moja je stvar, što ću unaprijed učiniti. Ako vam bude krivo, lako ćete me naći, jer ne ću pobjeći...« Naložio mi je, da mu dostavim tekst Deklaracije, jer da je ista zaplijenjena. To sam učinio.

(nastavlja se)

Blaženi Alojzije Stepinac često je govorio o identitetu hrvatskog naroda prepoznatljivom po ljepoti i bogatstvu jezika te darom umjetničkog genija hrvatskog čovjeka. Što bi rekao danas, kad se u javnom i kulturnom životu zatire hrvatski jezik i prešućuje ili omalovažava hrvatska umjetnost i kultura. Naime, na mnogim mjestima susreću se natpisi koje prosječni hrvatski čovjek ne može ni pročitati ni razumjeti.

Hrvatske teme i dileme

Dok vlada preko svojih ministarstava novcima hrvatskih poreznih obveznika podupire rehabilitaciju »četništva u Republici Hrvatskoj« (usp. *Rehabilitacija četništva i u samostalnoj Hrvatskoj*, Hrvatski informativni centar, Zagreb, srpanj 2010., str. 79.) istodobno potire značaj umjetnosti nadahnute kršćanskom porukom i podupire alternativne pokrete i protukršćansku avangardu nastojeći uništiti kršćanski »kod« u javnom životu. Naime, prema pisanju dnevnih novina, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske izdašno novčano potpomaže ustanove koje uopće ne postoje, poput portala Zlatne godine, te »ljevičarske i gay portale«, a *a priori* odbacuje izdanja »konzervativne orijentacije«, u koju se vjerojatno ubraja i sve što je povezano s kršćanskim odnosno katoličkim imenom.

Isto Ministarstvo kulture Republike Hrvatske odbilo je otkupiti i knjigu u hrvatsko-engleskom izdanju »Bogorodica Zaštitnica u Hrvata. Povijesno-teološki pristup«. Odbijenicu je 24. travnja 2014. potpisao pomoćnik ministrice Vladislav Stojsavljević. Ne bismo se osvrtali na ovu odbijenicu, ali nam se čini potrebnim, barem dio hrvatske javnosti koju predstavljaju naši čitatelji, upozoriti na koji način današnja hrvatska vlada i njezina ministarstva potiru kršćansku baštinu, a podupiru tisak i knjige koje ruše moralne, ljudske i kršćanske vrijednosti utemeljene na Božjem zakonu.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

Zagreb, 24. 4. 2014.

JURAJ BATELJA
10000 Zagreb, KAPTOL 18
n/r /

Poštovani,

obavještavamo vas da, prema prijedlogu Vijeća i odluci ministrice kulture, sljedeće knjige koje ste ponudili na Javni poziv za otkup knjiga u 2014. godini nisu otkupljene:

Klasa	Ur. broj	Naslov
612-10/14-02/0307	532-05-02-01/6-14-02	**Juraj Batelja, Petra Batelja: Bogorodica Zaštitnica u Hrvata - teološki i povijesnoumjetnički pristup / The Mother of God Protectress Amongs the Croats - a Theological and Art History Approach**

Napominjemo da knjige koje nisu otkupljene možete ponuditi izravno narodnim knjižnicama kojima Ministarstvo kulture, neovisno o ovom otkupu, osigurava namjenska sredstva za popunu knjižnih fondova.

S poštovanjem,

POMOĆNIK MINISTRICE
Vladimir Stojsavljević

Odbijenica Ministarstva kulture RH koju je potpisao Vladislav Stojsavljević za otkup knjige »Bogorodica – Zaštitnica u Hrvata. Povijesno – teološki pristup

Pravi branitelj Crkve Božje jest Krist

Nastavljamo objavljivati izabrana poglavlja dnevnika vlč. Josipa Vranekovića, u kojemu je opisao život i stradanja blaženoga Alojzija Stepinca na izdržavanju kazne u Krašiću. Blaženik je u potpunoj tajnosti na novu postaju križnoga puta u Krašić prebačen 5. prosinca 1951. Bilo je to premještanje iz jednoga zatvora u drugi. No, on je i tu bio onemogućen u vršenju biskupske službe, ponižavan i progonjen. O tom progonu on je napisao mnoga svjedočanstva. Jedno od njih zabilježio je u pismu koje je kao sužanj uputio vlč. Mati Repiću, lepoglavskom župniku, 22. kolovoza 1958.

Krašić, 22. VIII. 1958.

Dragi prečasni gospodine župniče!

Ima već tri mjeseca, odkad ste mi upravili čestitku prigodom 60. godišnjice života. Ali Vi znadete, koji je razlog, da se tako kasno javljam i zahvalim. Nadošla je naime odmah iza toga teška bolest, koja me je dovela na rub groba. I liječnici se čude kako sam mogao ostati živ. Bit će da se dobri Bog osvrnuo na molitve tolikih vjernika, pa me ostavi na životu, da dalje s njima zajedno trpim, dok ne svanu bolji dani.

A ti će dani sigurno doći! Ja mogu ostaviti kosti ovdje u Krašiću, gdje sam i rođen. Neman ništa protiv toga, da mi bude grob uz oca i majku. Ali sam isto tako siguran u pobjedu naše Crkve u ovom orijaškom hrvanju u svijetu između Boga i sotone, dobra i zla. Već trinaest godina vreba UDBA (prije OZNA) i milicija dan i noć na svaki moj korak. Nisu žalili truda ni troška, da me oblate pred svim svijetom, da me ugrizu gdje mogu, a sve u nadi, da ćemo pasti na koljena i pokloniti se Balu komunizma, priznajući ispravnost njegovih ideja i metoda. Pa što su polučili? Crkva Božja stoji, Bogu hvala, čvršća, nego što je bila kad su došli. Doživjeli smo, da im njihov prvak i glavni ideolog, baca u obraz takove stvari, kakovih nije iznio nijedan drugi njihov protivnik. *Perditio tua Israel ex te!*

Zato mi je drago čuti, da ste i Vi i Vaši vjernici ustrajali na putu, koji se jedino pristoji katoličkom svećeniku i katoličkom vjerniku. Dakako da smo mi svećenici i biskupi prvi na udaru,i da se najveći bijes ruši na nas. Nemojte se, carissime, tome nimalo čuditi. Nijemac Kreiten je to zgodno označio riječima: »'Fort mit den Schäfern!' schrien die Wölfe, 'sie beherrschen die Herde und verkümmern ihnen die Freiheit mit Hund und Stock.« Samo su vukovi mudro prešutili, da tim tobožnjim ograničavanjem slobode ovaca sa štapom i psom spašavaju ovcama najveće dobro, život, na koji vrebaju vukovi. Jest, katolički svećenik i biskup moraju ograničavati 'slobodu' ovcama svojim, kao što je konkubinat, slobodna ljubav itd. Ali samo zato, da im sačuvaju neprocjenjivu vrijednost, život duše, koja je besmrtna.

Budite dakle i dalje takav pastir svojim ovcama, dragi prečasni, pa ćete se jednoga dana i radovati s njima.

Daleko od Vas i od njih svaki pesimizam, svaka malodušnosti! Ja mislim, da Boga dragoga najviše vrijeđamo premalim pouzdanjem u Njegovu moć i dobrotu, jer ne veli uzalud Psalmista: *Beneplacitum est Domino super timentes Eum, est in eis qui sperant super misericordia Ejus.*

Jest, po sudu svih posmatrača i poznavalaca crkvene povijesti, ovo je najveće od svih progonstava, što ih je Crkva proživjela u ovih dvije tisuće godina, i po dimenzijama i po kvaliteti, kad se kao nikada u isti mah udružila i perfidija i krvološtvo kao nikad prije.

Ali recite mi, zar nije dobrota Božja dostojno, da iza toga uslijedi i najveći triumf Crkve? I ne daje li taj triumf naslućivati i proročanstvo Fatimske Majke Božje?

Upućujte dakle svoje vjernike, da se s največim pouzdanjem obraćaju Majci Božjoj u svim svojim nevoljama i stiskama, napose molitvom obiteljske svete krunice i doživjet ćete sasvim sigurno dane mira, reda i slobode za Crkvu Božju.

Uz blagoslov i pozdrav u Gospodinu Vama i Vašim dragim župljanima

+ Alojzije kard. Stepinac
nadbiskup zagrebački

14. III. 1954.

– Cijelu noć nisam spavao – ni oka stisnuo. Biskup Banić mi piše opširno pismo na 4 stranice, sitno štampano. Javlja mi bolne stvari... Ne znam više, kome da vjerujem. Protestira protiv one obavijesti u Sl. vjesniku. Vidim iz njegova pisma, da imademo više konkubinaraca, negoli sam mislio... A zašto me nikada nisu o tome izvijestili! (soc. osig.), pa bih prije rekao svoje mišljenje, i ne bi do toga došlo... Čemu unositi među svećenike zabunu? Znam, da će stvar propasti, ali samo obavijest dosta je ovima, da pokažu: evo, svećenici traže osiguranje, država im ga omogućuje i sl.

O podne očekujemo i liječnika. Već je prošlo 12,20, pa će Eminencija:

– Opet ih nema. Što ćemo ih čekati. Počnimo sa objedom.

Silno je ovaj čas potresan. U to stignu: dr. Bogičević, dr. Popović, tajnik, Stella.

Po Tajniku javlja Eminencija Salisu, da potpuno prekine svako ugovaranje o soc. osiguranju. Sa svećenicima koji nisu na svom mjestu, neka postupi prema kanonima: opomena – suspenzija!

***

Navečer je Eminencija vrlo raspoložen. Upravo se čudim tome poslije svega što je bilo ovih dana. Dobio je nekoliko vedrih i utješnih obavijesti:

– Rusan mi javlja, da je gro klera na mojoj liniji... Njegov je dekanat čvrst. O. ...[1] javlja, kako ga je Radičević pozvao, da bi podupro akciju za soc. osiguravanje. ...[2] mu je odgovorio, da su oni [...]. već osigurani. 'Kako? – Gdje?' – 'Mi imademo *titulus paupertatis*.[3] Naše je osiguranje pouzdanje u Providnost dobrog nebeskog Oca.'

Eminencija se na to neobično nasmijao. Jedan mu svećenik još javlja neku vijest, silno značajnu, ali strogo povjerljivu za sada, pa mi je ne kaže, nego samo veli:

– Čudit će se svijet, kad ovo dozna. A i za tolike druge stvari živi su svjedoci. Kako da se ne radujem, kad čujem utješne ove stvari... Kako mi je dobri Bog jučer pripustio onu bol, da vidim, da je korizma i da malo bolje osjetim križ, a opet kako je brzo pomilovao... Hvala mu budi i slava!

***

– Ne znam još točno, ali približno znam kako je ta stvar (soc. osig.) tekla. Pregovara Radičević. Na konzistoru je čak spomenuo, da bi trebalo ući u CMD. Čudno je, da se barem malo nisu sa strane interesirali, koji su uvjeti osiguranja, nego odmah pristupili pregovaranju. [...] je našao neki govor Sv. Oca, gdje se spominje, da se kler mora na zgodan način u različitim prilikama socijalno osigurati. Da – velim ja – ali tako, da ne izdaješ Božju stvar, a sebe daješ zarobiti! Isti oni, koji inače prave slične poteze, i sada tu imaju posla. Salis je protiv toga. Ispričava se, da ništa nije zlo mislio kod svega toga. No, ja to smatram jednakom opasnosti kao i CMD. Koga ovi samo malo zahvate – pruži im prst – gotov je, i nikad više nije od njih potpuno miran. Bogu hvala, stvar je propala! Oni će ponovno bjesniti radi toga, ali su već više puta pobjesnili, pa se onda opet stišalo. I tu je progovorila Bogorodica. Koliko je već toga učinila u ovoj godini! Tito se jednom nasmijao, rekavši: 'Neka Marija!' – 'Čekaj ti, znat ćeš ti, tko je ta Marija!' Molite se samo – neprestano molite. Tko zna, što nam još ove godine sprema Bogorodica!

14. III. 1954.

Rano ujutro u 6 sati dođe k meni u sobu sav izmoren i reče:

15. III. 1954.

Kišovito je vrijeme. Već 15 dana nije Eminencija šetao, a osjeća potrebu kretanja, ali se mora zadovoljiti šetnjom pred kućom.

16. III. 1954.

Žalosti ga, što neki svećenici ne shvaćaju i ne mare za žalosno stanje kod mnogih palih duša, nego i sami padaju.

– Boli me, da znadem toliko konkubinaraca. Ima toga i kod drugih naroda, ali to nije apologija za naše nesretnike. Znam, da je čovjek slab, ali s time treba računati. Toliko imade svaki utješnih sredstava, da se odhrva.

1 Precrtano ime ovoga redovnika.

2 Ispod precrtavanja čitljiva je riječ Provincijal; po svemu sudeći riječ je o o. Nikoli Skupnjaku, provincijalu Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

3 Zavjet siromaštva.

Impressum

Časopis **Blaženi Alojzije Stepinac** (skraćeno: Blaž. Alojzije Stepinac) glasnik je Postulature za proglašenje svetim blaženoga Alojzija Stepinca i časopis njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. XXI. (2014.), 11. listopada • Broj 3.–4. • **Cijena:** 10 kn; za inozemstvo 4 eura ili 8 USD • *Glasnik* izlazi četiri puta godišnje s dopuštenjem crkvenih poglavara. • **Izdavač:** Postulatura blaženoga Alojzija Stepinca, Kaptol 31 – p. p. 949 10001 Zagreb

Uređuje i odgovara: dr. Juraj Batelja, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb

Adresa uredništva: Postulatura bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 18, p. p. 949, 10001 Zagreb; **telefon** (01) 4814920; **faks:** 4814921; Spomen-zbirka iz ostavštine bl. Alojzija Stepinca, Kaptol 31, p. p. 949, 10001 Zagreb, telefon: (01) 4894879 ili

e-mail adresa: jbatelja@gmail.com **Kad se u našem *Glasniku* spominju riječi »čudo«, »svetost«, »svetac« i sl., u duhu je to crkvenih propisa i treba ih razumjeti u smislu običnoga ljudskog izražavanja. Konačan sud o tome izreći će Crkva.**

Lektura: akad. Ante Stamać, Marina Čubrić, prof. **Tisak:** DENONA

Vjernici župe sv. Martina iz Varaždinskih Toplica pohodili su Krašić na povratku s hodočašća Majci Božjoj Trsatskoj

Svećenici, predvodnici FRAME, slavili su u četvrtak, 24. srpnja 2014., nakon pohoda Jazovki i pobožnosti križnoga puta, misno slavlje u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Krašiću

Mladi FRAME, nakon posjeta Krašiću 25. srpnja 2014., radosno su se uspeli do kapele sv. Ivana Krstitelja u Hrženiku

Blaženi Alojzije Stepinac i bogoslovi godine 1945.:

Sjede, slijeva nadesno: Denačić (VI), Vraneković (VI), Duduković (VI), Lisac (VI), Dumenčić (VI), dr. Josip Salač, vicerektor, dr. Franjo Šeper, rektor, dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup, dr. Dragutin Nežić, duhovnik, Rudolf Pukljak, ekonom, Radanović (VI), Cigrovski (VI), Čubranić (VI), Tylšer (VI), ... , Španić (VI).

Stoje, drugi red, zdesna nalijevo: Folivarski (VI), Babić (I), Lovretić (II), Pernek (III), Schönbaum (III), Petrović (V), Jagodić (V), Kovač (V), Vragović (V), Domitrović (VI), Sviben (VI), Vedrina (VI), Čoček (VI), Lončar (VI), Kancelarić (V), Pišonić (V), Fajman (V), Dumbović (III), Tomić (V), Jurak (II), Grščić (VI).

Stoje, treći red, slijeva nadesno: Kordić (II), Filipaj (II), Kolović (II), Mihelčić (V), Boraš (III), Vargović (IV), Žurić (III), Fuchs (III), Stričak (IV), Komerički (IV), Đuran (III), Horvat I (I), Kribl (III), Ma.., Štimac (II), Bišćan (II), Dudaš (III), Težak (I).

Stoje, četvrti red, zdesna nalijevo: Žlimen (III), Noršić (I), Muren (I), Krtanjek (I), Videc (I), Ćuk (I), Čapek (I), Horvat II (I), Jurković (II), Labudić (I), Franjčević (I), Slaviček (I), Defar (I), Deban (I), Šimović (II), Bušić (I), Gredelj (I), Hrastić (II), Dokmarković (II).

Od navedenih s fotografije živući su još svećenici preč. Franjo Stričak i preč. Josip Đuran; obojica u Svećeničkom domu »Sv. Josip« u Zagrebu.